

Institutul Național de Cercetări Economice

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 38 (trim. II) 2020

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alina Ianioglo, Alexandru Ceban, Olga Timofei, Viorica Popa, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Zinovia Toacă, Victoria Fală

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	10
Rezumatul ediției	16
Capitolul I. PRODUCȚIA	21
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	34
Capitolul III. FINANȚE	46
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	61
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	72
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	80
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2020	97
ANEXE STATISTICE	102

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Igor Dodon
Președintele Parlamentului	Zinaida Greceanii
Prim-ministru	Ion Chicu
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Frațiunea Partidului Socialiștilor din Republica Moldova - 37, Frațiunea PAS, Blocul ACUM - 14, Frațiunea Partidului Democrat din Moldova - 13, Frațiunea ACUM PLATFORMA DA - 11, Frațiunea Partidului ȘOR - 7, Grupul parlamentar "PRO MOLDOVA" - 6, Deputați independenți - 2, Deputați nefiliați - 11.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 13 municipii, UTA Găgăuzia, Unitățile administrative-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3542,7 mii locuitori (la începutul anului 2019)
Populația cu reședință obișnuită	2640,4 mii locuitori (la începutul anului 2020)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%) etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul II, 2020: 1 USD = 17,8 MDL; 1 EUR = 19,5 MDL)

ABREVIERI

ACECL	Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	Preferințe Comerciale Autonome
APC	Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNM	Banca Națională a Moldovei
BPN	Bugetul Public Național
BNS	Biroul Național de Statistică
BPA	Bune practici agricole
BTC	Barriere Tehnice în Comerț
CBN	Certificatele Băncii Naționale
CE	Comisia Europeană
CFA	Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	Consumul Final al Populației
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	Capital Normativ Total
CPE	Coeficientul Protecției Efective
CSCI	Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	Comunitatea Statelor Independente
CT	Contingent Tarifar
DPI	Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	Drepturi Speciale de Tragere
EAD	Echivalent ad-valorem
FMI	Fondul Monetar Internațional
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice

IHH	Indicele Herfendahl-Hirschman
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
IPC	Indicele Prețurilor de Consum
IPP	Indicele Prețului de Producție
IPPI	Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	Investiții Străine Directe
IVF	Indicele Volumului Fizic
IVU	Indicele Valorii Unitare
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	Moldova Agroindbank
MDL	Leu Moldovenesc
MF	Ministerul Finanțelor
MSF	Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	Națiunea cea mai Favorizată
NEER	Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	Organizația Internațională a Migrației
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PIB	Produsul Intern Brut
RC	Rata de concentrare
REER	Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	Tendințe în Economia Moldovei
TN	Transnistria
TVA	Taxa pe Valoare Adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolar SUA
UTA	Unitate teritorial-administrativă
VAB	Valoare Adăugată Brută
VMS	Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

- Tabelul 1.1. Produsul intern brut divizat pe trimestre, 2020
- Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial în ianuarie – iunie 2020
- Tabelul 1.3. Producția animalieră pe principalele tipuri, în perioada ianuarie – iunie 2020
- Tabelul 1.4. Volumul mărfurilor transportate, ianuarie – iunie 2020
- Tabelul 1.5. Numărul de pasageri transportați în ianuarie – iunie 2020, pe tipuri de transport public
- Tabelul 1.6. Investiții în active imobilizate pe tipuri de imobilizări ianuarie – iunie 2020
- Tabelul 1.7. Investiții în active imobilizate divizate pe surse de finanțare în ianuarie – iunie 2020
- Tabelul 1.8. Indicii valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu amănuntul (excepție comerțul cu autovehicule și motociclete)
- Tabelul 1.9. Indicii valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata (excepție comerțul cu autovehicule și motociclete)
- Tabelul 1.10. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor
- Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2020 – iulie 2020
- Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 iunie 2020, % din total datorie de stat
- Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri
- Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil.USD (date provizorii)
- Tabelul 5.1. Dinamica principalilor indicatori ai activității întreprinderilor în perioada 2018-2019
- Tabelul 5.2. Principalii indicatori ai sectorului IMM în anul 2019
- Tabelul 5.3. Structura numărului IMM-urilor și evoluția acestora pe genuri de activitate, %
- Tabelul 5.4. Structura numărului IMM-urilor și evoluția acestora pe regiuni de dezvoltare, %
- Tabelul 5.5. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2014-2020 față de perioada similară a anului precedent, %
- Tabelul 5.6. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-iunie 2020
- Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului pentru perioada ianuarie-iunie a anului 2020, ruble pe lună
- Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2016-2019 și prognoza pentru anul 2020

FIGURI

- Figura 1.1. Evoluția PIB-ului, ianuarie-iunie 2009-2020, %
- Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în sem. I 2020 și la creșterea acestuia față de sem. I 2019, %
- Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2020 față de perioada ianuarie-iunie 2019, %
- Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2020, %
- Figura 1.5. Evoluția lunară a indicilor producției industriale ianuarie 2019 – iunie 2020

- Figura 1.6. Evoluția producției agricole în ianuarie-iunie 2009-2020, %
- Figura 1.7. Pasageri transportați cu transportul public, 2019-2020
- Figura 1.8. Evoluția volumului investițiilor în active imobilizate în ianuarie-iunie 2009-2020, %
- Figura 1.9. Indicii de volum ai cifrei de afaceri din comerțul cu amănuntul, 2019-2020
- Figura 1.10. Dinamica anuală a indicelui producției industriale, sem. I 2009 -2020, %
- Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC
- Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %
- Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %
- Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %
- Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a prețurilor producătorilor în construcții, %
- Figura 2.1.6. Ritmul anual de creștere a prețurilor la combustibili, %
- Figura 2.1.7. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO
- Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei
- Figura 2.2.2. Evoluția ratelor rezervelor obligatorii
- Figura 2.2.3. Evoluția activelor oficiale de rezervă
- Figura 2.2.4. Structura masei monetare M3
- Figura 2.2.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %
- Figura 3.1.1. Dinamica veniturilor și a cheltuielilor publice în prima jumătate a anului 2020
- Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în I semestru 2019-2020, mil.MDL, %
- Figura 3.1.3. Structura veniturilor în BPN în al II-lea trimestru, 2020, %
- Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor în BPN în I semestru 2019-2020, %
- Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice, mil.MDL
- Figura 3.1.6. Datoria sectorului public, mil.MDL
- Figura 3.1.7. Dinamica datoriei de stat în perioada 2019-2020
- Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar
- Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar
- Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar
- Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare
- Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar
- Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil.MDL
- Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor
- Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci
- Figura 3.2.9. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL și valută străină, %
- Figura 3.2.10. Dinamica activelor, depozitelor și creditelor bancare, portofoliul de credite acordate de băncile din regiunea Transnistreană, mil. RUB.
- Figura 3.2.11. Dinamica activității OCN, în I semestru 2019-2020, mld. MDL
- Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, la sfârșit de perioadă, mil.USD
- Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat la 30.06.2020, pe activități economice, %
- Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2020, mil.USD
- Figura 4.4. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din RM, conform provenienței geografice, %
- Figura 4.5. Evoluția comerțului extern al Republicii Moldova, în I Semestru, mil.USD

- Figura 4.6. Structura exporturilor/importurilor pe grupe de tari, %
Figura 4.7 Structura exporturilor/importurilor pe grupe de mărfuri, %
Figura 4.8 Valorificarea contingentelor tarifare la exportul în UE, 17.07.2020, %
Figura 4.9 Valorificarea contingentelor tarifare ale produselor agro-alimentare exportate în UE supuse mecanismului împotriva eludării, 17.07.2020, %
Figura 4.10 Dinamica principalelor indicatori ai comerțului exterior al regiunii Transnistrene, pentru perioada ianuarie-iunie a. 2019-2020, mil.USD
Figura 5.1. Dinamica numărului net de întreprinderi nou create în Registrul de Stat, S I 2014-2020
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 – T II 2020, pe trimestre
Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T II din anii 2016-2020
Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2018 – T II 2020, MDL

BOXE

- Boxa 6.1. Modificări în cadrul legii privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”
Boxa 6.2. Lansarea ACCES CPAS 2.0
Boxa 6.3. Lansarea unei noi opțiuni în cadrul serviciului ”e-Cerere Indemnizații Familiilor cu Copii”

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Trimestrul II al anului 2020 a fost marcat de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social

1 aprilie

Guvernul a adoptat unele măsuri de susținere a cetățenilor și a activității de întreprinzător în perioada stării de urgență. S-a decis subvenționarea integrală din bugetul public a impozitelor salariale în cazul angajaților, activitatea cărora a fost sistată, urmare a deciziilor în cadrul stării de urgență. Pentru angajații agenților economici afectați indirect vor fi recuperate 60% din impozitele salariale. Pe durata stării de urgență vor beneficia de ajutor de șomaj în mărimi de 2775 MDL toți cei care se vor adresa la ANOFM. Totodată, a fost decisă reducerea cotei TVA pentru întreprinderile care activează în industria HoReCa de la 20% la 15%.

1 aprilie

Comitetul executiv al BNM a aprobat Conceptul privind dezvoltarea domeniului de plăți din Republica Moldova. Documentul cuprinde proiectele de modernizare a sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI) al BNM și de implementare a schemei de plăți instant, prevăzute ca obiective operaționale în planul strategic 2018-2020 al BNM. Finalizarea proiectelor se preconizează pentru anul 2021 -modernizarea SAPI și anul 2022 – implementarea schemei de plăți instant.

3 aprilie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim în cadrul ședinței extraordinare, să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 3,25% anual. De asemeni se mențin valorile altor instrumente de politică monetară: 6,25% anual pentru ratele de dobândă la creditele overnight și 0,25% anual la depozitele overnight. În același timp, norma rezervelor obligatorii în lei moldovenești și în valută neconvertibilă pentru perioada de aplicare a acestora 16 aprilie – 15 mai 2020 se diminuează cu 4,5 p.p. și se stabilește în mărime de 34,0 % din baza de calcul. S-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 21,0% din baza de calcul.

10 aprilie

Guvernul a aprobat Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Sistemului informațional automatizat „e-Integritate”. Sistemul va permite depunerea online a declarațiilor de avere și interese personale și stabilește modul de organizare a conținutului informațional, asigură interacțiunea și schimbul de date prin intermediul platformei guvernamentale de interoperabilitate MConnect cu alte sisteme informaționale automatizate.

21 aprilie

Cabinetul de miniștri a adoptat proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului Guvernului RM cu Fondul Monetar Internațional referitor la un împrumut de urgență în valoare de 234 mil.USD. Acesta are două componente: pe una din componente, 156 mil.USD, dobânda este de 1,5% cu 3 ani și 3 luni de grație și o perioadă de rambursare de 1 an și 9 luni; pe altă componentă, 78 mil.USD, dobânda va fi de 0% și o perioadă de vacanță de plată de 5 ani și 6 luni.

22 aprilie

Comisia Europeană a decis să acorde Republicii Moldova 100 mil.EUR. Alocarea respectivă reprezintă o parte a unui pachet de asistență macrofinanciară de 3 mld.EUR pentru zece parteneri de extindere și de vecinătate, pentru a-i ajuta să limiteze căderea economică provocată de pandemia Covid-19. Fondurile Asistenței macro-financiare vor fi puse la dispoziția țărilor timp de 12 luni sub formă de împrumuturi în condiții extrem de favorabile pentru a ajuta țările să-și acopere nevoile imediate și de urgență.

23 aprilie

Parlamentul a adoptat noua Lege a bugetului de stat pentru anul 2020. Factorii de bază care au determinat modificările operate la bugetul de stat țin de impactul "COVID-19" asupra economiei naționale, precum și necesitățile sistemului de sănătate publică, măsurile urgente de susținere a sectorului real și a populației și, ca urmare, de ajustare a indicatorilor bugetari. Prognoza revizuită a indicatorilor macroeconomici prevede o descreștere a PIB cu 3% față de 2019, a exporturilor - cu 3,8%, a importurilor - cu 7,6% și o creștere a Fondului de remunerare a muncii cu 2,6%. Veniturile Bugetului public național vor constitui 61,7 mld.MDL, ceea ce este cu 7,5 mld.MDL mai puțin față de nivelul aprobat pentru anul 2020, iar cheltuielile Bugetului public național de 77,9 mld.MDL, vor crește cu 1,3 mld.MDL. Deficitul Bugetului public național va constitui 16,2 mld.MDL, sau 7,6% din PIB, față de 3,25%, cât a fost aprobat anterior pentru anul 2020.

29 aprilie

Guvernul a aprobat Programul activităților de reintegrare a țării pentru anul 2020. Acesta prevede alocarea unei sume totale de 15 mil.MDL în anul curent, pentru implementarea a 42 de proiecte de dezvoltare și modernizare tehnico-materială a instituțiilor educaționale, de întreținere a clădirilor și apeductelor, de iluminare în localitățile din Zona de Securitate, precum și altor activități care contribuie la promovarea măsurilor de consolidare a încrederii între populația de pe ambele maluri ale Nistrului.

5 mai

Ministerul Economiei și Infrastructurii și Serviciul Vamal, cu sprijinul Programului USAID Reforme Structurale în Moldova, au lansat Portalul de Informații Comerciale destinat comunității de afaceri naționale și internaționale (www.trade.gov.md). Portalul devine sursa principală de informații oficiale de specialitate cu privire la procedurile aferente și documentele necesare pentru activitățile privind importul, exportul și tranzitul de mărfuri.

11 mai

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim, să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 3,25% anual. De asemeni se mențin valorile altor instrumente de politică monetară: 6,25% anual pentru ratele de dobândă la creditele overnight și 0,25 % anual la depozitele overnight. În același timp, norma rezervelor obligatorii se va aplica în continuare conform hotărârii din luna decembrie 2019. Norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă se menține la nivelul de 34,0% din baza de calcul. S-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 21,0% din baza de calcul.

12 mai

Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei a aprobat un împrumut de 70 mil.EUR pentru Republica Moldova în vederea sprijinirii sectorului de sănătate (40 mil.EUR) și contribuirii la atenuarea impactului crizei asupra întreprinderile mici și mijlocii (30 mil.EUR). Finanțarea pentru sectorul sănătății va acoperi consumabilele medicale și echipamentele specializate pentru pacienții Covid-19, stimulente bănești pentru personalul medical din prima linie, adaptarea facilităților pentru primirea și îngrijirea pacienților. Finanțarea pentru IMM-uri va acoperi necesarul de capital și

investiții al întreprinderilor ca să facă față consecințelor măsurilor restrictive adoptate de autorități pentru controlul și prevenirea infecțiilor cu noul coronavirus.

13 mai

Guvernul a aprobat Planul Național de acțiuni pentru 2020 de implementare a Strategiei naționale pentru ocuparea forței de muncă 2017 - 2021. Planul de acțiuni conține măsuri de suport pentru diferite categorii de șomeri și măsuri de susținere a agenților economici afectați de criza epidemiologică. În aceste scopuri sunt alocate suplimentar 10 mil.MDL pentru măsuri active de ocupare a forței de muncă, bugetul total pentru aceste acțiuni fiind de 60 mil.MDL. Sunt alocate suplimentar 168 mil.MDL pentru majorarea cuantumului ajutorului de șomaj până la 2775 MDL.

18 mai

Guvernul a aprobat un proiect de lege prin care se propune instituirea unui moratoriu de 540 de zile, or până la 31 decembrie 2021, asupra obligativității de restituire a plăților pentru pachetele turistice achitate companiilor de turism. Măsura este menită să prevină falimentarea companiilor turistice, care au transferat resursele în adresa partenerilor din afara Republicii Moldova.

20 mai

Guvernul a aprobat Programul de reparație a drumurilor publice naționale și Programul de reparație și întreținere periodică a drumurilor publice naționale, locale, comunale și a străzilor. Proiectul prevede alocarea în cadrul primului Program a 250 mil.MDL pentru reparația a 86,3 km de drumuri publice naționale. Pentru activitățile din cel de-al doilea Program s-a decis alocarea a 1,125 mld. MDL. Programul a fost elaborat în temeiul Legii bugetului de stat pe anul 2020.

21 mai

Parlamentul a aprobat în lectura finală proiectul de lege privind procedura de constatare a încălcărilor în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului și modul de aplicare a sancțiunilor. Prevederile legii se aplică faptelor, inclusiv acțiuni sau inacțiuni, săvârșite pe teritoriul Republicii Moldova ce au ca obiectiv încălcarea legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și a finanțării terorismului. Autoritățile naționale competente de aplicarea prevederilor acestei legi sunt Serviciul prevenirea și combaterea spălării banilor, Banca Națională a Moldovei și Comisia Națională a Pieței Financiare.

21 mai

Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare privind implementarea Proiectului "Răspuns de Urgență la COVID-19", semnat la 28 aprilie 2020. Valoarea proiectului constituie aproape 53 mil.EUR. Obiectivele acestuia vizează prevenirea, detectarea și răspunsul la amenințarea reprezentată de pandemia de COVID-19 în țara noastră. Prima parte a Proiectului, în valoare de 52,3 mil.EUR, constă în asigurarea sprijinului imediat pentru a preveni declanșarea COVID-19 sau pentru a limita transmiterea locală prin aplicarea strategiilor de carantină. Partea a doua, în valoare de 0,6 mil.EUR, include managementul, monitorizarea și evaluarea implementării Proiectului. Proiectul va fi implementat timp de doi ani, până pe 30 aprilie 2022.

3 iunie

Programul Național de Ecologizare a IMM-urilor a fost lansat în cadrul unei conferințe internaționale online. Programul oferă suport informațional, consultanță și mentorat, instruire și formare ecologică. Totodată, programul se va axa pe cercetare și dezvoltare, promovare, schimbul de bune practici la nivel național și european în domeniul aplicării principiilor economiei verzi și a economiei circulare. Un compartiment aparte este rezervat finanțării nerambursabile a acțiunilor de ecologizare a IMM și dezvoltării capacităților de acces și extindere pe piețele

internaționale. Programul „Eco IMM” a fost aprobat de Guvern și este implementat de ODIMM în coordonare cu Ministerul Economiei și Infrastructurii.

10 iunie

Guvernul a aprobat Metodologia de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior, care se va pune în aplicare și va fi pilotată din 1 ianuarie 2021. Aplicarea Metodologiei va determina creșterea autonomiei universitare, sporirea eficienței utilizării fondurilor bugetare și a transparenței alocării surselor de finanțare de la bugetul de stat. Va fi aplicată finanțarea-standard, în bază de cost standard per student și coeficienți de ajustare, asociată gradului de complexitate a programelor de studii la ciclurile de studii superioare de licență și de master. Va fi aplicată și finanțarea compensatorie pentru susținerea performanței și a finanțării complementare pentru modernizarea bazei materiale și didactice a instituțiilor.

10 iunie

Guvernul a aprobat proiectul Codului Transportului Feroviar. Codul presupune separarea activităților de întreținere a infrastructurii feroviare de activitățile de transport marfar și pasageri. Va fi instituită Autoritatea Feroviară, administratorul căreia va avea sarcina de a distribui transparent și nediscriminatoriu capacitățile infrastructurii pentru operatorii de transport feroviar. Va fi eliminat monopolul în domeniu transportului feroviar și vor fi deschise oportunități investiționale pentru companiile interesate. Î.S. „Calea Ferată din Moldova” va fi reorganizată în societăți pe acțiuni specializate în administrarea infrastructurii feroviare, în transport feroviar marfă și pasageri.

10 iunie

Executivul a aprobat proiectul de lege privind Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”. Scopul Strategiei constă în sporirea vizibilă a calității vieții oamenilor în Republica Moldova, reducerea exodului tinerilor din țară, creșterea atractivității investiționale, crearea locurilor de muncă pe toată suprafața țării și a oportunităților de dezvoltare personală pentru tinerii specialiști. Strategia „Moldova 2030” este un document de viziune strategică, care indică direcția de dezvoltare a țării și a societății pentru următorul deceniu. Strategia include 4 piloni de dezvoltare durabilă cu 10 obiective corespunzătoare pe termen lung: economia durabilă și inclusive, capital uman și social robust, instituții integre și eficiente, mediu ambiant sănătos.

11 iunie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a decis, cu vot unanim, să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 3,25% anual. De asemeni se mențin valorile altor instrumente de politică monetară: 6,25% anual pentru ratele de dobândă la creditele overnight și 0,25 % anual la depozitele overnight. În același timp, norma rezervelor obligatorii se va aplica în continuare conform hotărârii din luna decembrie 2019. Norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă se menține la nivelul de 34,0% din baza de calcul. S-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă în mărime de 21,0% din baza de calcul.

11 iunie

Parlamentul a ratificat Contractul de finanțare între Republica Moldova și Banca Europeană de Investiții privind implementarea proiectului „Deșeuri solide în RM”, care presupune un împrumut în valoare de 25 mil. EUR din Acordul-cadru pentru gestionarea deșeurilor solide în Moldova în sumă de 100 mil. EUR, împrumut care va fi debursat în mai multe tranșe. Suportul financiar va contribui la crearea unei infrastructuri moderne de management integrat al deșeurilor, axat pe economia circulară. Infrastructura prevede construcția poligoanelor de depozitare a deșeurilor, stațiilor de transfer, de sortare și compostare a deșeurilor biodegradabile și alte aspecte.

11 iunie

Parlamentul a votat în lectură finală Proiectul de lege cu privire la organizațiile necomerciale. Noua lege va reglementa cadrul juridic al organizațiilor necomerciale prin simplificarea procedurilor în activitatea acestora. Potrivit noilor reglementări, termenul de înregistrare a organizațiilor necomerciale este redus de la 30 la 15 zile, iar organizația necomercială este înregistrată de către Agenția Servicii Publice și dobândește personalitate juridică din momentul înregistrării. De asemenea, noile reglementări stabilesc principiile de constituire și încetare a organizațiilor necomerciale, de desfășurare a activității, precum și procedura de obținere a statutului de utilitate publică.

17 iunie

Executivul a aprobat Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Republicii Turcia privind transportul combinat de mărfuri, semnat la Ankara la 30 decembrie 2019. Obiectivul Acordului constă în stabilirea principiilor de reglementare a funcționării transportului combinat de mărfuri între cele două țări. Aceasta presupune eficientizarea utilizării infrastructurii existente pentru transportul de marfă prin dezvoltarea sistemelor moderne de transport feroviar și maritim, adițional transportului rutier.

18 iunie

Parlamentul a ratificat Acordul dintre Republica Moldova și Republica Belarus privind securitatea socială, semnat la 23 octombrie 2019 în orașul Minsk. Documentul reglementează dreptul la pensie a cetățenilor care sunt rezidenți și lucrează pe teritoriul Republicii Belarus și Republicii Moldova. Se vor calcula și achita pensii pentru perioadele de muncă pe teritoriul țărilor respective după 31 decembrie 1991. Pentru perioadele de muncă până la 31 decembrie 1991 pe teritoriul fostei URSS, pensia va fi stabilită și plătită de statul, pe teritoriul căruia cetățeanul locuiește în momentul solicitării pensiei.

18 iunie

Parlamentul a ratificat Acordul de finanțare (Proiectul Învățământul Superior) între Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare încheiat la Chișinău la 19 mai 2020. Obiectivele Acordului sunt de a îmbunătăți mecanismele de asigurare a calității învățământului superior, pentru a genera forță de muncă calificată și de a îmbunătăți orientarea spre piața muncii a procesului educațional. Acordul presupune oferirea de către Banca Mondială a resurselor financiare sub formă de împrumut de stat extern în sumă de 35,7 mil.EUR. Perioada de implementare a Acordului este de cinci ani (2020-2025). Domeniile strategice țintă ale Proiectului vor fi: programele cu profil pedagogic, inginerie, tehnologii informaționale și medicină.

19 iunie

Consiliul directorilor executivi al Băncii Mondiale a aprobat o finanțare în sumă de 92 mil. EUR pentru al doilea proiect de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică, care va susține investiții pentru creșterea eficienței serviciilor de alimentare centralizată cu energie termică în Chișinău. Proiectul va permite întreprinderii Termoelectrica să ofere servicii mai eficiente populației, prin instalarea echipamentelor noi de producere a energiei în regim de cogenerare, eficiente din punctul de vedere al consumului de combustibili, și prin reconstrucția și modernizarea instalațiilor existente de generare a energiei termice și electrice.

24 iunie

Cabinetul de miniștri a aprobat Conceptul Sistemului Informațional „Platforma guvernamentală de instruire la distanță e-Learning” și Regulamentul de utilizare și administrare. Platforma reprezintă un mecanism modern și eficient pentru administrația publică centrală și locală, cetățeni și mediul de afaceri care vor putea beneficia de instruire online în scopul dezvoltării

profesionale. Costurile anuale pentru administrarea platformei „e-Learning” se estimează la aproximativ 150 mii MDL, fiind acoperite din bugetul de stat.

24 iunie

Guvernul a aprobat instituirea a două Portaluri guvernamentale: al antreprenorului și al cetățeanului. Portalul guvernamental al antreprenorului a fost creat cu scopul de a oferi întreprinzătorilor accesul simplu către informațiile oficiale de interes public și cele despre companii, disponibile în cadrul registrelor și sistemelor informaționale ale furnizorilor de date. Portal guvernamental al cetățeanului va oferi utilizatorilor accesul către informațiile oficiale de interes public și despre sine, disponibile în cadrul registrelor și sistemelor informaționale. Costul estimativ pentru asigurarea funcționalității celor 2 Portaluri guvernamentale este de cca 1,5 mil.MDL fiecare în primul an. Ulterior, vor fi alocate câte 500 mii MDL anual pentru administrarea fiecărui portal. Agenția de Guvernare Electronică va administra portalurile.

25 iunie

Cabinetul de miniștri a aprobat hotărârea cu privire la constituirea Instituției Publice „Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii” prin reorganizarea autorității publice „Unitatea de Implementare și Administrare a Proiectului Creșterii Producției Alimentare”. Funcția de fondator al Instituției Publice se exercită, în numele statului, de către Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului. Scopul Agenției constă în facilitarea accesului fermierilor la tehnică și echipament agricol modern prin vânzare-cumpărare, inclusiv în rate, întru asigurarea creșterii producției agroalimentare competitive și dezvoltarea unei oferte de alternative/soluții pentru modernizarea agriculturii, prin furnizare de consultanță și expertize, instruire, asistență în planificarea afacerilor în sectorul agroalimentar.

29 iunie

Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Japoniei au semnat două acorduri, întocmite prin schimb de note. Unul prevede acordarea unui împrumut pentru implementarea proiectului „Modernizarea tehnicii și a echipamentului agricol” în mărime de 18,7 mil.USD cu o dobândă de 0,1% pe un termen de 40 de ani pentru modernizarea tehnicii și a echipamentului agricol. Celălalt este un acord de grant, în valoare de 409 de mii USD, destinat conservării și protejării patrimoniului cultural în cadrul instituțiilor sistemului național de biblioteci și lărgirii accesului cetățenilor la informație prin achiziționarea echipamentului modern și digitizarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Produsul intern brut în primul semestru al anului 2020 a atins o valoare de 88314 mil.MDL (prețuri curente), astfel marcând o reducere semnificativă cu 7,2% în termeni reali, comparativ cu perioada similară a anului 2019. Componentele principale care au contribuit la diminuarea PIB în perioada dată sunt: comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (-2,1%); Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (-1,0%); construcțiile (-0,2%) și agricultura, silvicultura și pescuitul (-0,1%).

Producția industrială în primul semestru al anului 2020 a înregistrat o reducere cu 7,0% f.p.s.a.p. Rezultatul negativ a fost obținut în urma reducerii producției în industria extractivă cu 7,4%, în industria prelucrătoare cu 7,0% și în producția și furnizare de energie electrică și termică gaze, apă caldă și aer condiționat cu 7,2%.

Producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile în primul semestru al anului 2020 a atins suma de 5119,5 mil.MDL (în prețuri curente), cu o reducere față de aceeași perioadă a anului 2019 cu 2,8%. Rezultatul obținut s-a datorat creșterii sectorului zootehnic cu 2,2% f.p.s.a.p. și reducerii semnificative cu 26,8% f.p.s.a.p. a producției agricole globale.

În semestrul I al anului 2020 **investițiile în active imobilizate** au atins cifra de 7892,1 mil.MDL, care, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019, s-a redus cu 14,9% (în prețuri comparabile). Această diminuare se datorează atât reducerii investițiilor în imobilizările necorporale, cât și în imobilizările corporale ce în perioada dată s-au redus cu 17,5% și 14,8%, respectiv.

Volumului de mărfuri transportate în prima jumătate a anului 2020 s-a diminuat cu 14,2% f.p.a.s.p. ca rezultat al consecințelor pandemiei de coronavirus (COVID-19). O reducere și mai semnificativă a înregistrat-o transportarea de pasageri pe toate tipurile de transport care comparativ cu perioada similară a anului precedent s-a redus cu 48,1%.

În primul semestru al anului 2020, prin intermediul agențiilor de **turism** și al tur operatorilor au fost acordate servicii pentru 37,5 mii de turiști și excursioniști. Această cifră demonstrează reducerea covârșitoare cu 75,3% față de valoarea înregistrată în perioada similară a anului precedent. Rezultatul dat s-a datorat reducerii a celor trei tipuri de turism, însă în mod diferit și anume, turismul intern s-a diminuat cu 46,3% f.p.s.a.p., turismul emițător cu 84,3% și turismul receptor cu 20,2%.

Prețuri și rate de schimb

În prima jumătate a anului 2020 **rata anuală a inflației** a fost de 5,5%, înregistrând o accelerare de ritm, cu 1,4 p.p. peste nivelul înregistrat în perioada analogică a anului precedent. Totodată, analizând evoluția prețurilor în expresie trimestrială și lunară, remarcăm o dinamică descendentă a prețurilor în anul curent, declin alimentat de scăderea cererii agregate, diminuarea prețurilor la petrol, produselor alimentare și nealimentare.

Rata medie anuală a inflației pentru trimestrul II, 2020 a constituit 4,6% și s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei, stipulat în Strategia politicii monetare a BNM pe termen mediu. Comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației s-a accelerat cu

0,5p.p. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,8%, produse nealimentare – 0,8%, servicii – 3,5% f.p.s.a.p.

În trimestrul II, 2020 *rata inflației de bază* a înregistrat un ritm mai temperat față de IPC și a constituit 3,2% f.p.s.a.p. fiind în descreștere cu 2,3p.p. f.p.s.a.p. Pe fundalul diminuării cererii interne și aprecierii monedei naționale dintre componentele inflației de bază cu cea mai simțitoare scădere a cererii interne au fost îmbrăcămintea, încălțăminte, articolele de uz casnic etc.

În trimestrul II 2020, *cursul mediu nominal de schimb* față de principalele valute de referință a fost de 17,8 MDL/USD și 19,5 MDL/EUR, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1% față de dolarul SUA și cu 3% față de moneda unică europeană.

Politica monetară

În prima jumătate a anului 2020 BNM a promovat o politică monetară stimulative prin facilitarea condițiilor monetare pentru stimularea creșterii volumului de împrumuturi bancare. Care la rândul său ar stimula sporirea cererii interne agregate și, ar avea pe viitor un impact pozitiv asupra economiei naționale în ansamblu.

În trimestrul II, 2020 BNM a menținut neschimbate ratele de politică monetară. Rata de bază a constituit 3,25 % iar rata rezervelor obligatorii 34%.

Nivelul rezervelor oficiale de la începutul anului 2020 rămâne conform tuturor cerințelor de adecvare, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii și este în creștere constantă. Rezervele oficiale la sfârșitul trimestrului II, 2020 s-au majorat cu 135 mil.USD față de sfârșitul anului precedent și constituiau 3194 mil.USD.

La sfârșitul trimestrului II, 2020 masa monetară a înregistrat creștere modestă față de volumul înregistrat în aceeași perioadă a anului precedent, în special din contul majorării volumului depozitelor la vedere în monedă națională și străină. Masa monetară în sens larg a înregistrat o creștere de 9% și s-a cifrat la 95,1 mld. MDL iar volumului bazei monetare a crescut cu cca 2,1% f.p.s.a.p. și a constituit 45,9 mld. MDL.

Finanțele publice

În prima jumătate a anului 2020, în contextul răspândirii pandemiei COVID-19 și a impactului acestuia asupra activității economice, indicatorii sectorului financiar a înregistrat o dinamică negativă, fapt reflectat de majoritatea indicatorilor economico-financiar pentru perioada aprilie-august 2020. Veniturile bugetului public național au înregistrat diminuări în I semestru 2020, cu 1,5% mai puțin decât veniturile acumulate în aceeași perioadă a anului 2019. Iar, partea de cheltuieli a bugetului public național în prima jumătate a anului 2020 s-a realizat în sumă de 32502,1 mil.MDL, fiind în creștere cu 3% comparativ cu perioada similară a anului 2019. Totodată, cheltuielile realizate din BPN în I semestru 2020, au sporit cu ritmuri superioare veniturilor încasărilor susținute preponderent de ponderea cheltuielilor sociale - circa 9448,1 mil.MDL ceea ce reprezintă în jur de 51,6% (mai mult cu 2,3 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată. Executarea bugetului public național la 30.06.2020 a rezultat cu un deficit în mărime de 3465,2 mil.MDL, majorându-se de 64,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Ponderea datoriei sectorului public în PIB a constituit 31,7%, cu o creștere de 3 p.p. f.p.s.a.p. Și, ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, a constituit 29,2% din PIB, înregistrând o creștere cu 4,1 p.p. în raport cu situația de la sfârșitul anului 2019. Majorarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive și fluctuației pozitive a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul semestrului I 2020. Astfel, ultimele evoluții ale mediului economic, s-au reflectat negativ asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare din I semestru 2020, provocate de pandemia COVID-19.

Sectorul bancar

Odată cu declanșarea epidemiei COVID-19 dar și pe motiv de secetă, Republica Moldova se ciocnește cu provocări extrem de dure cu consecințe economice și sociale negative. Respectiv, și activitatea sistemului bancar a fost perturbată lăsând amprentă asupra indicatorilor macro prudențiali în perioadă aprilie – august 2020. Totuși, măsurile rapide adoptate de către autoritățile naționale și internaționale, îndeosebi acțiunile structurale întreprinse de BNM, au avut ca menire asigurarea stabilității necesare, ca instituțiile financiare bancare și nebancare să își poată îndeplini adecvat rolul de a finanța IMM și populația în această perioadă dificilă.

Principalele evoluții înregistrate în primul semestru al anului 2020, conform **indicatorilor macro-prudențiali** ai sectorului bancar sunt în tendințe moderate de creștere. Sistemul înregistrează o descreștere a indicatorilor de **profit bancar** cu 43,2% în iunie 2020 față de perioada similară a anului 2019, (profitul bancar a constituit în luna iunie 2020 – 654,9 mil.MDL). Prin urmare, la 30.06.2020 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 1,4% și respectiv 7,8%, fiind în descreștere cu 1,2 p.p. și respectiv 7,7 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Totuși, odată cu stagnarea activității economice pe o perioadă de trei luni și apoi reluarea treptată a activității, se înregistrează evoluții pozitive la alți indicatori importanți ai sistemului bancar: creșterea portofoliului de credite cu 7,1% în iunie 2020, f.p.s.a.p. și soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au crescut cu 9,2% (71,7 miliarde MDL) la 30.06.2020, f.p.s.a.p. Respectiv, **volumul creditelor noi acordate** la finele luni iunie 2020 a însumat 2949,5 mil.MDL cu 5% mai mult f.p.s.a.p. și cu 5,5% mai puțin față de luna decembrie 2019. **Gradul de lichiditate bancară** se menține în continuare la un nivel înalt fiind rezultatul politicii monetare promovate de BNM, care, în fond, are ca scop sterilizarea excesului de masă monetară în vederea menținerii țintei inflaționiste, dar afectează capacitatea băncilor de a credita. Rata medie a depozitelor și creditelor noi acordate în monedă națională și valută s-a micșorat, în iunie 2020.

În această perioadă mai dificilă, pentru a asigura în continuare funcționalitatea sistemului financiar-bancar, BNM a semnat un memorandum¹ de înțelegere cu Banca Centrală Europeană (BCE), care a intrat în vigoare la data de 22 septembrie 2020 și se referă la cooperarea și asigurarea unui schimb eficient de informații în domeniul supravegherii bancare. Încheierea acestui memorandum a devenit posibilă după ce în anul 2018 Autoritatea Bancară Europeană a evaluat pozitiv regimul de confidențialitate aplicat de Republica Moldova în domeniul supravegherii bancare, ceea ce facilitează schimbul de informații dintre BNM și autoritățile de supraveghere bancară din Uniunea Europeană. Totuși, obiectivul primordial al managementului băncii centrale în perioada pandemică, rămâne a fi buna funcționare a întregii infrastructuri financiare pentru facilitarea serviciilor bancare și de plăți, care deservește astăzi economia.

Sectorul extern

Soldul contului curent al balanței de plăți, în prima jumătate a anului 2020, a înregistrat un deficit de 219,72 mil.USD, fiind în scădere de 2,5 ori. **Comerțul exterior cu servicii** a continuat tendința negativă care s-a început în a doua jumătate a anului 2019 și comparativ cu ianuarie-iunie 2019 a scăzut cu 12,2%. Excedentul comerțului exterior cu servicii a constituit 169,37 mil.USD.

Contul de capital s-a redus față de semestrul I a anului 2019 cu 27,6%. Deficitul contului de capital a constituit 17,6 mil USD. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 23,95 mil.USD, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 6,34 mil.USD. **Contul**

¹ Comunicatul BNM din 28.09.2020, disponibil pe: <https://www.bnm.md/ro/content/banca-nationala-moldovei-si-banca-centrala-europeana-au-incheiat-un-memorandum-de-intelegere>

financiar în semestrul I a anului 2020, s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 263,15 mil.USD, dintre care 54,41 mil.USD în trimestrul II a. 2020

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, a constituit -5124,91 mil.USD la 30.06.2020, soldul debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2019 cu 2,8%. Raportat la PIB, poziția investițională internațională a constituit 43,5%.

Evoluția transferurilor bănești de peste hotare în Moldova prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice, în primul semestru a înregistrat o creștere, comparativ cu perioada similară a anului 2019. Volumul total al transferurilor bănești din străinătate, a însumat 795 mil.USD.

Comerțul exterior de bunuri, în perioada ianuarie-iunie 2020, este influențat de șocul extern, provocat de pandemia COVID-19 pe dimensiunea exporturilor, prin reducerea cererii din partea principalilor parteneri comerciali, precum România, Italia, Turcia și Federația Rusă și diminuarea producției unor ramuri industriale. Comerțul exterior cu bunuri, în I semestru al anului 2020 a înregistrat o scădere cu 14,6%, astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 3563,4 mil.USD. În această perioadă atât exporturile cât și importurile au înregistrat diminuări 14%, respectiv 14,8%.

Deficit al balanței comerciale în semestrul I al a. 2020 a constituit o valoare de 1223 mil.USD, fiind cu 224,1 mil.USD, sau cu 15,5%, mai puțin comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2019. **Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi** în ianuarie-iunie 2020 a fost de 48,9%, comparativ cu 48,5 % în perioada similară din anul 2019.

Mediul de afaceri

La finele anului 2019, BNS avea la evidență 56,7 mii de întreprinderi active, cu o ușoară creștere de 0,4% f.p.s.a.p.

În perioada 2018-2019 numărul total de salariați la toate întreprinderile din RM, per total, luate la evidență de organele statistice, a continuat tendința de creștere din perioada precedentă, indicând o creștere cu 2,2%, ca urmare a evoluțiilor pozitive atestate, în special, în întreprinderile mijlocii și micro, care au marcat o creștere cu 3,7%, respectiv 2,4%.

Veniturile din vânzări a întreprinderilor continue trendul de creștere înregistrat în perioada precedentă, inclusiv sectorul IMM a înregistrat în această perioadă o majorare a cifrei de afaceri. Astfel, în anul 2019 veniturile din vânzări, per total întreprinderi, s-a majorat față de anul precedent cu 11,6%. În anul 2019 rata anuală de creștere a veniturilor din vânzări în sectorul IMM a constituit 9,1% f.p.s.a.p. Majorarea venitului din vânzări în sectorul IMM a avut loc, în primul rând, datorită întreprinderilor mijlocii și micro, care au înregistrat o creștere a venitului din vânzări f.p.s.a.p. cu 12,7%, respectiv 11,6%.

Spre deosebire de perioada precedentă, rezultatul financiar până la impozitare în anul 2019 a marcat o creștere cu 13,7% f.p.s.a.p. per total întreprinderi. Sectorul IMM în perioada analizată a înregistrat o creștere a indicatorului dat cu 10,4%, produsă, în special, datorită întreprinderilor mici și micro, care au înregistrat o majorare a rezultatului financiar până la impozitare f.p.s.a.p. cu 17,7%, respectiv 10,6%.

Numărul întreprinderilor înregistrate în prima jumătate a anului 2020 a marcat o descreștere semnificativă de 16,7% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în S I 2020, au fost trecute 2620 întreprinderi noi.

Și în anul acesta continue tendința de creștere a numărului de întreprinderi radiate. Astfel, în S I 2020, numărul întreprinderilor radiate a constituit 7242 de unități sau cu 34,3% în creștere față de S I 2019, atingând valoarea maximă înregistrată în perioada S I 2014-2020.

Totodată, în semestrul I 2020 continue tendința descrescătoare a numărului net de întreprinderi nou create f.p.s.a.p., numărul cărora s-a diminuat considerabil. Astfel, în S I 2020, numărul întreprinderilor radiate l-a depășit considerabil pe cel al întreprinderilor înregistrate, numărul net de întreprinderi nou create constituind -4622 unități.

Sectorul social

Situația demografică. În T II din anul 2020 numărul nașcuților-vii total pe țară a constituit 13850 pers., fiind în scădere cu 2119 copii sau cu 13,3% comparativ cu perioada similară din anul precedent, rata natalității a fost de 10,6 nașcuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 1,4 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 18770 pers., înregistrând o scădere de 390 pers. sau cu 2,0% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 14,3 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 0,1 p.p. f.p.s.a.p. Numărul căsătoriilor total pe țară în T II din anul 2020 a constituit 5297, micșorându-se cu 2825 sau cu 34,8% f.p.s.a.p., iar rata nupțialității a constituit 4,0 căsătorii la 1000 locuitori, cu 2,1 p.p. mai puțin f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului *divorțurilor* din țară a constituit 3530, fiind în scădere cu 1030 sau cu 22,6% f.p.s.a.p. Rata divortialității a constituit 2,7 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,7 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.

Piața forței de muncă. În T II din anul 2020, forța de muncă a constituit 857,7 mii pers., în scădere cu 9,0% f.p.s.a.p. Populația ocupată a fost de 821,5 mii pers. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 38,2%. Numărul șomerilor, definit conform BIM, a fost de 36,2 mii pers., micșorându-se cu 13,8% f.p.s.a.p. Rata șomajului la nivelul țării a fost de 4,2%, mai mică cu 0,3 p.p. f.p.s.a.p. Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) a fost de 1293,2 mii persoane, constituind 60,1% din populația din aceeași grupă de vârstă, cea mai mare pondere având pensionarii (45,0%). Grupul NEET în T II din anul 2020 a avut o pondere de 18,9% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 27,6% - în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 32,6% - la cei cu vârsta de 15-34 ani.

Remunerarea muncii. În T II din anul 2020, câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 7849,0 MDL, majorându-se cu 7,5% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a crescut cu 2,9% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum). În sectorul bugetar salariul mediu lunar (7172,1 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 7,4%, într-o mai mică măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (8112,1 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 7,6%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (18258,4 MDL); Activități financiare și de asigurări (14367,5 MDL); Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (12637,7 MDL); Activități profesionale, științifice și tehnice (10164,6 MDL). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în următoarele domenii: Activități de cazare și alimentație publică (4944,6 MDL), Agricultură, silvicultură și pescuit (4994,1 MDL) și Artă, activități de recreere și de agrement (5483,9 MDL).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2020 a constituit 692,5 mii pers. sau cu 8,4 mii pers. mai puțin f.p.s.a.p. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2020 a constituit 2013,68 MDL, fiind în creștere cu 6,3% față de 1 iulie 2019. Numărul beneficiarilor de alocații sociale aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2020 a constituit 68,5 mii pers. sau cu 3,4 mii pers. mai mult comparativ cu 1 iulie 2019. Mărimea medie a alocației sociale lunare stabilite la 1 iulie 2020 a constituit 676,0 MDL, fiind în creștere cu 20,7% față de 1 iulie 2019.

Capitolul I

PRODUȚIA²

Produsul intern brut

Produsul intern brut în prima jumătate a anului 2020 a marcat o scădere semnificativă cu 7,2% (serie brută) față de perioada similară a anului 2019, acesta înregistrând o valoare nominală de 88 314 mil.MDL (în prețuri curente).

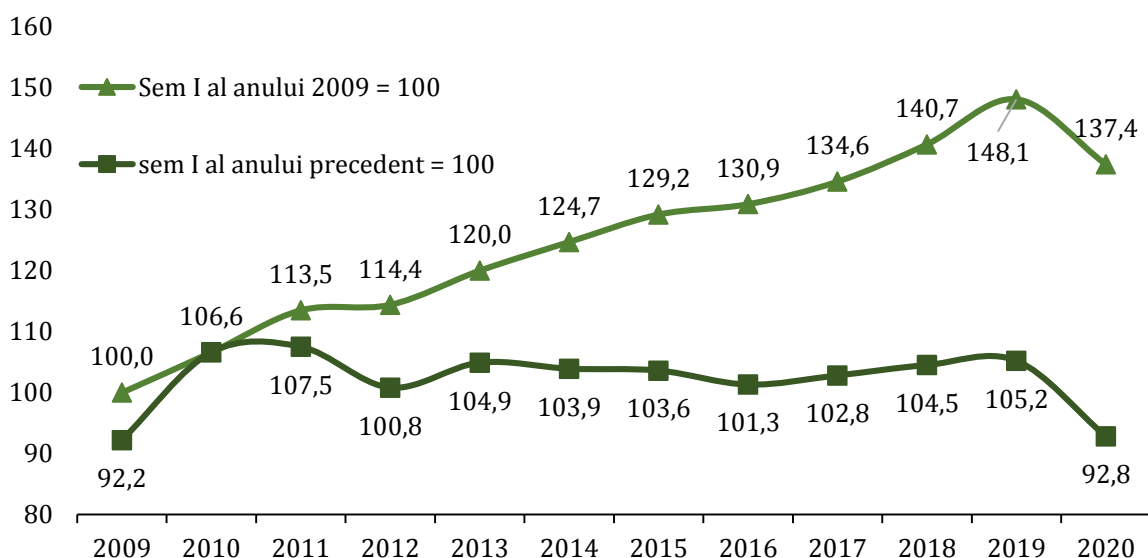

Figura 1.1. Evoluția PIB-ului, ianuarie-iunie 2009-2020, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Principalul motiv care a favorizat la această scădere semnificativă a fost impunerea restricțiilor diverse din partea statului ca urmare a combaterii pandemiei COVID-19. Acest lucru și-a lăsat amprenta în special asupra trimestrului II al anului 2020, contribuind la reducerea PIB-ului cu 14% față de perioada similară a anului 2019.

Tabelul 1.1. Produsul intern brut divizat pe trimestre, 2020

	Trim.I	Trim.II	Sem.I
PIB, prețuri curente, mil.MDL	43 685	44 629	88 314
În % față de perioada similară a anului precedent	100,9	86,0	92,8

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Conform **categoriilor de resurse**, practic toate activitățile au înregistrat scăderi (excepție fiind "Informațiile și telecomunicațiile" și "Activitățile financiare și asigurările" care s-au menținut la același nivel). Principalele activități care au contribuit cel mai mult la diminuarea PIB-ului au fost următoarele:

² Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică având o pondere de 19,0% la formarea PIB, au contribuit la reducerea acestuia cu 2,1% și la diminuarea VAB cu 10,7% f.p.s.a.p.
- Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare - cu o pondere de 15,1% la formarea PIB, au contribuit la reducerea lui cu 1,0% și la scăderea VAB cu 6,8% f.p.s.a.p.
- Construcțiile - având o pondere la formarea PIB de 10,1% au contribuit la diminuare lui cu 0,2% și la reducerea VAB cu 2,2% f.p.s.a.p.
- Agricultură, silvicultură și pescuitul - au redus creșterea PIB cu 0,1%, participând la formarea lui cu 4,8% și la diminuare VAB cu 2,9% f.p.s.a.p.

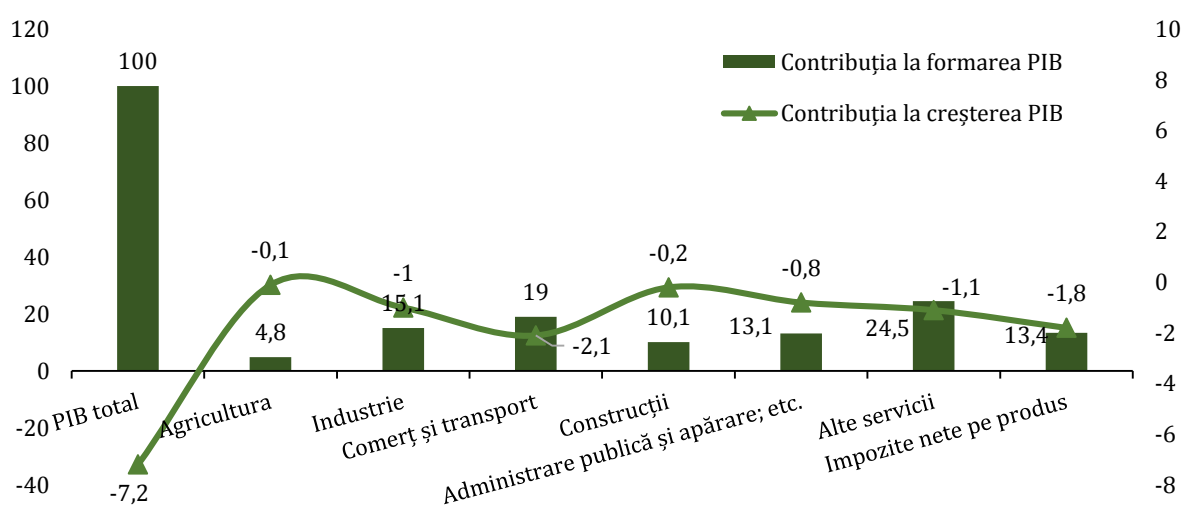

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în sem. I 2020 și la creșterea acestuia față de sem. I 2019,%

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Impozitele nete pe produs, având o pondere de 13,4% la formarea PIB, au contribuit la diminuarea lui cu 1,8%, volumul acestora reducându-se cu 12,5%.

Conform **categoriilor de utilizări**, aportul cel mai semnificativ la comprimarea PIB-ului în perioada dată a fost adus de către consumul final al gospodăriilor populației care a înregistrat o descreștere a volumului cu 9,7% f.p.s.a.p., având astfel o pondere de 80,5% la formarea PIB-ului și contribuind la diminuarea lui cu 8,1%, precum și formarea brută de capital fix care și-a redus volumul cu 6,4% f.p.s.a.p., astfel contribuind la formarea PIB-ului cu 24,9% și la reducerea lui cu 1,7%.

Deși situația provocată de pandemie a cauzat atât reducerea exporturilor cât și reducerea importurilor, cele din urmă diminuându-se considerabil, exportul net de bunuri și servicii, în mod excepțional a avut o contribuție de 3,1% la creșterea PIB.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

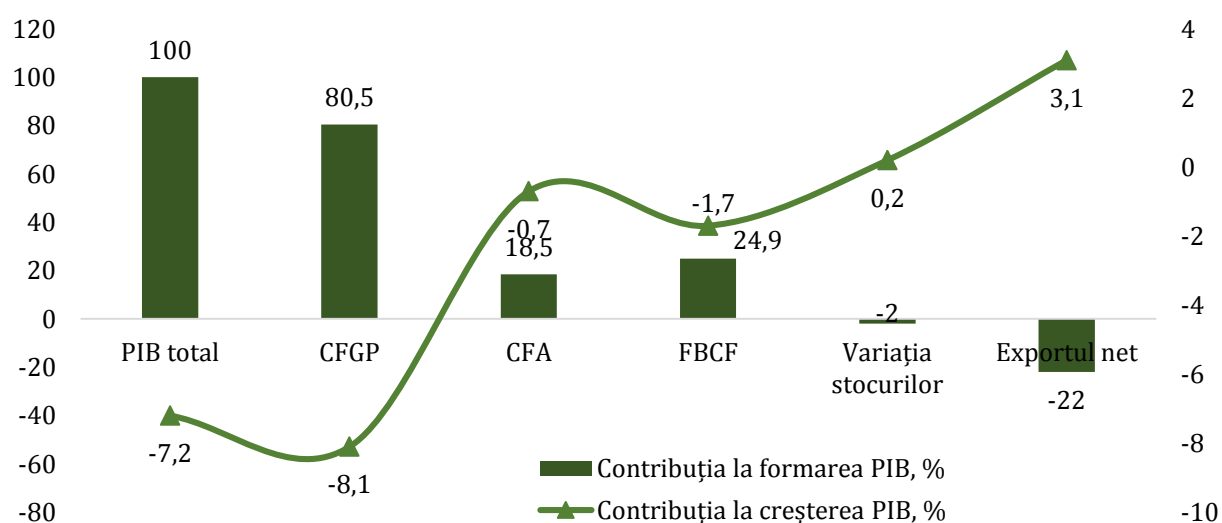

Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2020 față de perioada ianuarie-iunie 2019, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Industria

Lovitura economică cauzată de pandemia COVID-19, precum și restricțiile utile impuse din partea autorităților publice în scopul combaterii efectelor acesteia în prima jumătate a anului 2020 au contribuit la o reducere simțitoare a producției în cadrul întregii industrii cu 7,0% față de perioada similară a anului 2019. Rezultatul negativ a fost obținut ca consecință a reducerii producției în industria extractivă cu 7,4%, în industria prelucrătoare cu 7,0% și în producția și furnizarea de energie electrică și termică gaze, apă caldă și aer condiționat cu 7,2%.

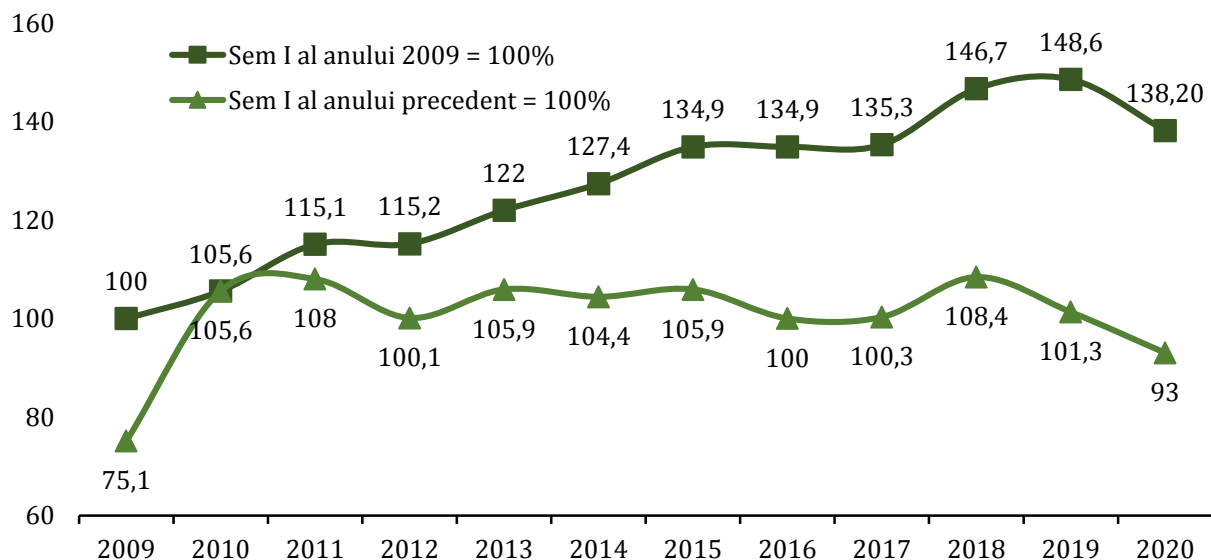

Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2020, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Descreșterea producției industriale a avut un caracter oscilant cu accente negative în trimestrul II al anului, atingându-și astfel minimum în luna aprilie cu o reducere impunătoare de 25,4% (serie brută) f.p.s.a.p.

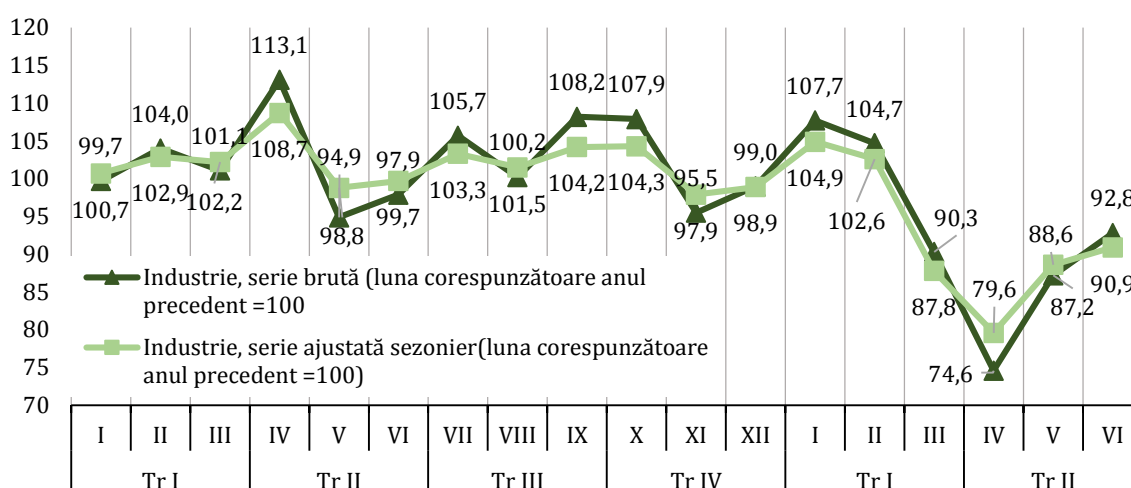

Figura 1.5. Evoluția lunară a indicilor producției industriale ianuarie 2019 – iunie 2020

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

În cadrul industriei prelucrătoare, care deține cea mai impunătoare cotă din totalul industriei, au fost înregistrate creșteri doar la "Fabricarea substanțelor și a produselor chimice" (+34,8%), "Industria alimentară" (+9,8%) și "Producția altor produse din materiale nemetalifere" (+7,6%). Restul activităților industriale au înregistrat reduceri cu valori diferite, cele mai impunătoare fiind în activitatea "Fabricarea autovehiculelor, remorcilor și semiremorcilor" (-39,9%), "Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice" (-39,0%) și "Fabricarea echipamentelor electrice" (-35,7%).

Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial în ianuarie – iunie 2020

Activități industriale	Ianuarie-iunie 2020 față de ianuarie-iunie 2019
INDUSTRIE - TOTAL	93,0
INDUSTRIA EXTRACTIVA	92,6
Alte activități extractive	92,6
INDUSTRIA PRELUCRATOARE	93,0
Industria alimentara	109,8
Fabricarea băuturilor	91,3
Fabricarea produselor de tutun	C
Fabricarea produselor textile	79,3
Fabricarea de articole de îmbrăcăminte	82,0
Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțăminte; prepararea și vopsirea blănurilor	94,4
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	65,1
Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	100,0

Tipărire și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor	75,6
Fabricarea produselor de cocserie și a produselor obținute din prelucrarea țițeiului	C
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	134,8
Fabricarea produselor farmaceutice de baza și a preparatelor farmaceutice	96,3
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	97,8
Producția altor produse din minerale nemetalifere	107,6
Industria metalurgică	94,4
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	96,3
Fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice	61,0
Fabricarea echipamentelor electrice	64,3
Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	70,5
Fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor	60,1
Fabricarea altor mijloace de transport	C
Fabricarea de mobilă	87,8
Alte activități industriale n.c.a.	95,8
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și echipamentelor	82,2
PRODUCTIA SI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICA SI TERMICA, GAZE, APA CALDA SI AER CONDITIONAT	92,8
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	92,8

C = Date confidențiale (mai puțin de 3 unități raportoare)

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Agricultura

Pe lângă pandemia COVID-19 care anul acesta și-a lăsat amprenta asupra tuturor ramurilor ale economiei naționale și mondiale, asupra sectorului agricol au influențat negativ și condițiile climatice extrem de nefavorabile din anul curent care au redus producția vegetală în prima jumătate a anului cu 26,8% f.p.s.a.p. Producția animalieră, pe de altă parte, a crescut cu 2,2% f.p.s.a.p. Astfel, producția agricolă globală în gospodăriile de toate tipurile în prima jumătate a anului a însumat 5119,5 mil.MDL (în prețuri curente), fiind în diminuare cu 2,8% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului 2019.

Suprafața însămânțată în gospodăriile de toate categoriile în perioada respectivă a fost în creștere modestă cu 0,6% f.p.s.a.p., constituind 1521,0 mii ha. Cele mai semnificative creșteri ale suprafețelor însămânțate cu culturi agricole în gospodăriile de toate categoriile a înregistrat categoria "Cartofi, legume și bostănoase" cu o creștere de 7,3% fiind urmată de "Culturi tehnice" și "Cereale leguminoase pentru boabe" ce de asemenea au avut creșteri mici cu 0,8% și 0,2%, respectiv. Diminuări în perioada dată sunt înregistrate la "Culturi pentru nutreț" cu 2,9% f.p.s.a.p.

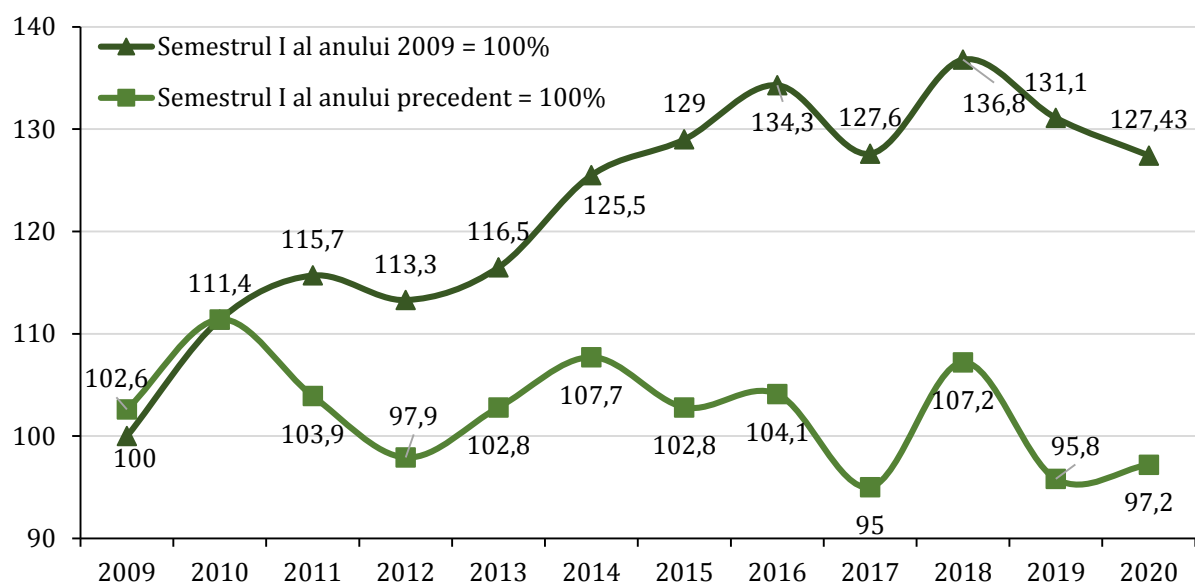

Figura 1.6. Evoluția producției agricole în ianuarie-iunie 2009-2020, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

În sectorul zootehnic creșterea se datorează doar producției (creșterii) vitelor și păsărilor (în masă vie) ce în prima jumătate a anului 2020 s-a majorat cu 8,2% f.p.s.a.p. pe când producția de lapte și de ouă s-au diminuat cu 10,2% și 6,9%, respectiv.

Tabelul 1.3. Producția animalieră pe principalele tipuri, în perioada ianuarie – iunie 2020

	Total	în % față de ian.- iun. 2019
Producția (creșterea) vitelor și păsărilor (în masă vie) - total, mii tone din care:	90,0	108,2
întreprinderile agricole	52,6	124,3
gospodăriile populației	37,4	91,5
Lapte - total, mii tone din care:	168,3	89,8
întreprinderile agricole	11,4	95,2
gospodăriile populației	156,9	89,5
Ouă - total, mil. buc. din care:	337,2	93,1
întreprinderile agricole	144,6	87,8
gospodăriile populației	192,6	97,5

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Transportul

Limitările impuse din partea autorităților publice au afectat și domeniul transporturilor, în special transportarea pasagerilor pe toate căile de transport public. Ca rezultat al acestor efecte negative, transportarea mărfurilor pe toate tipurile de transport au atins cifra de 7080,2 mii tone, astfel înregistrând o reducere de 14,2% comparativ cu perioada similară a anului 2019. În cadrul transportării mărfurilor pe toate tipurile de transport doar transportarea pe cale fluvială în prima

jumătate a anului a înregistrat creștere cu 46,9% f.p.s.a.p., însă această creștere nu este atât de semnificativă deoarece acest tip de transportare a constituit doar 1,2% din totalul mărfurilor transportate în perioada dată, restul tipurilor de transportare a mărfurilor înregistrând diminuări semnificative.

Tabelul 1.4. Volumul mărfurilor transportate, ianuarie – iunie 2020

	Ianuarie – iunie 2019	în % față de sem I 2019	Cota din totalul mărfurilor transportate
Mărfuri transportate - total, mii tone	7080,2	85,8	100,00
din care, pe modul de transport:			
- feroviar	1499,4	65,0	21,2
- rutier	5495,3	93,3	77,6
- fluvial	84,9	146,9	1,2
- aerian	0,6	68,2	0,01

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Numărul de pasageri transportați în perioada ianuarie – iunie 2020 s-a diminuat impunător comparativ cu perioada similară a anului precedent, însumând cifra de 26273,5 mii de pasageri transportați, fiind înregistrată o reducere de 48,9%. Cea mai semnificativă scădere a fost înregistrată în cadrul transportului pe cale aeriană (-69,3%), fiind urmată de cea rutieră (-48,3%) și feroviară (-46,4%). Doar transportarea de pasageri pe cale fluvială în perioada dată a marcat o majorare cu 31,5% f.p.s.a.p.

Tabelul 1.5. Numărul de pasageri transportați în ianuarie – iunie 2020, pe tipuri de transport public

	Ianuarie – iunie 2019	în % față de sem I 2019
Pasageri transportați - total, mii pasageri	26273,5	51,1
din care, pe tipul de transport:		
- feroviar	379,1	53,6
- rutier	25603,9	51,3
- fluvial	76,8	131,5
- aerian	213,7	30,7

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Chiar și până la impunerea restricțiilor din partea autorităților publice se observă o ușoară diminuare a numărului de pasageri transportați față de perioada similară a anului 2019. Însă restricționările impuse au diminuat substanțial această activitate care și-a atins valorile minime în luna aprilie a anului curent.

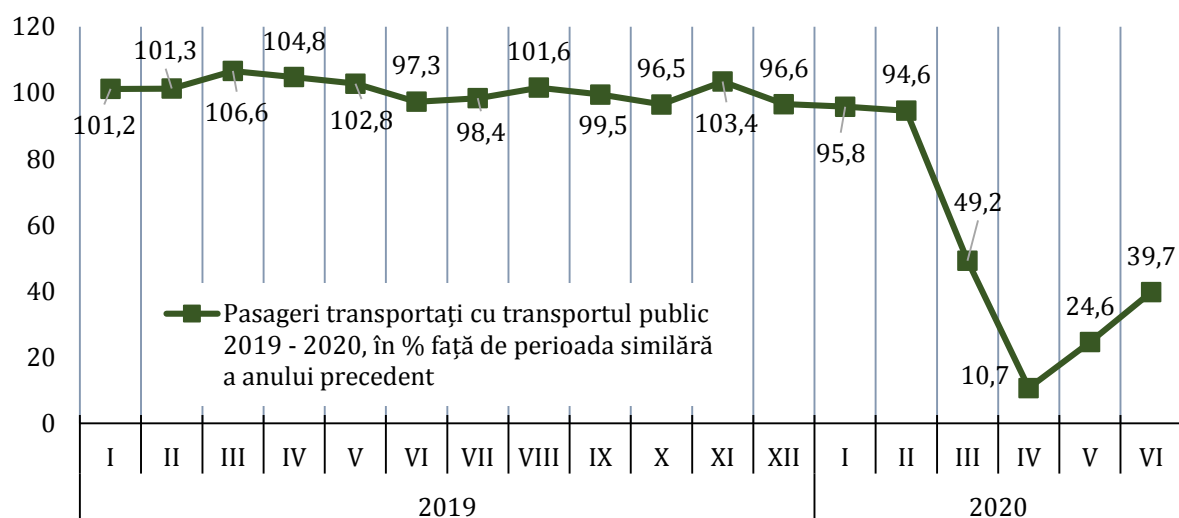

Figura 1.7. Pasageri transportați cu transportul public, 2019-2020

Sursa: Calculele autorului în baza datelor Biroului Național de Statistică

Investițiile în active imobilizate

În perioada ianuarie-iunie 2020, investițiile în active imobilizate au atins cifra de 7892,1 mil.MDL, astfel marcând o diminuare semnificativă cu 14,9% (prețuri comparabile) față de perioada similară a anului precedent. Rezultatul dat se datorează diminuării investițiilor în imobilizările corporale, care constituind aproximativ 97,5% sau 7698,5 mil.MDL din totalul investițiilor în active imobilizate în perioada respectivă s-au diminuat cu 14,8% f.p.s.a.p. De asemenea, și investițiile în active necorporale în perioada dată s-au redus cu 17,5% față de ianuarie-iunie 2019, astfel atingând cifra de 193,6 mil.MDL.

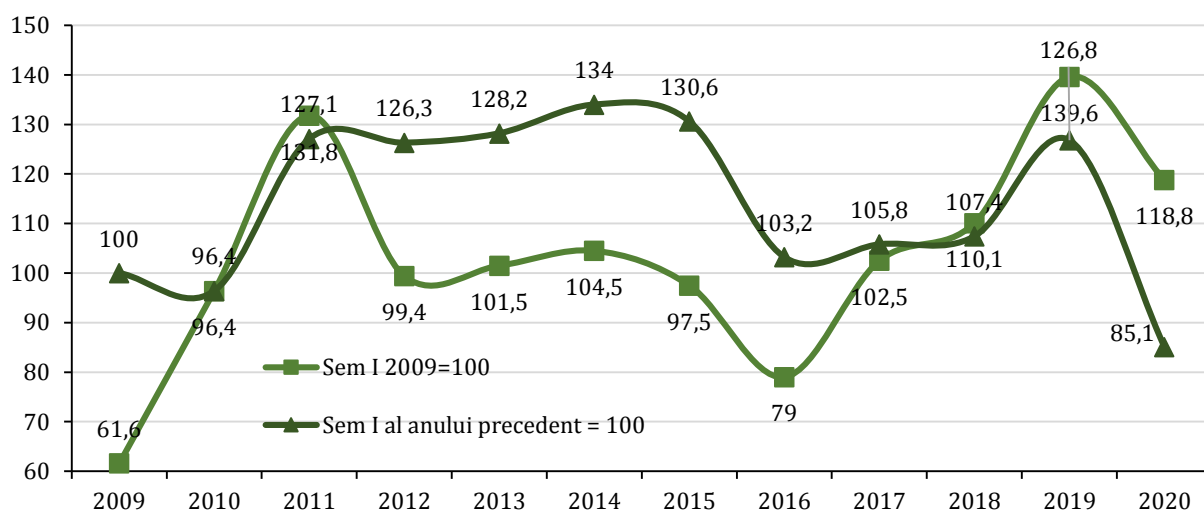

Figura 1.8. Evoluția volumului investițiilor în active imobilizate în ianuarie-iunie 2009-2020, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

În cadrul imobilizărilor corporale, cea mai mare pondere de 32,5% din totalul investițiilor în active imobilizate o au investițiile în mașini, utilaje și instalații de transmisie care în perioada

respectivă au avut o diminuare 17,4% f.p.s.a.p., astfel însumând 2565,5 mil.MDL. Însă, cea mai mare reducere au avut-o investițiile în mijloace de transport, ce au înregistrat o diminuare cu 37,0% f.p.s.a.p., astfel atingând o cotă de 8,2% din totalul investițiilor în active imobilizate.

Tabelul 1.6. Investiții în active imobilizate pe tipuri de imobilizări ianuarie – iunie 2020

	Realizări, mil.MDL	În % față de:	
		ianuarie - iunie 2019	total
Investiții în active imobilizate - total	7892,1	85,1	100
Imobilizări necorporale	193,6	82,5	2,5
Imobilizări corporale	7698,5	85,2	97,5
din care:			
clădiri rezidențiale	1445,1	105,7	18,3
clădiri nerezidențiale	1271,7	83,7	16,1
construcții inginerești	1438	95,3	18,2
mașini și utilaje	2565,5	82,6	32,5
mijloace de transport	647	63	8,2
alte imobilizări corporale	331,2	66,8	4,2

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Principala sursă de finanțare, ca de obicei, o reprezintă mijloacele proprii ale investitorilor, cu o cotă de 67,4% din totalul investițiilor în active imobilizate, ce în perioada dată au avut o scădere cu 11,2% f.p.s.a.p. Însă cea mai semnificativă reducere a investițiilor în perioada respectivă a fost înregistrată din partea bugetului de stat care s-a diminuat cu 58,1% f.p.s.a.p., astfel înregistrând o cotă de 3,3% din totalul investițiilor. Sporirea din partea surselor de finanțare au parvenit din partea creditelor și împrumuturilor externe cu 68,8% f.p.s.a.p. și din partea fondului rutier cu 49,8% f.p.s.a.p.

Tabelul 1.7. Investiții în active imobilizate divizate pe surse de finanțare în ianuarie – iunie 2020

	mil.MDL (în preturi curente)	În % față de ianuarie - iunie 2019 (în preturi comparabile)	în % față de total
Total	7892,1	85,1	67,4
Surse proprii	5317,2	88,8	3,3
Bugetul de stat	260,9	41,9	3,9
Bugetele UAT	306,2	56,5	8,8
Credite și împrumuturi interne	696,1	76,7	7,7
Credite și împrumuturi externe	605,2	168,8	4,7
Surse din străinătate	370,0	66,5	2,6
Fondul rutier	204,8	149,8	0,5
Fondul ecologic	35,6	64,6	1,2
Alte surse	96,1	92,0	0,0

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Comerțul și alte servicii destinate pieței

Restricționările necesare impuse din partea autorităților statului pentru combaterea pandemiei COVID-19 în perioada trimestrului II au creat volatilități pe piața internă cu bunuri și servicii, care în mediu, au afectat negativ prima jumătate a anului comparativ cu anul precedent.

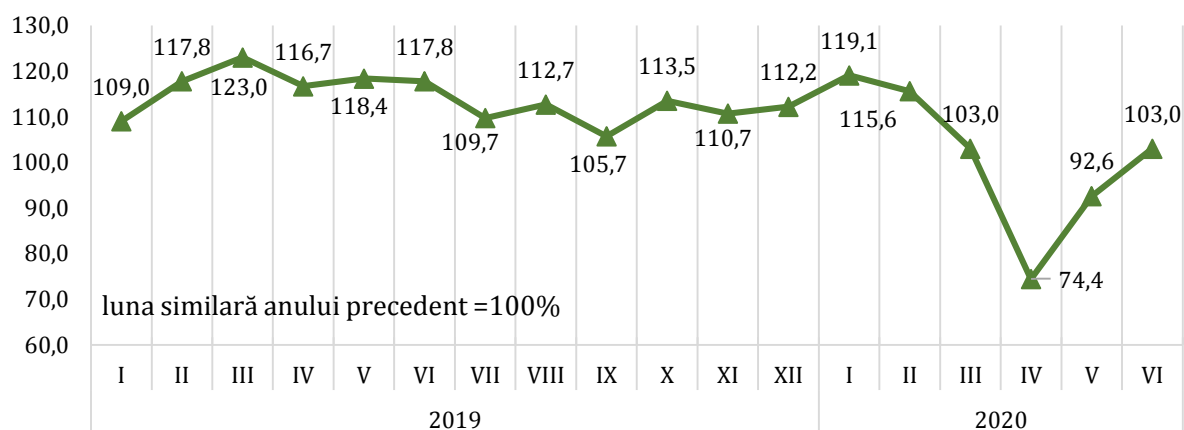

Figura 1.9. Indicii de volum ai cifrei de afaceri din comerțul cu amănuntul, 2019-2020

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Cu toate că în prima jumătate a anului **comerțul cu amănuntul** a avut o comprimare de doar 1,4% f.p.s.a.p., în cadrul acestuia au fost activități care au avut mult de suferit, printre care cel mai tare se evidențiază "Comerțul cu amănuntul de bunuri culturale și recreative, în magazine specializate" cifra de afacere a căruia s-a redus cu 42,6%. De asemenea, în perioada dată se evidențiază și reducerea cifrei de afacere a "Comerțului cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate" cu 15,1%. Însă, în același timp, au fost înregistrate și creșteri ale cifrei de afaceri și anume în "Comerțul cu amănuntul al produselor casnice, în magazinele specializate" (+11,0%) și în "Comerțul cu amănuntul al produselor alimentare, băuturilor și al produselor din tutun, în magazinele specializate" (+9,6%).

Tabelul 1.8. Indicii valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu amănuntul (excepție comerțul cu autovehicule și motocicletele)

	în % față de ianuarie - iunie 2019 (prețuri curente)
Comerț cu amănuntul	98,6
din care:	
Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate	99,6
Comerț cu amănuntul al produselor alimentare, băuturilor și al produselor din tutun, în magazine specializate	109,6
Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	84,9
Comerț cu amănuntul al echipamentului informatic și de telecomunicații în magazine specializate	98,7
Comerț cu amănuntul al altor produse casnice, în magazine specializate	111
Comerț cu amănuntul de bunuri culturale și recreative, în magazine specializate	57,4
Comerț cu amănuntul al altor bunuri, în magazine specializate	97,8

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

O reducere semnificativă a cifrei de afacere a fost înregistrată de **serviciile de piață prestate populației** ce în perioada dată a pierdut 24,7% f.p.s.a.p. În cadrul acestei activități au avut de suferit toate activitățile economice (excepție fiind "Reparații de calculatoare, de articole personale și de uz gospodăresc" ce în perioada dată au avut o creștere a cifrei de afaceri cu 3,1%). Cele mai mari reduceri a cifrei de afaceri au înregistrat "Activitățile ale agențiilor turistice și ale turoperatorilor; alte servicii de rezervare și asistență turistică" (-77,6%), "Activități de cazare și alimentație publică" (-47,4%) și "Activități de recreare și agrement" (-44,5%).

În cadrul **comerțului cu ridicata** care în perioada ianuarie – iunie a înregistrat o diminuare a cifrei de afaceri cu 9,3%, de asemenea a avut loc o reducere practic a tuturor activităților cu valori diferite. Doar "Comerțul cu ridicata al echipamentului informatic și de telecomunicații" a avut o creștere semnificativă de 56,4% f.p.s.a.p. față de perioada corespunzătoare a anului 2019.

Tabelul 1.9. Indicii valorici ai cifrei de afaceri pentru comerțul cu ridicata (excepție comerțul cu autovehicule și motocicletele)

Activitatea economică	în % față de ianuarie - iunie 2019 (prețuri curente)
Comerț cu ridicata	90,7
din care:	
Activități de intermediere în comerțul cu ridicata	51,7
Comerț cu ridicata al produselor agricole brute și al animalelor vii	104,8
Comerț cu ridicata al produselor alimentare, al băuturilor și al tutunului	97,8
Comerț cu ridicata al bunurilor de consum	80,8
Comerț cu ridicata al echipamentului informatic și de telecomunicații	156,4
Comerț cu ridicata al altor mașini, echipamente și furnituri	78,5
Comerț cu ridicata specializat al altor produse	85,5
Comerț cu ridicata nespecializat	82,1

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

De asemenea și **comerțul cu autovehicule și motocicletele** în prima jumătate a anului dat a înregistrat o reducere cu 22,3% a cifrei de afaceri față de perioada similară a anului 2019.

Turismul

În primul semestru al anului 2020 prin intermediul agențiilor de turism și al tur operatorilor au fost acordate servicii pentru 37,5 mii de turiști și excursioniști. Această cifră demonstrează reducerea covârșitoare cu 75,3% față de valoarea înregistrată în perioada similară a anului precedent. Rezultatul dat s-a datorat reducerii a celor trei tipuri de turism, însă în mod diferit și anume, turismul intern s-a diminuat cu 46,3% f.p.s.a.p., turismul emițător cu 84,3% și turismul receptor cu 20,2%.

Tabelul 1.10. Turişti și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor

	turiști și excursioniști în perioada ianuarie-iunie 2020	% față de ianuarie-iunie 2019
TOTAL	37483	24,7
Turism receptor (primirea cetățenilor străini în țară)	6707	79,8
Turism emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate)	18976	15,7
Turism intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova prin interiorul țării, în scop turistic)	11800	53,7

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică

Încasările agențiilor de turism și a turoperatorilor din activitatea turistică în ianuarie-iunie 2020 au însumat **176,7 milioane MDL**, însemnând o reducere de 81,4% față cu perioadă similară a anului trecut. Cea mai mare diminuare a încasărilor se observă în turismul receptor (-86,1%) și turismul emițător (-82,5%). Totodată, încasările din turismul intern au scăzut cu 60,6% față de ianuarie-iunie 2019.

Activitatea industrială și investițională în raioanele din stânga Nistrului și mun. Bender³

Cu toate că în raioanele din partea stângă a Nistrului indicele volumului fizic al producției industriale în perioada ianuarie – iunie 2020 s-a diminuat cu 2,0% față de aceeași perioadă a anului 2019, valoarea acestei producții industriale a crescut față de ianuarie – iunie 2019 cu 1,6% în prețuri curente.

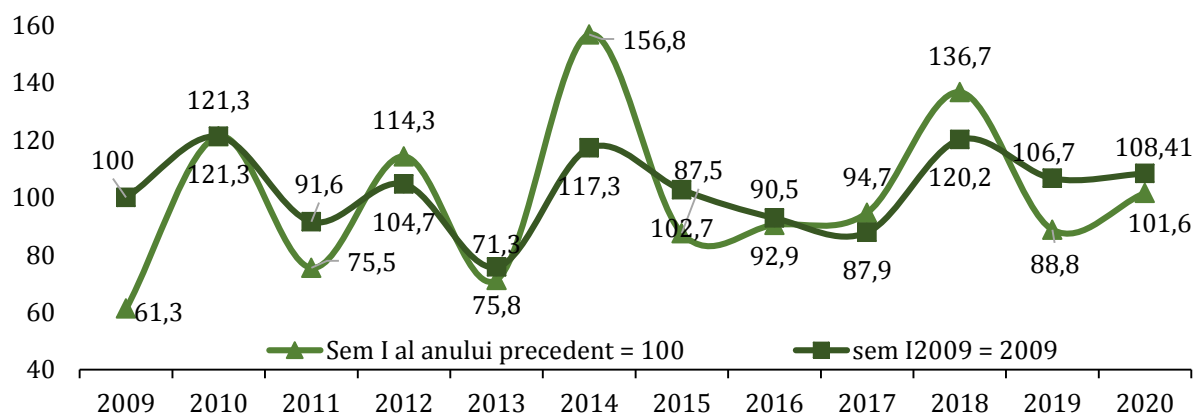

Figura 1.10. Dinamica anuală a indicelui producției industriale, sem. I 2009-2020, %
Sursa: Elaborată de autor în baza datelor Organului oficial de statistică din regiunea transnistreană

³ Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr.html>

În cadrul industriei, creșteri ale valorii producției industriale față de perioada similară a anului 2019 au fost înregistrate la următoarele activități: Siderurgia (+26,4%); producerea de făină, cereale și furajere (+8,1%); producția și furnizarea de energie electrică (+5,4%). Însă în același timp sunt înregistrate și diminuări la următoarele activități: industria de prelucrare a lemnului (-55,9%); industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor (-25,3%) și industria ușoară (-14,5%).

Investițiile în **imobilizările corporale** în perioada dată s-au diminuat cu 7,8% f.p.s.a.p. (în prețuri comparabile). Acest fapt s-a datorat reducerii cu 21,5% (în prețuri comparabile) a investițiilor în mașini, utilaje și mijloace de transport ce dețin o cotă de 64,3% din totalul investițiilor în imobilizări corporale în perioada respectivă. În același timp au crescut cu 46,3% (în prețuri comparabile) investițiile în lucrările de construcții și montaj.

Agricultura în semestrul I comparativ cu perioada similară a anului precedent, a înregistrat o reducere de 22,2% ca rezultat al diminuării semnificative a producției vegetale cu 69,3%. Însă, în același timp, producția animalieră a crescut cu 24,0% f.p.s.a.p.

La capitolul **transporturi** este înregistrată o creștere cu 3,7% față de perioada similară a anului 2019 a volumului de mărfuri transportate, cât și creșterea modestă a parcursului total de mărfuri în perioada dată cu 0,8%. Transportarea de pasageri în perioada dată sa redus semnificativ, astfel înregistrând doar 44,5% din volumul total de pasageri transportați în perioada precedentă.

Comerțul interior prestat populației în perioada respectivă a înregistrat o reducere cu 12,6% f.p.s.a.p., ca rezultat al descreșterii cifrei de afaceri a comerțului cu amănuntul cu 9,1%, a cifrei de afaceri a comerțului cu produse alimentare cu 32,8% și a cifrei de afaceri pentru serviciile prestate populației cu 18,3% f.p.s.a.p.

Capitolul II PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1 PREȚURI ȘI RATE DE SCHIMB

Prețuri

Economia națională deopotrivă cu majoritatea economiilor lumii se confruntă în prezent cu o criză fără precedent generată de efectele pandemiei COVID-19. În prima jumătate a anului 2020 rata anuală a inflației a fost de 5,5%, înregistrând o accelerare de ritm, cu 1,4 p.p. peste nivelul înregistrat în perioada analogică a anului precedent. Totodată, analizând evoluția prețurilor în expresie trimestrială și lunară, remarcăm o dinamică descendentă a prețurilor în anul curent, declin alimentat de scăderea cererii agregate, diminuarea prețurilor la petrol, produselor alimentare și nealimentare.

Rata medie anuală a inflației pentru trimestrul II, 2020 a constituit 4,6% și s-a plasat în limitele coridorului de variație a țintei, stipulat în Strategia politicii monetare a BNM pe termen mediu. Comparativ cu perioada similară a anului precedent ritmul de creștere a inflației s-a accelerat cu 0,5p.p. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,8%, produse nealimentare – 0,8%, servicii – 3,5% f.p.s.a.p.

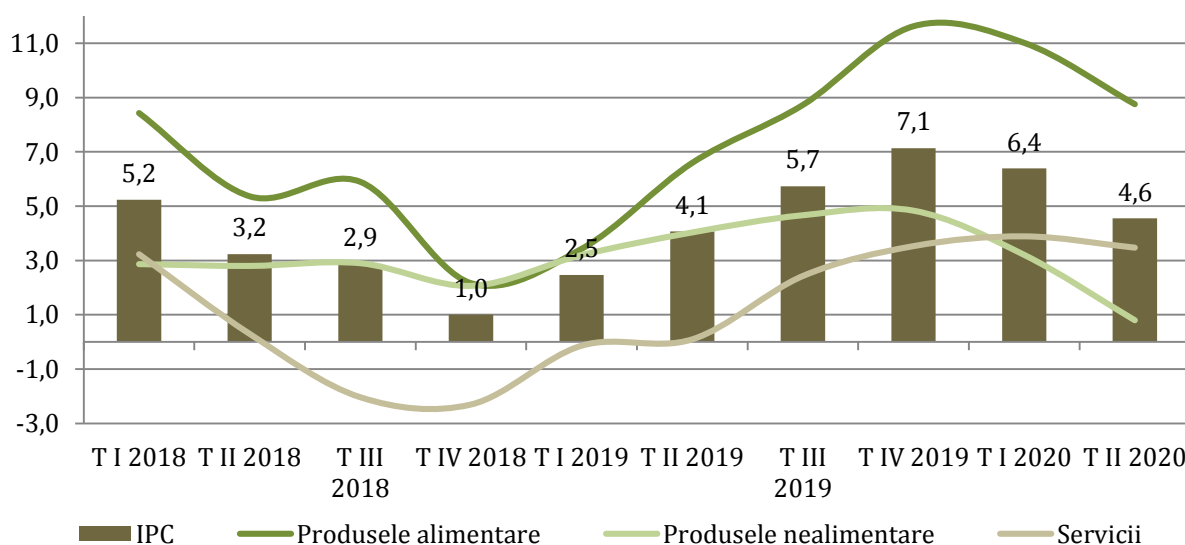

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În trimestrul II 2020, prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 8,8% ceea ce reprezintă o accelerare a ritmului de creștere cu 2,2 puncte procentuale față de nivelul înregistrat în trimestrul II al anului precedent, și o diminuare de ritm cu 2,3p.p. față de trimestrul precedent (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în aprilie – 10%, în mai – 7,8%, în iunie – 8,5%). În trimestrul II al anului 2020 f.p.s.a.p., au crescut prețurile la unele legume, așa ca usturoiul cu 56,6%, castraveții cu 10,5%, boboasele – 23%. Au crescut și prețurile la fructele proaspete cu 48,2%, în special pe contul citricelor prețul la care a

crescut în perioada vizată cu 30,4% f.p.s.a.p. S-au scumpit de asemenea ouăle cu 39,9%, produsele lactate cu 8,3%, produsele de morărit și de panificație cu 10,1% f.p.s.a.p.

La nivelul subgrupeii mărfurilor nealimentare, prețurile în trimestrul II, 2020 s-au menținut practic la nivelul perioadei similare a anului precedent, cu o creștere ușoară de 0,8% f.p.s.a.p., înregistrând totodată o decelerare de ritm față de perioada analogică a anului precedent cu 3,2 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 1,5% în aprilie, de 0,6% în mai și de 0,3% în iunie).

Creșteri ușoare de preț au înregistrat majoritatea produselor nealimentare, cu excepția combustibilului. Cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la: articole de galanterie – cu 7,6%, inventar pentru sport și odihnă – 7,3%, mobilă – 5,3%, confecții pentru copii – 4,5% etc. Prețurile la produsele nealimentare în această perioadă au fost temperate de diminuarea prețurilor la combustibili și scăderea cererii agregate a populației la această categorie de mărfuri (instaurarea carantinei, imobilizarea populația și închiderea majorității magazinelor cu mărfuri nealimentare).

Prețurile la servicii în perioada vizată, și-au menținut practic ritmul de creștere, acesta fiind alimentat anterior de ajustarea tarifului la energia electrică și a celui la transportul interurban de pasageri. În trimestrul II al anului 2020 prețurile la servicii au crescut cu 3,5% f.p.s.a.p ceea ce reprezintă un spor de 3,4 p.p. față de nivelul indicatorului respectiv în anul 2019. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent indicii prețurilor la servicii în lunile aprilie, mai, iunie au fost de cca. 3,5%. În perioada de referință, comparativ cu trimestrul II al anului precedent semnificativ a crescut prețul la serviciile de transport de auto de pasageri – cu 25%. Creștere au înregistrat și prețurile la serviciile comunal-locative pe filiera energie electrică cu 10% ca urmare a majorării tarifelor la energia electrică.

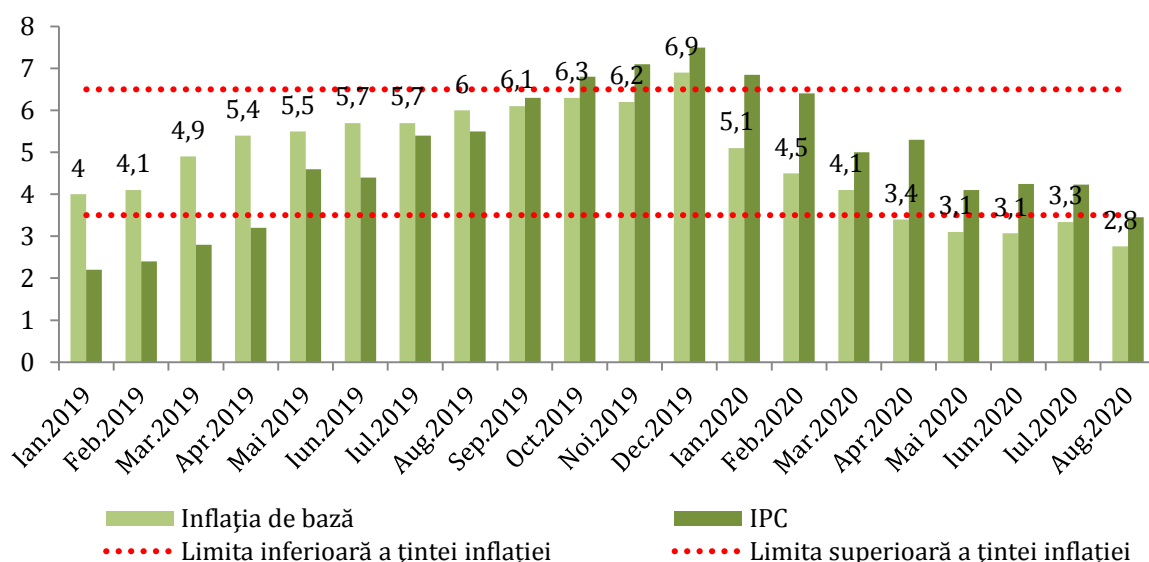

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Contribuția inflației de bază la dinamica prețurilor de consum în prima jumătate a anului 2020 a urmat o traiectorie descendentă. În trimestrul II, 2020 rata inflației de bază a înregistrat un ritm mai temperat față de IPC și a constituit 3,2% f.p.s.a.p. fiind în descreștere cu 2,3p.p. f.p.s.a.p. Pe fundalul diminuării cererii interne și aprecierii monedei naționale dintre componentele inflației de bază cu cea mai simțitoare scădere a cererii interne au fost îmbrăcămintea, încălțăminte, articolele de uz casnic etc.

În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele valori: în aprilie – 3,4%, în mai – 3,1% și în iunie – 3,1%.

Prețurile producției industriale în prima jumătate a anului 2020 au înregistrat valori ascendente față de perioada similară a anului precedent. În lunile aprilie-iunie 2020 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a crescut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1p.p. și a atins nivelul de 2,7%. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele evoluții f.p.s.a.p.: prețurile în industria extractivă și în sectorul energetic s-au diminuat cu 1,7% și 9,3% corespunzător iar în industria prelucrătoare au înregistrat o creștere de 3% f.p.s.a.p.

O contribuție majoră la creșterea prețurilor producției industriale în trimestrul II, 2020 au avut-o prețurile industriei prelucrătoare ca urmare a majorării prețurilor în industria alimentară și în cea a fabricării substanțelor și produselor chimice. Creșterea prețurilor la produsele chimice s-a realizat sub presiunea cererii sporite, determinate de situația epidemiologică din țară, necesitatea crescută de dezinfectanți și alte substanțe chimice protectoare.

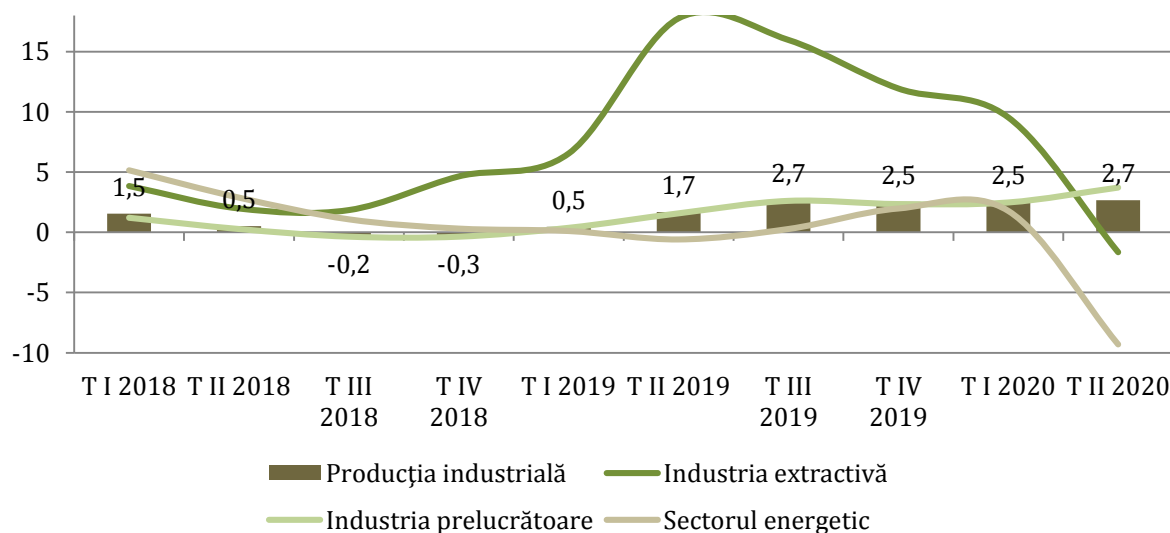

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Prețurile la produsele agricole își fortifică pozițiile deja al patrulea trimestru la rând, înregistrând valori un record pentru ultimii 4 ani. Indicele prețurilor la produsele agricole în trimestrul II, 2020 a constituit 10,9% față de perioada analogică a anului precedent. Majorarea prețurilor la produsele agricole este în măsură să genereze presiuni pro-inflaționiste pe viitor cu impact asupra prețurilor la produsele alimentare.

La majorarea prețurilor la produsele agricole au contribuit cât prețurile la produsele vegetale, care în perioada de referință au crescut cu 17% f.p.s.a.p. atât și prețurile la produsele animaliere care au înregistrat o accelerare de ritm de circa 1,5%, comparativ cu perioada similară a anului trecut.

Limitarea activităților economice în perioada instaurării regimului de carantină a fost favorabilă pentru sectorul agricol. În condiții de acces limitat la produsele de import, pe piața internă a crescut cererea la producția agricolă de origine locală (în special vegetală), ceea ce a determinat în mare parte majorarea prețurilor. Sectorul agrar fiind unul din sectoarele primordiale ale economiei naționale, creșterea prețurilor pe această filieră ar putea fi considerată drept încurajatoare pentru agricultori, totuși sporirea excesivă a acestor prețuri ar crea pe viitor presiuni inflaționiste asupra prețurilor produsele alimentare.

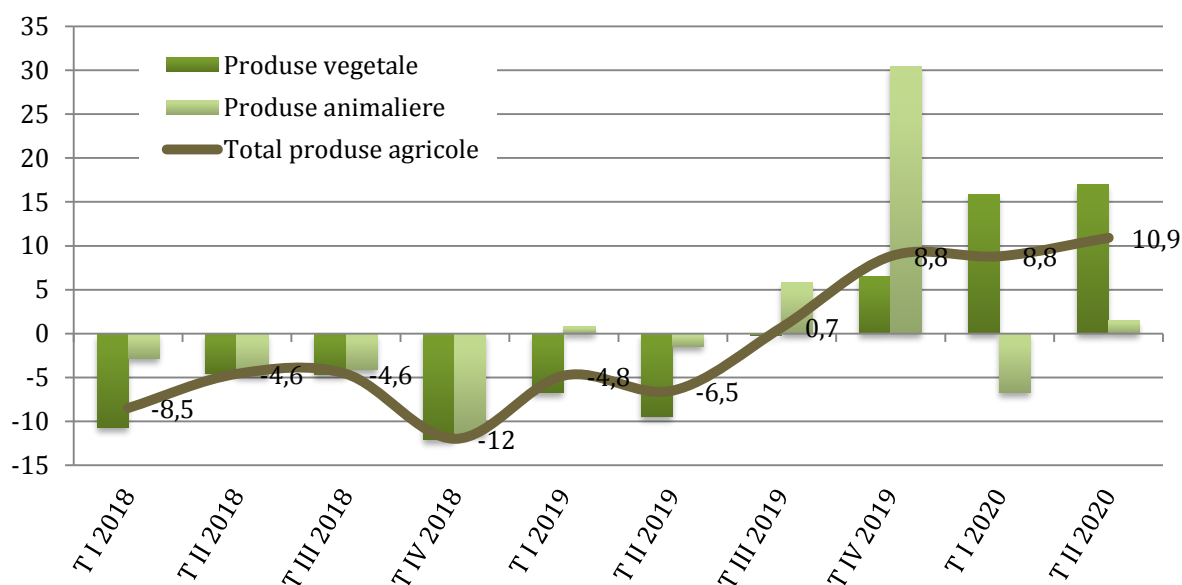

Figura 2.1.4. Ritmul anual de creștere a prețurilor la produsele agricole, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Prețurilor producătorilor în construcții în prima jumătate a anului 2020 au înregistrat o scădere semnificativă de ritm față de perioada similară a anului precedent. În trimestrul II, 2020 ritmul de creștere al prețurilor în construcții, s-a diminuat față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 6,9 p.p. și a constituit 0,2%.

Diminuarea prețurilor producătorilor în construcție se datorează atât bazei înalte de raportare a anului precedent precum și scăderii cererii la serviciile respective din cauza situației epidemiologice din țară și din lume.

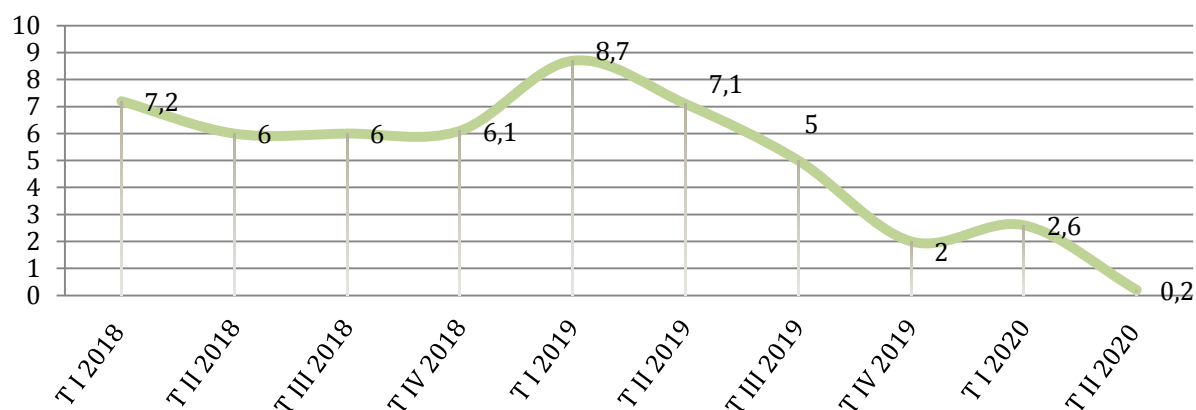

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a prețurilor producătorilor în construcții, %
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În prima jumătate a anului 2020 pe un trend descendent s-au menținut și prețurile la combustibili. În trimestrul II rata anuală a prețurilor la combustibili a fost de (-9,3)%, cu 12,5 p.p. sub nivelul indicatorului respectiv pentru aceeași perioadă a anului precedent. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent indicii prețurilor la combustibili au înregistrat următoarele valori: în aprilie - (-6,2)%, în mai -(-10,2)% și în iunie - (-11,4)%.

Diminuarea prețurilor la combustibili în 2020 a fost determinată în special de reducerea drastică a prețurilor la petrol la nivel mondial ceea ce a dus la scăderea prețurilor la carburanți și prețurilor la gaz.

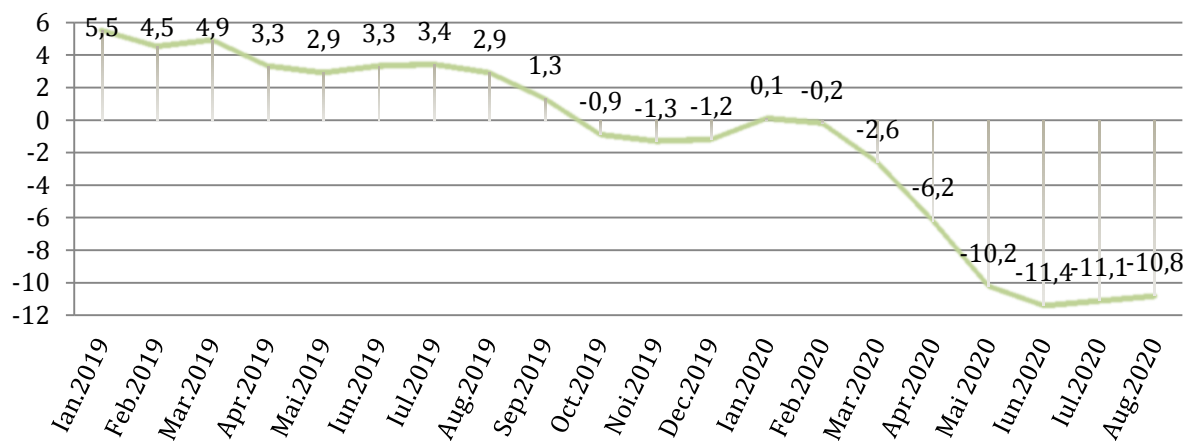

Figura 2.1.6. Ritmul anual de creștere a prețurilor la combustibili, %
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Rate de schimb

Într-o perioadă complicată pentru economia și populația țării moneda națională s-a apreciat față de principalele valute de referință. Aprecierea monedei din trimestrul II, 2020 a fost determinată de majorarea cererii populației pentru moneda națională, în condițiile diminuării cererii pentru valută străină. Cererea pentru monedă națională la rândul său, a crescut o dată cu limitarea activităților de import-export a persoanelor juridice, diminuarea veniturilor populației

și posibilităților de a călători în străinătate ca urmare a implementării la nivel național și mondial a restricțiilor dictate de situația epidemiologică din țară și din lume.

În trimestrul II 2020, cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 17,8 MDL/USD și 19,5 MDL/EUR, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1% față de dolarul SUA și cu 3% față de moneda unică europeană.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în trimestrul II, 2020 a fost de 18,2 MDL/USD în aprilie, 17,8 MDL/USD în mai și 17,3 MDL/USD în iunie. Cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a înregistrat valori de: în aprilie – 19,7 MDL/EUR, în mai – 19,4 MDL/EUR, iar în iunie – 19,5 MDL/EUR.

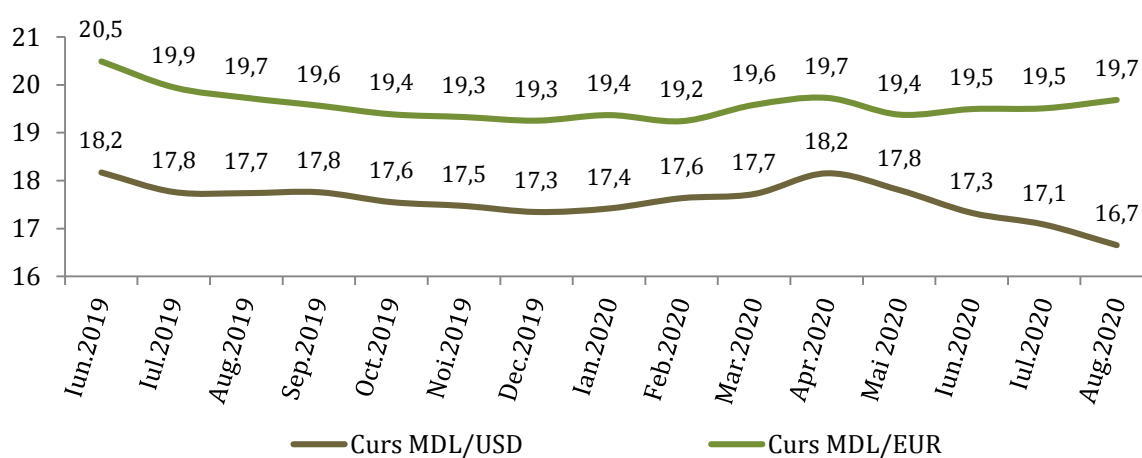

Figura 2.1.7. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În condițiile unei crize economice, aprecierea monedei naționale este văzută drept benefică, în special pentru pătura vulnerabilă a societății, având un impact de temperare și asupra evoluției prețurilor. Totuși, aprecierea monedei naționale, în condițiile în care aceasta evident nu se datorează creșterii economice, dar mai mult unui complex de influențe din partea volumului remiterilor, creșterea asistenței financiare acordate de către instituțiile finanțatoare internaționale precum și comportamentele și anticipațiile negative ale populației, reprezintă un risc suplimentar în calea relansării rapide a economiei, lovind asupra antreprenorilor exportatori și competitivității economiei naționale pe piața externă.

Fluctuațiile cursului nominal de schimb a monedei naționale precum și situația economică complicată din lume care a lovit inclusiv și țările dezvoltate, și-au lăsat amprenta și asupra cursului real de schimb a monedei naționale. În trimestrul II, 2020 leul moldovenesc în termeni reali s-a apreciat în această perioadă cu 5,8% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 6,3% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

2.2. POLITICA MONETARĂ

Primele șase luni ale anului 2020 au fost marcate de acumularea unor presiuni dezinflaționiste neproгноzate anterior de BNM, amplificate de riscurile și incertitudinile cauzate de situația epidemiologică din lume. În aceste condiții BNM a promovat o politică monetară stimulative prin facilitarea condițiilor monetare pentru stimularea creșterii volumului de împrumuturi bancare. Care la rândul său ar stimula sporirea cererii interne agregate și, ar avea pe viitor un impact pozitiv asupra economiei naționale în ansamblu.

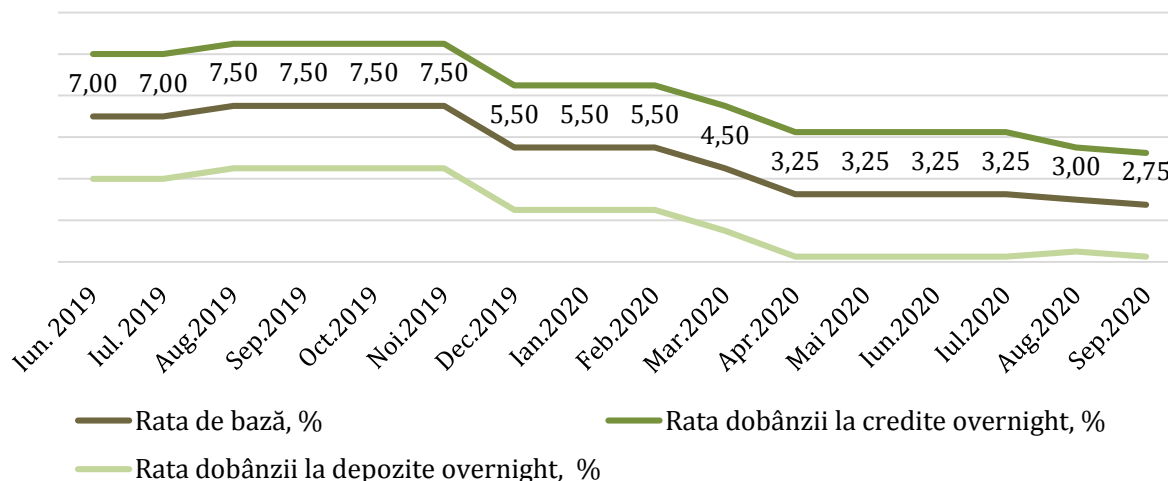

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Instrumentele politicii monetare

În trimestrul II, 2020 BNM a menținut neschimbată rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 3,25 % cu o diminuare semnificativă în perioada exact următoare. Acest nivel al ratei dobânzii de bază fiind la acel moment cel mai scăzut în istoria țării a fost diminuat ulterior încă în două etape, în septembrie constituind deja 2,75%. O dată cu diminuarea ratei de bază la 3% în luna august, 2020 a fost îngustată și amplitudinea coridorului simetric format în jurul său de ratele dobânzilor la facilitățile permanente (de la ± 3 puncte procentuale la $\pm 2,5$ p.p.). În așa mod, rata dobânzii la creditele overnight la sfârșitul celui de al treilea trimestru al anului 2020 a constituit 5,75%, iar rata dobânzii la depozitele overnight – 0,25%.

Toate deciziile BNM în această perioadă tind să întărească capacitatea economiei naționale de a face față unor eventuale evoluții adverse, monitorizând atent evoluțiile mediului intern și internațional, fiind se pare că, pregătită să utilizeze toate instrumentele de care dispune pentru menținerea stabilității prețurilor și respectiv, realizării obiectivului său primordial.

Rezervele obligatorii

De la începutul anului 2020 în mai multe etape a fost modificată și rata rezervelor obligatorii. Rata rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă a fost diminuată de la nivelul de 42,5% în luna ianuarie la 34% în aprilie și la 33% în luna august. Pentru încurajarea operațiunilor de intermediere în monedă națională în

detrimentul celor în valută a fost modificată, dar în sens opus și rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile, care a crescut de la 18% până la 21% în luna mai și la 24% în august. Inițial măsurile păreau a fi puți puțin eficiente în condiții de recesiune economică globală, incertitudine și riscuri majore, însă o dată cu eliminarea etapizată a restricțiilor implementate pe fundalul situației epidemiologice complicate, acesta a favorizat într-un final sporirea volumului creditelor noi acordate.

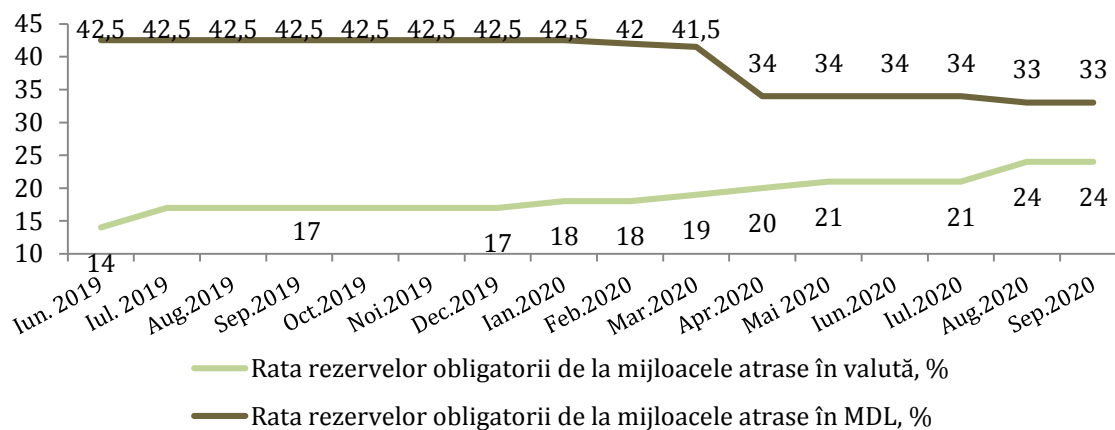

Figura 2.2.2. Evoluția ratelor rezervelor obligatorii

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

În trimestrul II al anului 2020 BNM a continuat cu o periodicitate de 14 zile să efectueze operațiuni de piață deschisă, acesta fiind un instrument principal al ajustărilor lichidităților sistemului bancar. Pe parcursul trimestrului II, 2020 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel superior perioadei similare a anului precedent (în creștere cu 0,74 mld. MDL) și a constituit 5,72 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna mai 2020, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost – 6,5 mld. MDL.

În trimestru II al anului 2020 solicitările de credite "overnight" de la BNM s-au menținut la nivelul anului precedent și au constituit 7,7 mil.MDL. Tot în această perioadă, comparativ cu perioada similară a anului precedent, solicitările de depozite "overnight" s-au redus ușor, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile aprilie, mai și iunie 2020 – 350 mil.MDL, 451 mil.MDL și 215 mil.MDL, corespunzător.

Intervențiile pe piața valutară

În trimestrul II, 2020 BNM a intervenit constant pe piața valutară în calitate de cumpărător de valută pentru a absorbi excesul de valută liber convertibilă și a tempera volatilitatea cursului de schimb a MDL și în calitate de vânzător pentru a acoperi deficitul dintre cererea netă de valută străină din partea agenților economici și oferta netă de valută străină de la persoanele fizice. Volumul procurărilor de valută în trimestrul II, 2020 a constituit în sumă circa 50 mil.USD. Operațiuni de vânzare BNM a efectuat doar în luna aprilie, acestea au constituit 55,9 mil.USD.

Tabel 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2020 – iulie 2020

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
Ianuarie 2020	0	0
Februarie 2020	0	0
Martie 2020	114,55	0,35
Aprilie 2020	55,92	3,35
Mai 2020	0	25
Iunie 2020	0	22
Iulie 2020	0	48
August 2020	0	28

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Nivelul rezervelor oficiale de la începutul anului 2020 rămâne conform tuturor cerințelor de adecvare, asigurând un nivel suficient de acoperire a importurilor de mărfuri și servicii și este în creștere constantă.

Rezervele oficiale la sfârșitul trimestrului II, 2020 s-au majorat cu 135 mil.USD față de sfârșitul anului precedent și constituiau 3194 mil.USD. Majorarea volumului rezervelor a fost realizată în mare parte din contul rezervelor valutare deținute de bănci la BNM, obținerii de suport financiar sub formă de granturi și proiecte investiționale din partea FMI, UE etc. În aceste condiții, BNM dispune de toate pârghiile necesare pentru menținerea și în continuare a unei politici monetare relaxate necesare pentru încurajarea agenților economici să se crediteze și să investească în economie.

În următoarele luni, ale anului BNM a continuat suplینirea rezervelor oficiale și la sfârșitul lunii august acestea constituiau deja 3391 mil.USD.

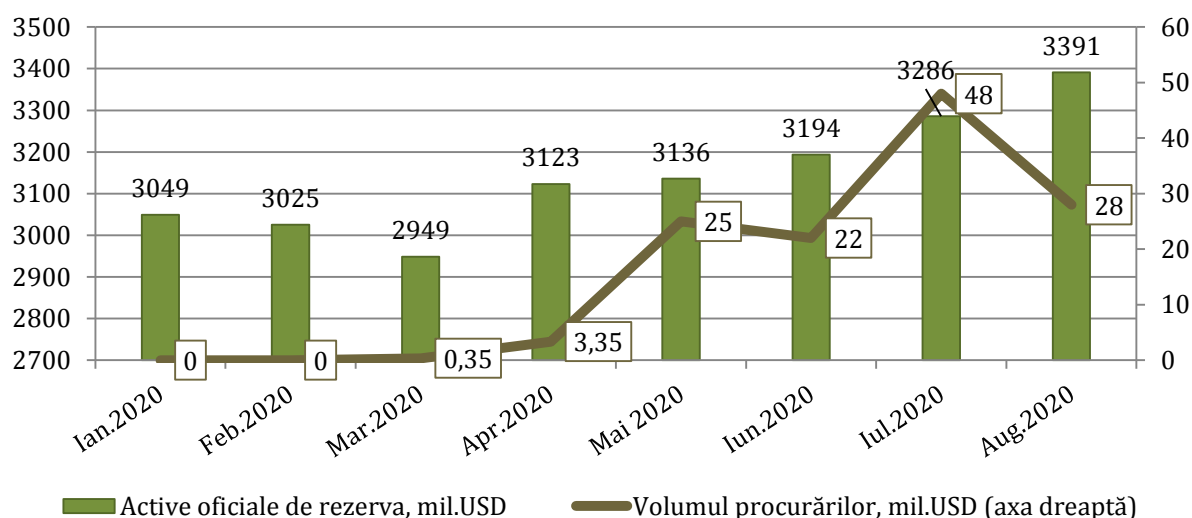

Figura 2.2.3. Evoluția activelor oficiale de rezervă

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Indicatorii monetari

La sfârșitul trimestrului II, 2020 masa monetară a înregistrat creștere modestă față de volumul înregistrat în aceeași perioadă a anului precedent, în special din contul majorării volumului depozitelor la vedere în monedă națională și străină.

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 30.06.2020, comparativ cu datele înregistrate la data de 30.06.2019 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 7%, și a constituit aproximativ 24,7 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 8,4% și a atins un nivel de 44,7 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a fost de 6,6%, și a constituit cca 64,6 mld. MDL;
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 9% și s-a cifrat la 95,1 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului II al anului 2020, volumului bazei monetare a înregistrat un spor de cca 2,1% f.p.s.a.p. și a constituit 45,9 mld. MDL.

La finalul trimestrului II, 2020 urmărim menținerea tendinței de contractare a volumului de masă monetară în monedă națională în special pe seama depozitelor la termen.

Astfel, la 30.06.2020 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 26,0%; depozite la vedere – 21%; depozite la termen – 20,9% și depozite în valută – 32,1%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului II al anului 2019, menționăm o reducere a ponderii agregatului monetar M0 cu 0,5 p.p. depozitelor la termen cu 1,3 p.p. și o creștere a ponderii depozitelor la vedere în monedă națională 0,2 p.p. și a depozitelor valută străină cu 32,1 p.p. f.p.s.a.p.

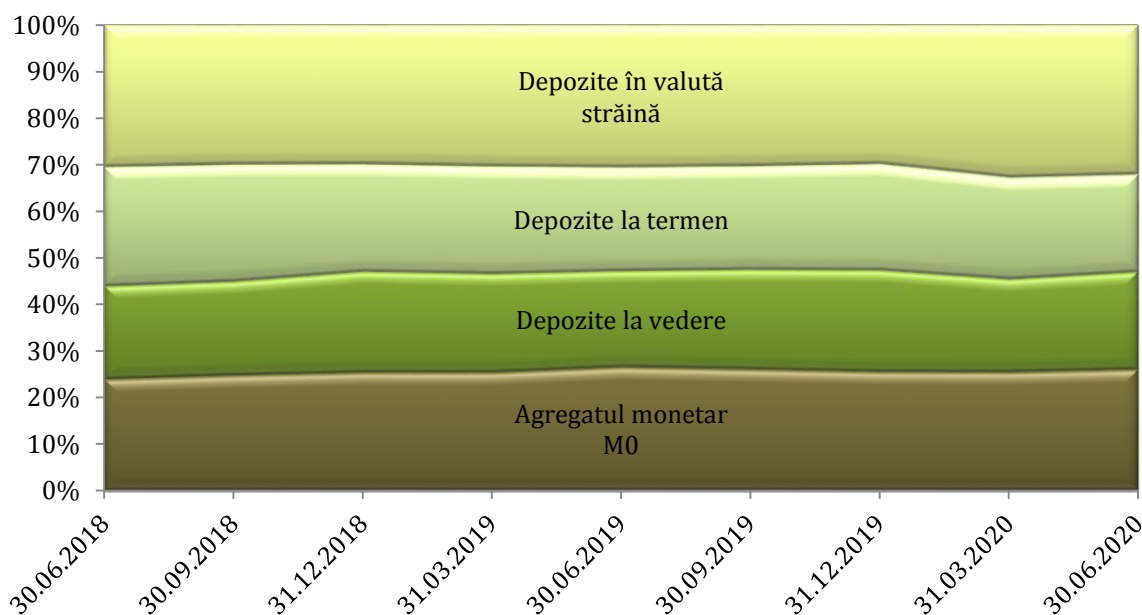

Figura 2.2.4. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Sporirea volumului de masă monetară în valută străină demonstrează existența dezechilibrului macroeconomic. Menținerea tendinței respective pe termen lung se asociază cu diverse riscuri printre care și scăderea eficienței mecanismului de transmisie a politicii monetare.

Prețuri, rate de schimb și politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Indicele prețului de consum în prima jumătate a anului 2020 în regiunea din partea stângă a râului Nistru a constituit 4,3%, înregistrând o diminuare de 0,7 p.p. față de perioada similară a anului 2019. Practic pe parcursul întregului an ritmul de creștere a ratei anuale a inflației s-a plasat pe o traiectorie descendentă. Astfel în trimestrul II 2020, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent IPC scăzut cu 0,9 p.p. și a constituit 4%. La diminuarea inflației în această perioadă a contribuit în special micșorarea prețurilor la produsele alimentare, scădere determinată de creșterea ofertei acestor produse pe piață.

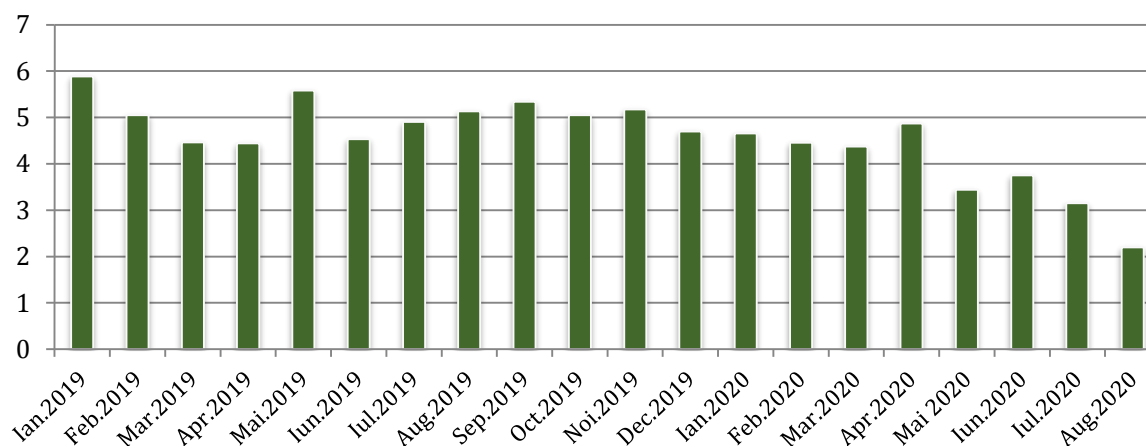

Figura 2.2.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Calculat de autor în baza datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru

Pe parcursul primului semestru al anului 2020 Banca Centrală a regiunii din partea stângă a râului Nistru a menținut nivelul cursului fixat al dolarului SUA neschimbat, la un nivel de 16,10 RUB/USD.

În prima jumătate a anului 2020 cursul mediu nominal de schimb RUB/EUR, a fost de 17,3 RUB/EUR, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1,85%.

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru se bazează pe principiul depășirii crizei economice din regiune și menținerea stabilității sistemului financiar prin promovarea unei politici monetare bazate pe țintirea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul anului 2020, în condițiile unor procese inflaționiste moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 7%. Rata rezervelor obligatorii a fost menținută la nivelul de 12% pentru sursele atrase în valută străină și de 15% pentru cele atrase în ruble.

În prima jumătate a anului 2020, măsurile de carantină introduse în legătură cu pandemia de coronavirus au avut un impact semnificativ asupra sectorului monetar al regiunii. Autoizolarea și alte măsuri restrictive au contribuit la creșterea soldurilor de numerar în băncile comerciale. În condițiile unei creșteri mai puțin semnificative a bazei monetare, ceea ce a contribuit la o creștere a multiplicatorului de bani.

La sfârșitul semestrului I, 2020, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 10049,1 mil.RUB (echivalentul a cca. 9174,82 mil.MDL⁴), înregistrând un spor de aproximativ 8,9%, comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul sem.I al anului precedent.

La 01.01.2020 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 11,7%; cvasimoneda – 24,6%; masă monetară în valută străină – 63,6%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului IV al anului 2019 a scăzut ușor ponderea masei monetare în valută cu 2,3%.

⁴Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.07.2020, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. FINANȚE PUBLICE

În perioada aprilie - august 2020, veniturile bugetului public național au înregistrat descreșteri, cu 2,2% mai puțin decât veniturile acumulate în aceeași perioadă a anului 2019.

În prima jumătate a anului 2020, veniturile bugetului public național (BNP) au constituit 29036,9 mil.MDL, în descreștere cu 427,8 mil.MDL sau în termeni nominali cu 1,5% comparativ cu perioada similară a anului 2019. La micșorarea încasărilor bugetului public în prima jumătate al anului 2020, au contribuit impozitele și taxe, care au însumat suma de 18220,3 mil.MDL, în scădere cu 4% și granturi primite au scăzut cu 24,3% f.p.s.a.p. Iar, contribuțiile și prime de asigurări au înregistrat creșteri cu 1,9%, (însumând 9146,5 mil.MDL) și la categoria alte venituri s-au înregistrat creșteri cu 13% în sumă de 177,8 mil.MDL, față de perioada similară a anului 2019.

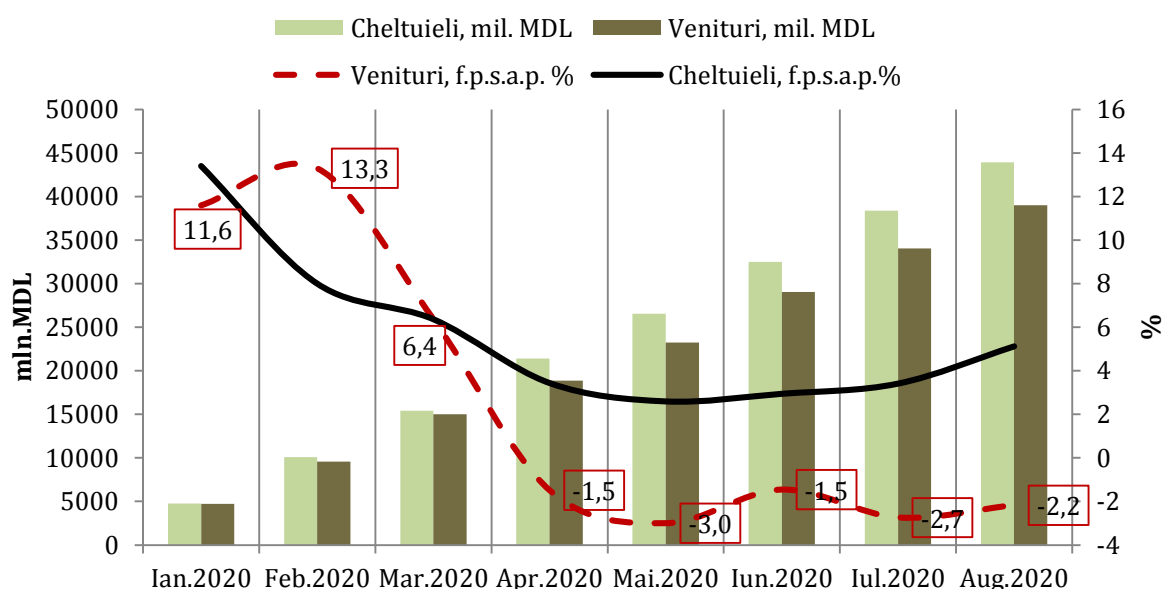

Figura 3.1.1. Dinamica veniturilor și a cheltuielilor publice în prima jumătate a anului 2020, mil.MDL, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Prin urmare, încasările fiscale (impozite și taxe) care reprezintă 63% din veniturile publice totale, au avut cea mai mare pondere a veniturilor în prima jumătate a anului 2020. Astfel, aportul cel mai mare le au impozitele și taxe pe mărfuri și servicii cu o pondere de 43% (12440 mil.MDL) și impozitele pe venit cu o pondere de 30,3% din veniturile totale (7% impozitele din venitul persoanelor fizice și 9,1% venitul persoanelor juridice) iar accize au însumat 2746,8 mil.MDL cu o pondere de 9,5%. Un fapt important este de menționat, la poziția accize la mărfurile produse pe teritoriul Republicii Moldova au avut o scădere de 14%, iar accize la mărfuri importate au crescut cu 8,13% f.p.s.a.p.

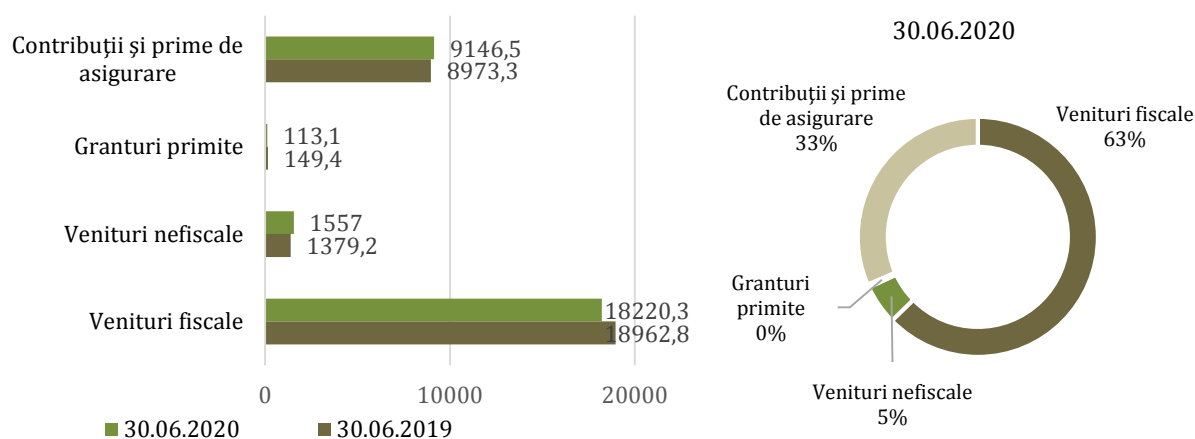

Figura 3.1.2. Structura veniturilor în BPN în I semestru 2019-2020, mil.MDL, %
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Veniturile nefiscale au constituit 1557 mil.MDL în I semestru 2020, cu 13% mai mult față de perioada similară al anului 2019. Respectiv, au crescut componentele acestuia: „Venituri din proprietate” cu 264,3 mil.MDL și „Donații voluntare” cu 13,1 mil.MDL, iar componenta „Amenzi și sancțiuni” a scăzut cu 54,3 mil.MDL, f.p.s.a.p. În perioada analizată a anului curent am putut asista la o creștere a contribuțiilor și prime de asigurări obligatorii cu 2% f.p.s.a.p. Respectiv, la data de 30.06.2020 acestea au constituit suma de 9146,5 mil.MDL. De altfel, se observă o creștere ușoară a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii cu 2% f.p.s.a.p. și respectiv a primelor pentru asigurările obligatorii de asistență medicală cu 2,1% f.p.s.a.p.

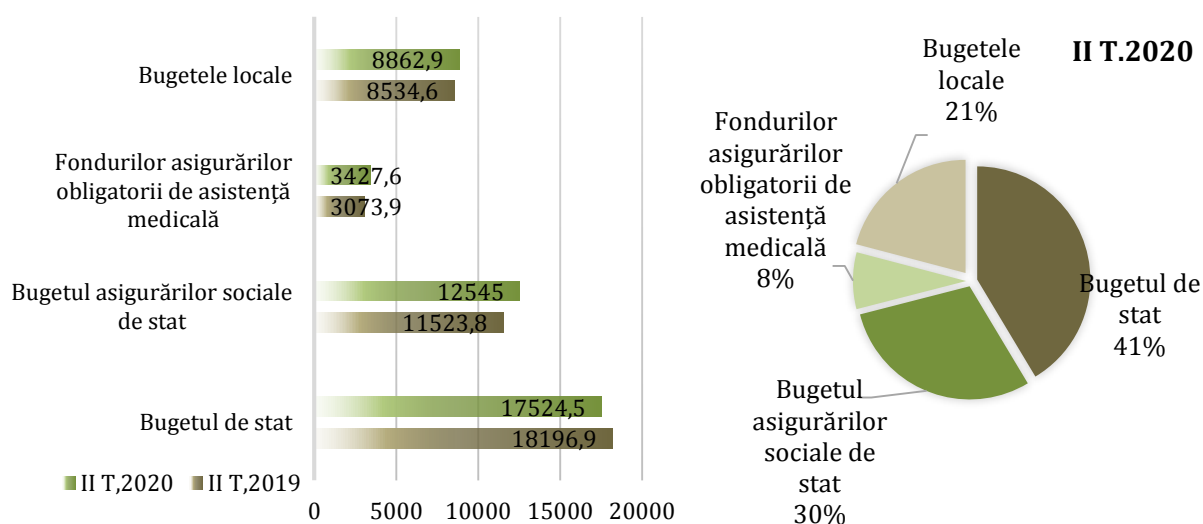

Figura 3.1.3. Structura veniturilor în BPN în al II-lea trimestru, 2020, %
Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

În I semestru, 2020 din veniturile totale ale bugetului public național, veniturile bugetului de stat au constituit o pondere de 41,4%, veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat – 30%, respectiv, veniturile din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 8,1% și veniturile din bugetele locale – 21%. Prin urmare, veniturile totale ale bugetului de stat au constituit 17524,5 mil.MDL, inclusiv: veniturile generale și colectate – 16242,1 mil.MDL, granturi – 107,3 mil.MDL, transferuri

primite în cadrul BPN – 0,7 mil.MDL și alte venituri – 1174,4 mil.MDL. Comparativ cu perioada similară a anului 2019, veniturile totale ale bugetului de stat s-au micșorat cu 4%, în urma reducerii veniturilor generale și colectate cu 5% f.p.s.a.p. În acest context, veniturile totale ale bugetului asigurărilor sociale de stat au constituit 12545,0 mil.MDL, care comparativ cu perioada respectivă a anului trecut a crescut cu 9% (1023,7 mil.MDL). Veniturile totale ale fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală au constituit 3427,6 mil.MDL, în creștere cu 11,5% (59,6 mil.MDL) comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut. Veniturile totale ale bugetelor locale în I semestru 2020, au constituit 8862,9 mil.MDL în creștere cu 3,8% (328,3 mil.MDL) f.p.s.a.p. Autoritățile publice locale au acumulat venituri din impozite și taxe în sumă de 2221,0 mil.MDL. Iar, transferul de la bugetul de stat au constituit în sumă de 6641,9 mil.MDL cu 5% mai mult față de perioada similară a anului precedent.

În prima jumătate a anului 2020, cheltuielile realizate din BPN sunt susținute preponderent de dinamica cheltuielilor sociale, înregistrând o creștere de 3% f.p.s.a.p. Partea de cheltuieli a bugetului public național în prima jumătate a anului 2020 s-a realizat în sumă de 32502,1 mil.MDL, fiind în creștere cu 3% comparativ cu perioada similară a anului 2019. În al II-lea trimestru 2020, ponderea cea mai mare au avut-o finanțările atribuite sectorului social:

- ✓ protecția socială cu o pondere de 39%, însumând 12691,2 mil.MDL;
- ✓ învățământ cu o pondere de 19%, însumând 6238,1 mil.MDL;
- ✓ ocrotirea sănătății cu o pondere de 12,6%, însumând 4092,6 mil.MDL;
- ✓ servicii de stat cu destinație generală cu o pondere de 8,9%, însumând 2880,8 mil.MDL;
- ✓ servicii în domeniul economiei o pondere de 8,9%, însumând 2897,7 mil.MDL.

În ansamblu, cheltuielile publice de ordin social au însumat în prima jumătate a anului 2020 – circa 9448,1 mil.MDL ceea ce reprezintă în jur de 51,6% (mai mult cu 2,3 p.p. f.p.s.a.p.) din valoarea totală a cheltuielilor publice realizate în perioada dată.

Figura 3.1.4. Structura cheltuielilor în BPN în I semestru 2019-2020, %

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Majorarea deficitului bugetar de 1,6 ori în I semestru 2020 f.p.s.a.p. Executarea bugetului public național în prima jumătate a anului 2020 a fost înregistrat un deficit în mărime de 3465,2 mil.MDL, majorându-se de 64,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Soldurile în conturile bugetului public național, comparativ cu situația din 1 ianuarie 2020 s-au majorat cu 1730,5 mil.MDL și la data de 30 iunie 2020 au constituit 4673,5 mil.MDL.

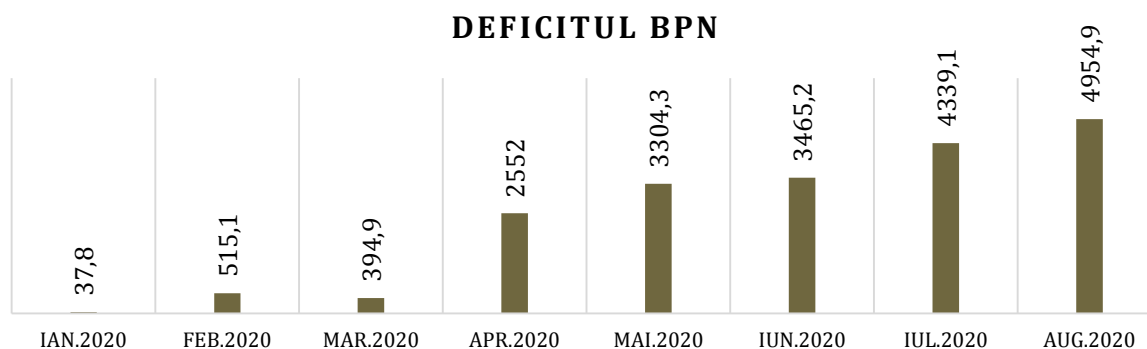

Figura 3.1.5. Deficitul finanțelor publice, mil.MDL

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

În I semestru al anului 2020, se atestă o majorare a ponderii datoriei sectorului public în PIB (31,7%) cu 3,0 p.p. f.p.s.a.p. La 30.06.2020, soldul datoriei sectorului public a constituit 65070,4 mil.MDL, în creștere cu 8,5% față de data de 30.06.2019 și cu 12,3% față de sfârșitul anului 2019. Această majorare a condus la creșterea soldului datoriei publice internă până la 28086,6 mil.MDL și a datoriei externe până la 36983,8 mil.MDL. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2020, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30.06.2020, a constituit 31,7%, înregistrând o majorare cu 4,1 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2019 și cu 3,0 p.p. comparativ cu 30.06.2019. Totuși, majorarea soldului datoriei sectorului public de la finele semestrului I al anului 2020 în comparație cu sfârșitul anului 2019 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat la valoarea nominală cu 7 173,3 mil.MDL și soldului datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 326,0 mil.MDL. Astfel, soldul garanțiilor de stat, acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”, a constituit 1056,0 mil.MDL, la 30.06.2020.

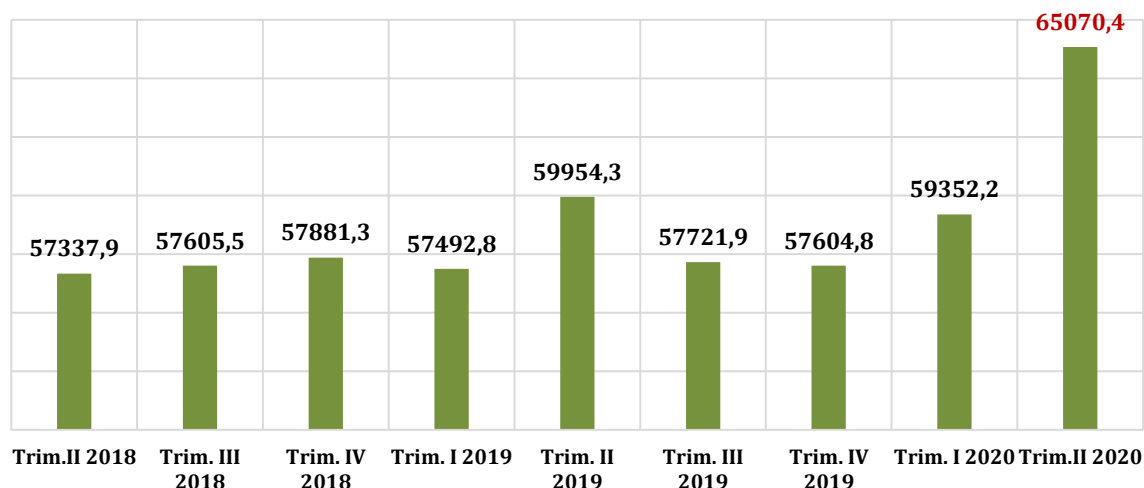

Figura 3.1.6. Datoria sectorului public, mil.MDL

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Fluctuațiile leului moldovenesc față de principalele valute de referință ce formează datoria publică externă – USD și EURO ce vor crea presiuni asupra deservirii acesteia (rambursarea sumelor principale și a serviciului datoriei de stat externă):

Tabelul 3.1.1. Structura datoriei de stat pe valute la data de 30 iunie 2020, % din total datorie de stat

Tipul valutei	DST	USD	EURO	JPY	GBP	MDL
Cu descompunerea DST	-	16,0	29,3	4,4	2,6	44,3
Fără descompunerea DST	33,7	1,7	18,7	1,7	0,01	44,3

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Comparativ cu 30 iunie 2019 față de 30 iunie 2020, observăm următoarele modificări la principalele componente ale datoriei publice:

- ✓ Datoria de stat care forma circa 92,2% din datoria publică (59995,3 mil.MDL), a crescut cu 10,3% sau cu o majorare de 5614,4 mil.MDL;
- ✓ Datoria BNM ce constituia 4,2% din datoria publică (2765 mil.MDL) a fost în descreștere cu 20% și, respectiv cu 692 mil.MDL;
- ✓ Datoria întreprinderilor din sectorul public, formată integral din angajamentele externe ale acestora constituia 3,2% din datoria publică totală, în creștere cu 14% (a constituit 2052,1 mil.MDL);
- ✓ Datoria externă a UAT cu o pondere mică de 0,4% (257,9 mil.MDL) în datoria totală, respectiv a înregistrat o descreștere cu 18% sau 55,5 mil.MDL față de luna iunie 2019.

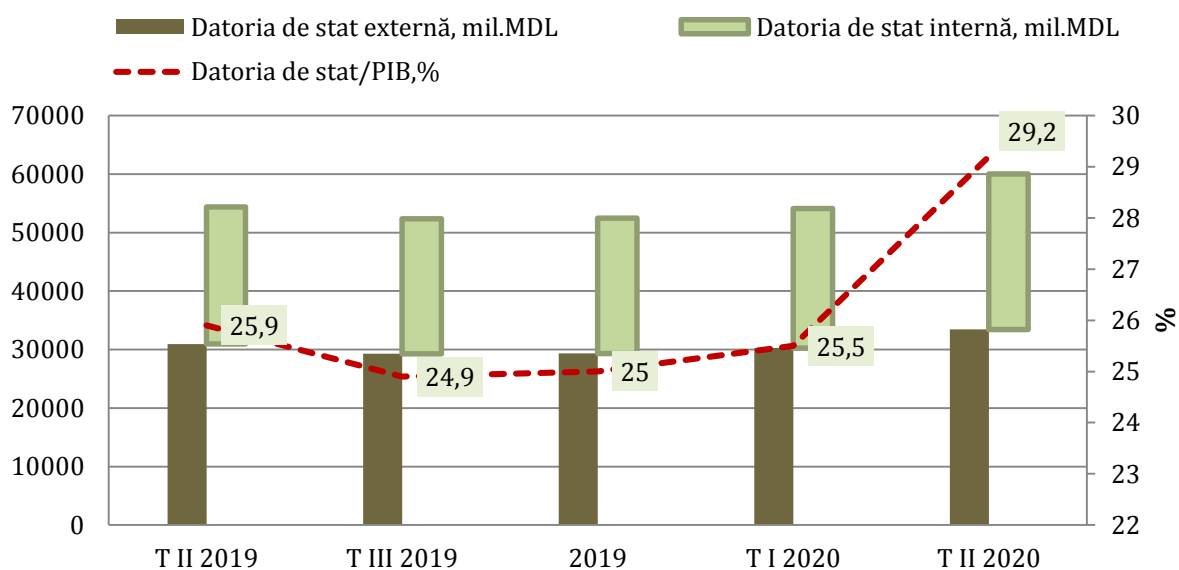

Figura 3.1.7. Dinamica datoriei de stat în perioada 2019-2020

Sursa: Elaborat de autor conform datelor Ministerului Finanțelor

Ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 30.06.2020, a constituit 29,2% din PIB, înregistrând o creștere cu 4,1 p.p. în raport cu situația de la sfârșitul anului 2019. Majorarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive și fluctuației pozitive a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute pe parcursul semestrului I al anului 2020. Astfel, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată preponderent de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În I semestru 2020, **veniturile bugetului** regiunii din partea stângă a râului Nistru au constituit 873,5 mil. RUB, echivalentul a 957,9 mil.MDL⁵, cu o ușoară scădere cu 0,3% f.p.s.a.p. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, veniturile planificate în regiunea transnistreană pentru I jumătate a anului 2020 au fost încasate în proporție de 90,83%. Structura veniturilor bugetului este următoarea: veniturile fiscale – 49,3% din veniturile totale sau 430,9 mil. RUB; veniturile nefiscale – 3,6% sau 31,8 mil. RUB; veniturile fondurilor speciale -34,2% sau 299,1 mil. RUB și veniturile din activități de antreprenoriale sau alte 9,1% sau 873,5 mil. RUB.

Conform datelor Ministerului Finanțelor Transnistriei, în structura veniturilor fiscale (430,9 mil. RUB) ale bugetului regiunii cota cea mai mare revine următoarelor tipuri de impozite:

- ✓ Impozitul pe venit, cu o pondere de 60,4% din total venituri fiscale însumând suma de 260,2 mil.RUB (253,6 mil. RUB, în anul 2019), ceea ce reprezintă o creștere cu 2,6% f.p.s.a.p.;
- ✓ impozitul pe veniturile organizațiilor, cu o pondere de 52,3% din total venituri fiscale însumând 225,5 mil. RUB (225,7 mil. RUB, în anul 2019), ceea ce reprezintă o scădere cu 0,08% f.p.s.a.p.;
- ✓ impozite pe bunuri și servicii, taxe de licență și înregistrare au constituit o cotă de 24% cu o valoare de 102,9 mil. RUB (142,1 mil. RUB- în anul 2019), care reprezintă o scădere cu 27% mai puțin f.p.s.a.p.;
- ✓ accize pe import constituie o cotă de 20% cu o valoare de 84,5 mil. RUB (115,1 mil. RUB – în anul 2019) în scădere cu 26,5% f.p.s.a.p.;
- ✓ taxe vamale constituie o cotă de 9%, cu o valoare de 38,2 mil. RUB sau cu 52% mai puțin f.p.s.a.p.

Cheltuielile bugetului regiunii au reprezentat în prima jumătate a anului 2020, suma de 1638,4 mil. RUB - echivalentul a 1493,8 mil.MDL. Volumul total al cheltuielilor publice s-a majorat comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 7,2% f.p.s.a.p. Analiza structurii cheltuielilor bugetului public din regiunea stângă a râului Nistru arată că cea mai mare pondere din totalul cheltuielilor o au cheltuielile pentru sănătate, în sumă de 323,1 mil. RUB, în creștere cu 30% f.p.s.a.p. Cheltuielile pentru ordinea publică și securitatea statului s-a majorat cu 8,1% și cheltuielile pentru politica socială a constituit 225,1 mil.RUB în creștere cu 3% față de perioada similară a anului precedent. Respectiv, s-a redus semnificativ, cheltuielilor destinate cercetării cu 23% în prima jumătate a anului 2020, respectiv și cheltuielile pentru domeniul agricultură s-a redus cu 3,2%, cheltuielilor pentru transport, drumuri și comunicații au scăzut cu 1,8% f.p.s.a.p. Cheltuielile pentru apărarea națională a regiunii transnistrene au constituit în prima jumătate a anului 2020 -88,8 mil. RUB înregistrând o creștere cu 5,2% sau cu 4,3 mil. RUB și o pondere de 5,4% din totalul bugetului cheltuielilor.

⁵ Calcul efectuat la cursul oficial al Băncii Republicane Transnistrene la data de 30.06.2020 – 1 MDL=0,9118 RUB.

3.2. SECTORUL BANCAR

Tendință de creștere la indicatorii calității activului bancar. Activele sectorului bancar au totalizat 94656,3 mil.MDL la 30.06.2020, în creștere cu 9% f.p.s.a.p. Iar în luna august 2020, activele bancare au ajuns la suma de 96431,6 mil.MDL cu 6,4% față de sfârșitul anului 2019. În prima jumătate a anului 2020, cuantumul total al expunerii la risc a constituit 26987,5 mil.MDL, în creștere cu 8,5% f.p.s.a.p. Iar ponderea acestuia în total active, în prima jumătate a anului 2020 a constituit 49,6%, în descreștere cu 0,2 p.p. În prima jumătate a anului 2020 toate băncile din sistemul bancare, într-o măsură mai mare s-au mai mică, au crescut valoarea activelor ponderate la risc. Lider la acest capitol pot fi menționate trei bănci: .BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. însumă de 16454,8 mil.MDL, BC „Moldindconbank” S.A. însumă cu 8120,6 mil.MDL, urmat de Mobiasbanca - OTP Group S.A. cu 7050,1 mil.MDL.

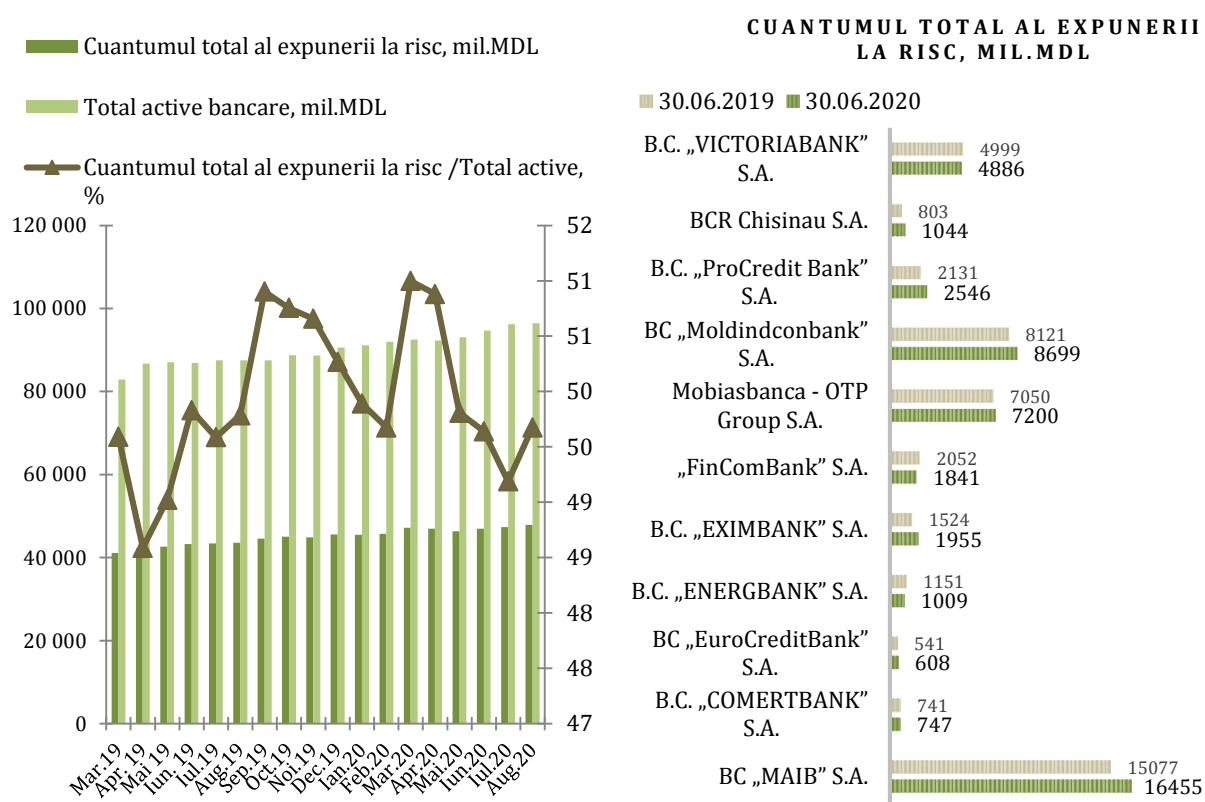

Figura 3.2.1. Evoluția calității activului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Rata fondurilor proprii totale per sector bancar se menține în continuare la nivel înalt. În prima jumătate a anului 2020, nivelul de capitalizare pentru 11 bănci comerciale din sector, este net superioară minimului impus de cerințele prudențiale de 10% ajungând la nivelul de 26,81% (în creștere cu 1,6 p.p., față de decembrie 2019), ceea ce indică condiții de funcționare echitabilă pentru băncile autohtone. Conform informațiilor privind activitatea economico-financiară a băncilor comerciale, la finele lunii iunie 2020, fondurile proprii totale al sectorului bancar a marcat o creștere de 10%, până la 12597,4 mil.MDL față de perioada similară anului 2019. Iar fondurilor proprii de nivel 1 (total capital de gr. I) s-a majorat în iunie 2020 cu 10% f.p.s.a.p. până la 12469,91 mil.MDL.

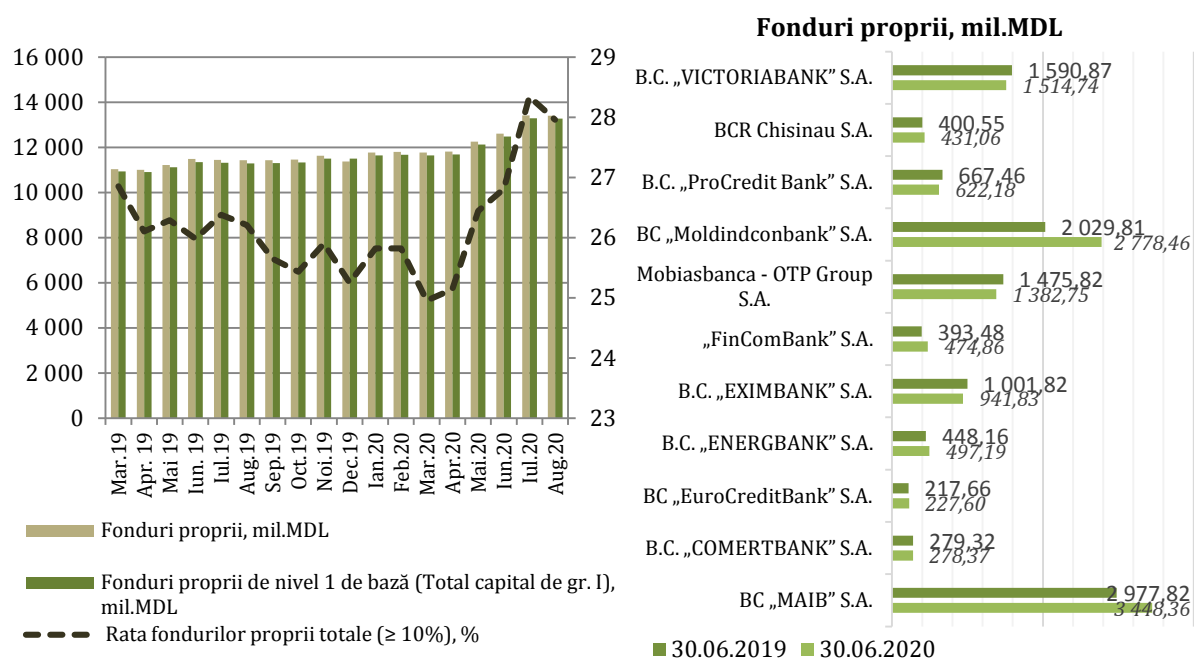

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Rezervele de lichiditate ale sectorului bancar depășesc în continuare limitele prudențiale impuse de BNM, pentru a face față unor eventuale evoluții nefavorabile. Lichiditatea curentă ca medie pe sistem la 30.06.2020 a fost de 50,31%, în creștere cu 0,73 p.p., față de finele anului precedent. Majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară per sistem. Unele bănci înregistrează o lichiditate mult peste medie – la BCR Chișinău ea ajunge până la 73,95%, urmat de BC Victoriabank care ajunge până la 63,18% (creșterea lichidităților aici a apărut ca rezultat al modificării strategiei sale de evaluare a riscului de credit în condițiile unei supravegheri intensive în perioada anterioară), în vreme ce altele sunt ușor sub medie, dar nu coboară sub limita prudențială de 20%.

Lichiditatea pe termen lung, valoare calculată conform principiului I al lichidității (≤ 1), al întregului sistem bancar a constituit 0,72% în iunie 2020. Creșterea exagerată a lichidităților bancare este alimentată de menținerea tendinței de a investi în valori mobiliare (certIFICATELE Băncii Naționale și valorile mobiliare de stat) și reticența băncilor de a oferi credite în noile condiții de evaluare a riscurilor. Astfel, observăm că majoritatea băncilor comerciale înregistrează un coeficient destul de înalt, ceea ce duce la un exces de lichiditate bancară. Astfel, indicatorii lichidității corespund normelor prudențiale impuse de BNM și denotă existența surselor adecvate pentru susținerea plăților aferente obligațiunilor financiare pe termen scurt, cât și pe termen lung.

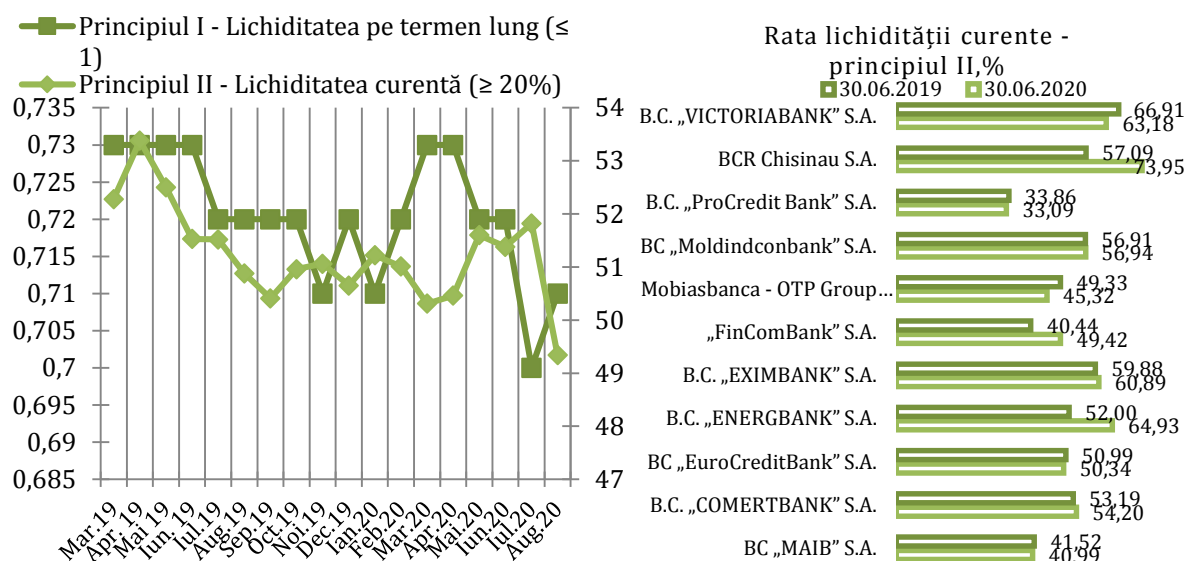

Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Diminuarea profitabilității bancare în prima jumătate a anului 2020. Profitabilitatea băncilor comerciale a scăzut cu 43,2% în iunie 2020 față de perioada similară a anului 2019, (profitul bancar a constitui în luna martie 2020 – 654,9 mil.MDL). Această micșorare se datorează principalei componente a activității operaționale – veniturile din dividende în scădere cu 30% și față de sfârșitul luni iunie 2019. Prin urmare, la 30.06.2020 valorile principalilor indicatori de profitabilitate: rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului au constituit 1,4% și respectiv 7,8%, fiind în descreștere cu 1,2 p.p. și respectiv 7,7 p.p. comparativ cu p.s.a.p. Datorită restricțiilor dure, impuse activității bancare, nivelul de rentabilitate a activelor ROA și a capitalului ROE la bănci este cel mai mic de pe piața financiară. Din potrivă, concurenții direcți ai băncilor, organizațiile de creditare nebanară, au cea mai mare rentabilitate a capitalului și a activelor. Analiza contribuției fiecărei bănci la formarea profitului net al sistemului bancar relevă, că doar o singură bancă din 11 a înregistrat o creștere a valorii profiturilor, celelalte înregistrând un rezultat mai modest față de aceeași perioadă a anului precedent.

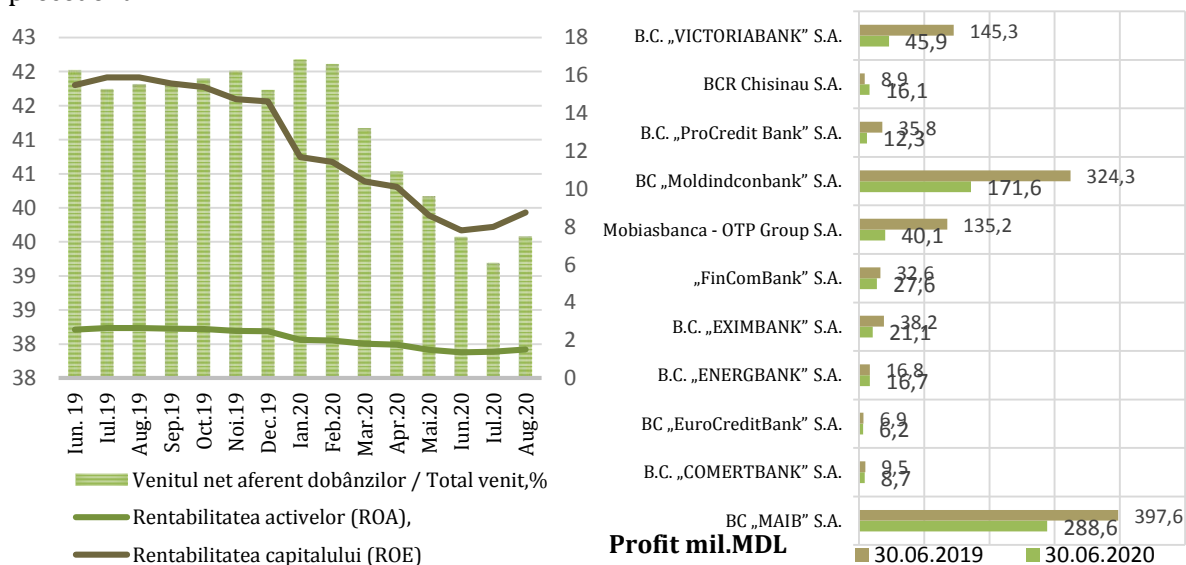

Figura 3.2.4. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Volumul creditelor neperformante este în descreștere continuă, însă ponderea acestora persistă la nivel înalt. În prima jumătate a anului 2020 ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor s-a diminuat cu 2 p.p. față de iunie 2019, constituind 8,74%. Ponderea creditelor neperformante în fonduri proprii a înregistrat nivelul de 28,8%, în descreștere cu 7 p.p. față de iunie 2019. Diminuarea respectivă este reflectată în rapoartele majorității băncilor din sistem. În ansamblu această descreștere se datorează și curățirii bilanțurilor băncilor o dată cu schimbarea acționarului majoritar.

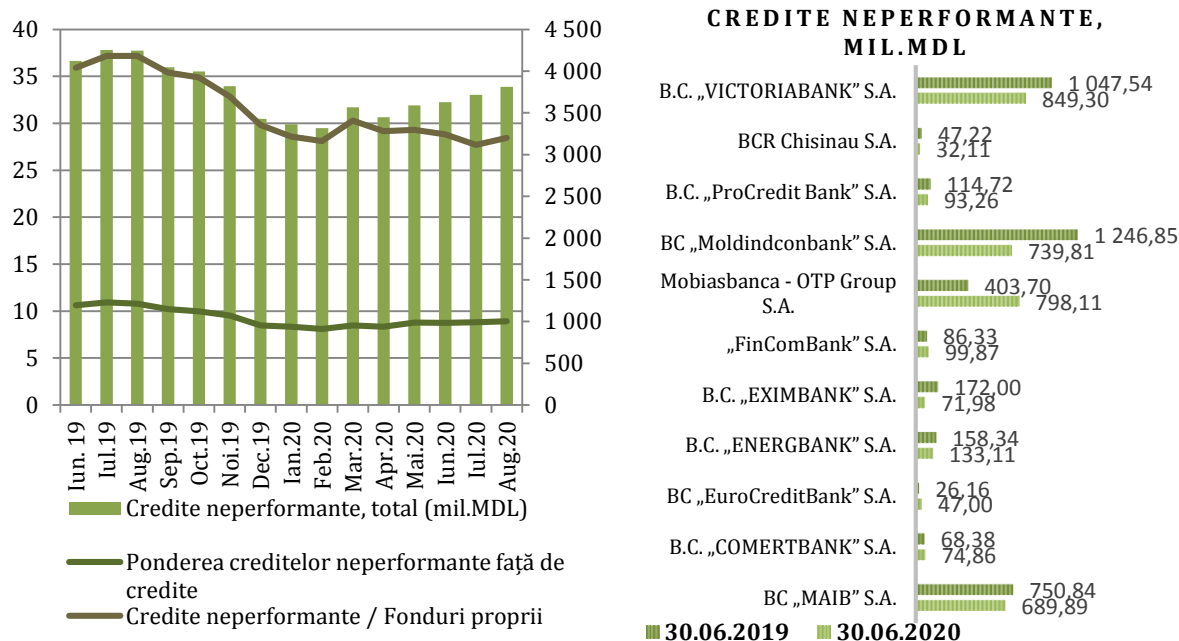

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Volumul de credite noi acordate în creștere cu 5% f.p.s.a.p. Ritmul anual de creștere a creditelor totale acordate de către bănci au avut o creștere de 3% în iunie 2020 față de decembrie 2019. Totodată, soldul creditelor acordate la finele lunii iunie 2020 a însumat 41,5 de miliarde, s-a majorat cu 7,1% f.p.s.a.p. Volumul creditelor noi acordate la finele lunii iunie 2020 a însumat 2949,5 mil.MDL cu 5% mai mult f.p.s.a.p. și cu 5,5% mai puțin față de luna decembrie 2019.

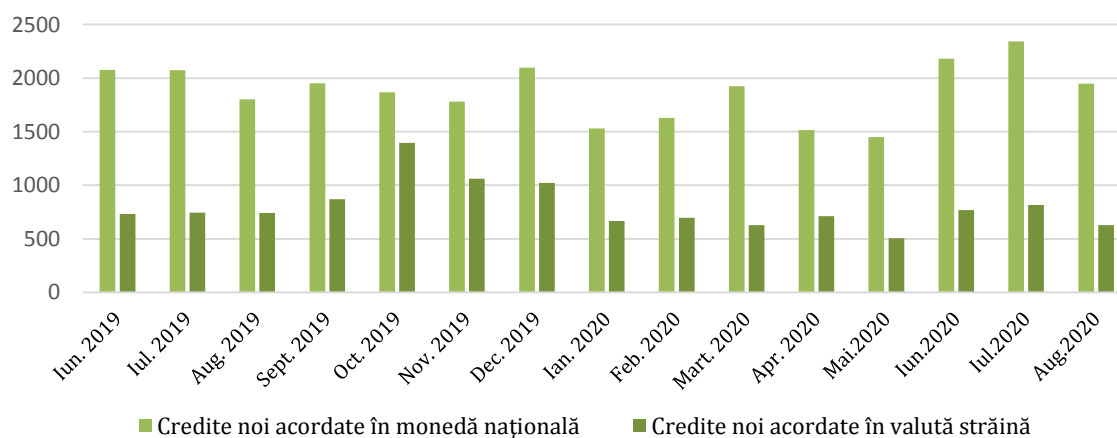

Figura 3.2.6. Volumul creditelor noi acordate după valute, mil.MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În cadrul sectorului bancar, în contextul distribuirii riscurilor și al destinației operațiunilor investiționale, ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite pe toată perioada analizată au deținut-o creditele acordate comerțului, fiind urmate de creditele acordate pentru consum și alte credite. În perioada analizată, majorarea soldului creditelor în MDL s-a produs ca urmare a creșterii soldurilor creditelor acordate tuturor sectoarelor economiei. Astfel, în prima jumătate a anului 2020, cele mai mari creșteri ale portofoliului de credite au fost consemnate la creditele acordate comerțului cu o pondere de 23% din total credite (9,5 miliarde MDL), creditele acordate pentru consum – cu 17% (6,9 miliarde MDL) și creditele acordate pentru procurarea și construcția imobilului cu o pondere de 16% din total credite în sumă de 6,8 miliarde MDL. Băncile din Republica Moldova sunt încă destul de reticente la acordarea împrumuturilor agenților economici, din cauza riscurilor neprevăzute care pot fi generate de situația financiară a acestora.

Tabelul 3.2.1. Structura portofoliului de credite pe ramuri

Nr.	Ramura creditelor	30.06.2019	30.06.2020		30.06.2019	30.06.2020
		Sold la sf. de perioadă, MDL		Total nr. de credite acordate	Ponderea, %	
1	Credite acordate agriculturii	2 978 399 000	3 248 759 807	123	8	8
2	Credite acordate industriei alimentare	3 374 304 723	3 413 982 341	40	9	8
3	Credite acordate în domeniul construcțiilor	916 974 284	699 184 223	61	2	2
4	Credite de consum	5 986 459 635	6 997 285 421	7 645	15	17
5	Credite acordate industriei energetice	758 014 041	858 427 640	5	2	2
6	Credite acordate instituțiilor finanțate de la bugetul de stat	0	146 879 000	0	0	0
7	Credite acordate unităților administrativ-teritoriale	92 378 761	41 928 154	2	0	0
8	Credite acordate industriei productive	2 312 391 396	2 187 803 028	70	6	5
9	Credite acordate comerțului	9 154 134 465	9 473 943 458	375	24	23
10	Credite acordate mediului financiar nebancar	1 625 196 582	1 280 422 025	11	4	3
11	Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	5 032 368 955	6 810 012 590	821	13	16
12	Credite acordate organizațiilor necomerciale	70 086 799	2 490 815	1	0	0
13	Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	918 634 759	985 535 020	99	2	2
14	Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	1 781 711 102	1 803 809 644	58	5	4
15	Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	1 983 914 169	1 849 157 249	38	5	4
16	Alte credite acordate	1 785 995 791	1 710 076 597	16 738	5	4
	Total	38 770 964 461	41 509 697 015	26 087	100	100

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Din totalul soldului de credite, 31% sunt în valuta, procent în descreștere comparativ cu perioada similară a anului 2019, când ponderea era de 35,6%. În cazul populației, soldul a ajuns la 14,7 miliarde MDL, fiind în creștere cu 23,1% f.p.s.a.p. În ce privește companiile, soldul creditelor a scăzut cu 0,1% în perioada vizată, și a constituit 26,8 mld. MDL. Tendința de migrare a creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională persistă și în prima jumătate a anului 2020.

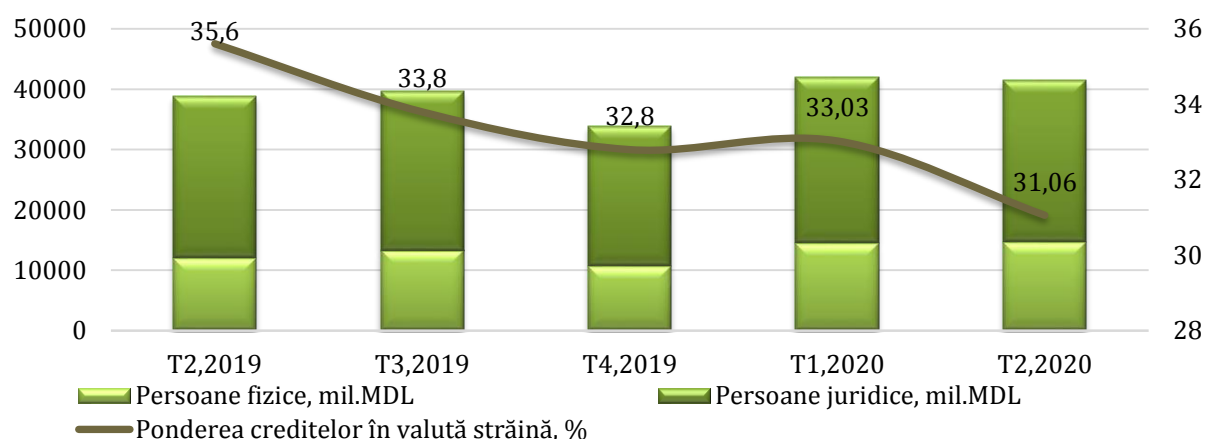

Figura 3.2.7. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Reducerea volumului depozitelor noi atrase cu 14% f.p.s.a.p. În II-lea trimestru 2020, soldul depozitelor atrase atât în monedă națională cât și în valută străină au însumat 71,7 miliarde MDL la 30.06.2020, în creștere cu 9,2% față de 30.06.2019. Din totalul depozitelor, 56% a revenit depozitelor în MDL, însumând 40 miliarde MDL la 31.03.2020. Depozitele în valută au constituit 44% din totalul depozitelor, alcătuind 31,7 miliarde MDL. Un impact semnificativ asupra majorării soldului depozitelor a avut-o creșterea depozitelor persoanelor fizice cu 7% și a depozitelor persoanelor juridice cu 15% în iunie 2020 f.p.s.a.p. Volumul depozitelor noi atrase a constituit 1882,57 mil.MDL la sfârșitul luni iunie 2020 cu 14% mai puțin f.p.s.a.p.

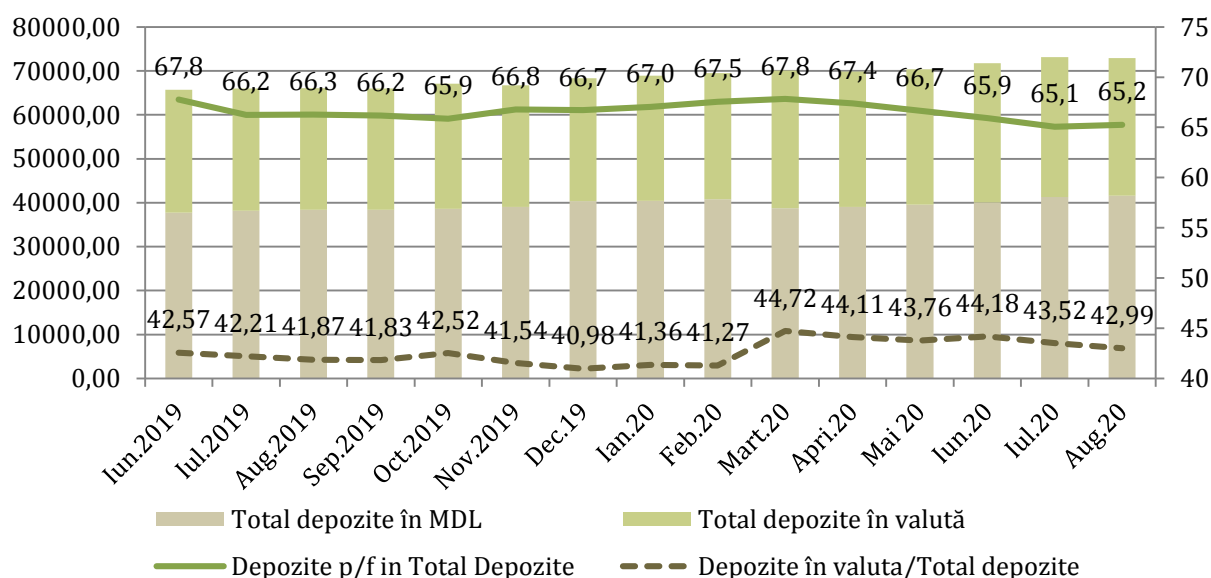

Figura 3.2.8. Evoluția structurii depozitelor atrase de bănci

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Rata medie a dobânzii la depozite în valută națională și străină s-a redus constant în primele șase luni ale anului 2020, ca urmare a reducerii treptate a ratei de bază la operațiunile de politică monetară. La 30.06.2020 rata medie la depozite în MDL a înregistrat 3,79% cu 1,09 p.p. mai puțin față de luna decembrie 2019 și în valută străină 0,90% cu 0,21 p.p.

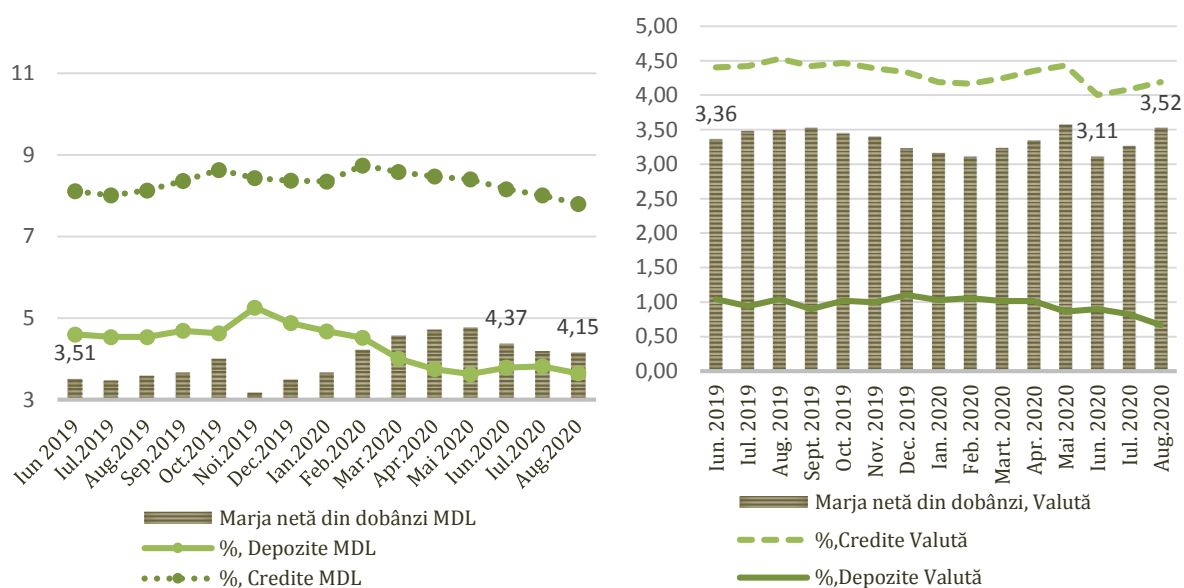

Figura 3.2.9. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL și valută străină, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Rata medie a creditelor noi acordate în monedă națională s-a micșorat, în iunie 2020, înregistrând nivelului de 8,16%, în descreștere cu 0,21 p.p. față de decembrie 2019, iar rata creditelor în valută străină a înregistrat nivelului de 4% în scădere cu 0,42 p.p.

Marja netă a dobânzii pe sectorul bancar al Republicii Moldova pentru operațiunile în valută națională au cunoscut o variație mai mică comparativ cu marja pentru tranzacțiile în valută străină. La 30 iunie 2020, marja bancară la operațiunile în monedă națională a înregistrat un nivel de 4,37%, fiind în creștere cu 0,86 p.p. față de iunie 2020. Respectiv, și marja asociată operațiunilor în valută străină a evoluat stabil, înregistrând un nivel de 3,11% cu o scădere ușoară de 0,25 p.p. față de iunie 2020.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În prima jumătate al anului 2020, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe de creștere la principalii indicatori de activitate. În II-lea trimestru 2019, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend ascendent, constituind o creștere de 9,6% f.p.s.a.p. atât exprimate în RUB cât și în USD. Activele totale ale sistemului bancar al regiunii la data de 01.07.2020 au însumat 10368,32 mil. RUB. Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 01.07.2020 suma de 5118,63 mil. RUB mai mult cu 5% față de 01.07.2019. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 1077,35 mil. RUB, mai mult cu 6% față de 01.01.2019, iar creditele persoanelor juridice au constituit suma de 2922,31 mil. RUB.

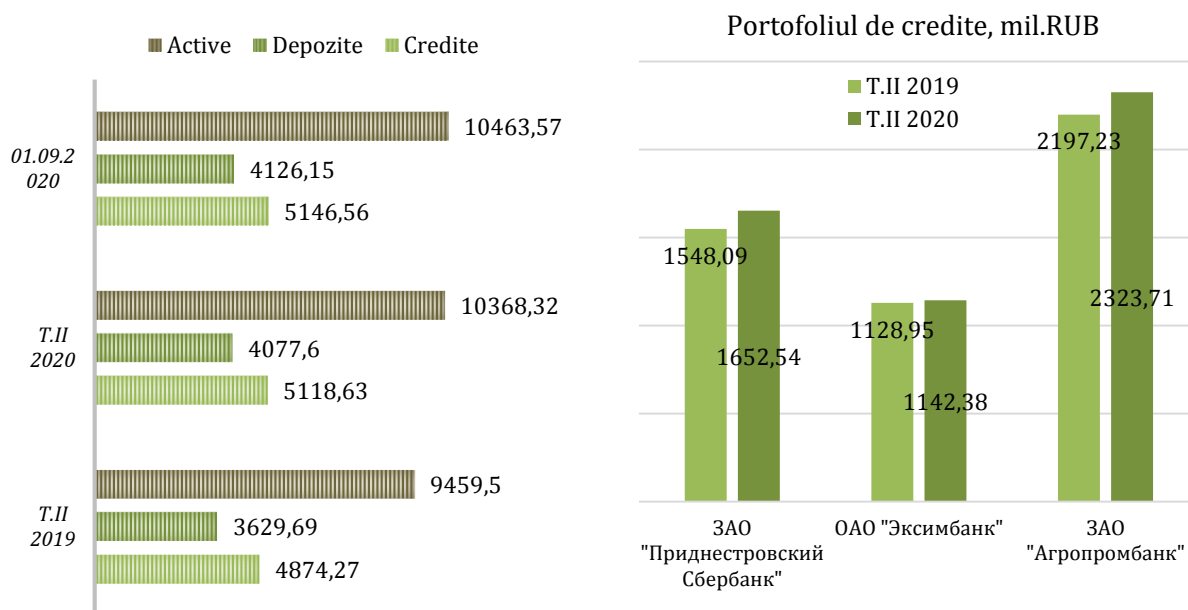

Figura 3.2.10. Dinamica activelor, depozitelor și creditelor bancare, portofoliul de credite acordate de băncile din regiunea Transnistreană, mil. RUB.

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii Transnistrene

Prin urmare, soldul depozitelor bancare atrase, a constituit suma de 4077,60 mil. RUB, la data de 01.07.2020 mai mult cu 12,3% față de 01.07.2019. Respectiv, depozitele atrase de persoanele fizice, la data de 01.07.2020 constituie 2062,70 mil. RUB în creștere cu 4,4% față de 01.07.2019. Din cauza nivelul redus de atragere a depozitelor, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari de capital, sau să atragă fonduri din altă parte pentru a face față cererii de credite. Astfel, calculând relația credite/depozite totale în prima jumătate a anului 2020, băncile din Transnistria finanțează doar 1,25 din credite din contul depozitelor atrase. Ca și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului, există o problemă importantă referitor ce ține de transparența acționariatul băncilor transnistrene, din cauza lipsei de informație publicate de către bănci ce ține de structura și componentele acționariatului bancar transnistrean.

Organizațiile de creditare nebanară (OCN)

În pofida pandemiei COVID-19, evoluția sectorului de microfinanțare din Republica Moldova continuă să fie stabil înregistrând bune performanțe la principalii indicatori de activitate, în semestrul I 2020. În prima jumătate al anului 2020, 496794 de persoane au beneficiat de împrumuturile sectorului de microfinanțare, reprezentat de asociațiile de economii și împrumut (AEI) și organizațiile de creditare nebanară (OCN), fiind în descreștere cu 2% f.p.s.a.p. Astfel, 38026 de persoane au fost beneficiarii de împrumuturi ai asociațiilor de economii și împrumut la 30.06.2020 cu 8% mai puțin față de perioada similară 2019, iar 458768 de persoane au beneficiat de împrumuturi de la organizațiile de creditare nebanară, în descreștere cu 1,2% f.p.s.a.p. (peste 455 mii persoane fizice și 3,7 mii persoane juridice). La data de 30.06.2020 în Registrul organizațiilor de creditare nebanară autorizate erau înregistrate 168 de entități cu dreptul de a desfășura activitate de creditare nebanară (cu 9 OCN-uri mai mult față de I semestru 2019), iar mărimea medie a unui împrumut a constituit aproximativ 20 mii MDL.

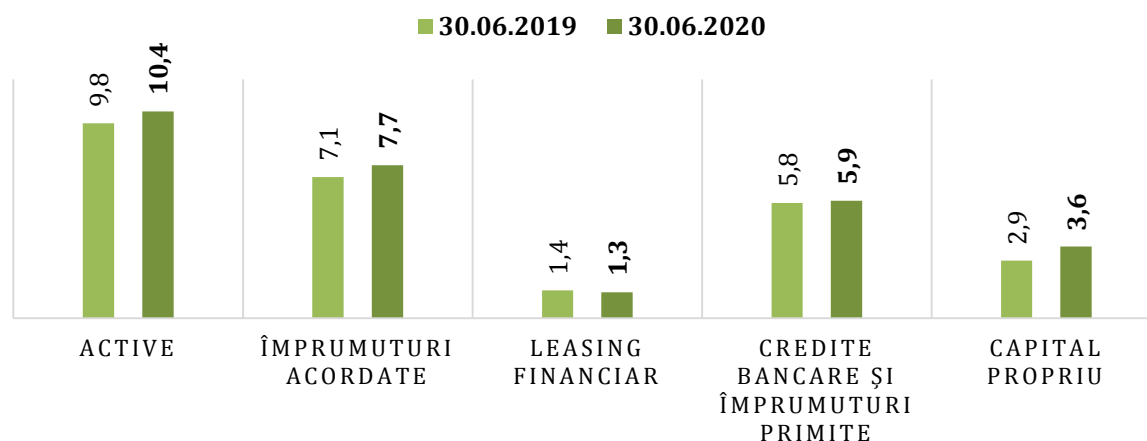

Figura 3.2.11. Dinamica activității OCN, în I semestru 2019-2020, mld. MDL

Sursa: Calculele autorului conform datelor Comisia Națională a Pieței Financiare

Organizațiile de creditare nebancaară (OCN) reglementate și supravegheate de Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF) au acordat un volum total de împrumuturi și leasing financiar în sumă de 9,16 mld. MDL, în I semestru 2020, în creștere cu 7,46% față de I semestru 2019. Totodată, volumul împrumuturilor oferite în trimestrul II, 2020 s-a înregistrat o descreștere cu 539,1 mil.MDL sau cu 5,6%, față de trimestrul I al anului 2019. Conform datelor CNPF, acest trend descendent se explică prin faptul că în condițiile pandemiei COVID-19, OCN și-au focusat activitățile prioritare pe prelungirea și renegocierea contractelor cu debitorii deja existenți, fiind renegociate la cerere aproximativ 18% din contracte, în defavoarea acordării de noi credite nebancaare. Valoarea consolidată a activelor deținute de OCN-uri, după cum rezultă din datele CNPF, în I semestru 2020, au constituit suma de 10,5 mld. MDL, fiind în creștere cu 6% față de I semestru 2019. Astfel, la 1 iulie 2020, capitalul propriu al OCN a constituit peste 3,6 mld. MDL, înregistrând o majorare cu 21,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Astfel, în I semestru 2020 comparativ cu I semestru 2019, valoarea profitului net a scăzut cu 36,3% sau de 0,6 ori: de la 413 mil.MDL, în 2019, la 263 mil.MDL, în 2020. Totuși, în perioada de pandemie COVID-19, alternativa creditelor acordate de către băncile comerciale constituie, în prezent, produsele oferite de sectorul de microfinanțare, care au menirea de a credita afacerile mici, preponderent din zonele rurale, facilitând accesul la resurse financiare, precum și de a stimula inițiativa privată. Astfel, instituțiile de creditare non-bancaară în această perioadă dificilă, își mențin stabilitate financiară, odată cu intrarea în vigoare a noilor reglementări ce țin de îmbunătățirea activității OCN, prin majorarea cerințelor față de capitalul social minim și sancțiunilor pentru încălcarea legislației privind activitatea organizațiilor de creditare non-bancaară.

Capitolul IV SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Soldul contului curent al balanței de plăți, în prima jumătate a anului 2020, a înregistrat un deficit de 219,72 mil.USD, fiind în scădere de 2,5 ori. În trimestrul II 2020, a înregistrat un deficit de 19,23 mil.USD (comparativ cu 317,41 mil.USD în trimestrul II 2019). Deficitul contului curent al balanței de plăți s-a redus comparativ cu cel înregistrat în ianuarie-iunie 2019 atât ca valoare absolută, cât și relativ la PIB. Raportat la PIB, contul curent a constituit -4,4% (față de -10,7% în semestrul I 2019). Această dinamică a fost determinată de scăderea considerabilă a deficitului comerțului exterior cu bunuri și de creșterea excedentului veniturilor secundare, în timp ce balanțele serviciilor și veniturilor primare s-au deteriorat.

Comerțul exterior cu servicii a continuat tendința negativă care s-a început în a doua jumătate a anului 2019 și comparativ cu ianuarie-iunie 2019 a scăzut cu 12,2%. Excedentul comerțului exterior cu servicii a constituit 169,37 mil.USD, din care 89,76 mil.USD, în trimestrul II 2020. Scăderea înregistrată în balanța serviciilor a fost determinat de reducerea a exporturilor cu 152,73 mil.USD sau cu 20,6% față de semestrul I 2019, comparativ cu diminuarea importurilor cu 129,14 mil.USD sau 23,5%. Cel mai afectate servicii din cadrul exporturilor au fost serviciile de transport care au scăzut cu 35,7% față de Semestrul I a anului 2019, în special serviciile de transport aerian de pasageri care s-au diminuat cu 47,9%. Totodată, reduceri au înregistrat și serviciile de prelucrare a materiei prime, al căror export s-a diminuat cu 32,1%, exportul de servicii de călătorii s-a redus cu 21,5%. Impactul negativ a fost atenuat de creșterea semnificativă a exporturilor de servicii de informatică cu 23,6%.

Contul de capital s-a redus față de semestrul I a anului 2019 cu 27,6%. Deficitul contului de capital a constituit 17,6 mil USD, din care 7,57 mil.USD în trimestru II a. 2020. Soldul contului de capital a fost determinat de ieșirile nete de capital înregistrate de sectorul privat 23,95 mil.USD, în timp ce intrările de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 6,34 mil.USD. Suma soldurilor contului curent și contului de capital denotă că, drept rezultat al tranzacțiilor curente și de capital ale rezidenților Republicii Moldova cu nerezidenții, necesarul net de finanțare externă a constituit 237,36 mil.USD, din care 26,80 mil.USD în trimestrul II 2020, ceea ce reprezintă 4,8% în raport cu PIB.

Contul financiar al balanței de plăți a înregistrat o creștere a intrărilor nete de capital sub formă de împrumuturi externe, ce au fost principala sursă de finanțare a deficitului de cont curent în prima jumătate a anului 2020. Contul financiar în Semestrul I a anului 2020, s-a soldat cu intrări nete de capital în valoare de 263,15 mil.USD, dintre care 54,41 mil.USD în trimestrul II a. 2020, ca urmare a majorării nete a pasivelor rezidenților față de nerezidenți cu 405,53 mil.USD generate de tranzacțiile efective, în timp ce activele financiare externe ale rezidenților au crescut cu 142,38 mil.USD, în valoare netă. De asemenea, creditele comerciale și avansurile au contribuit la finanțarea deficitului de cont curent.

Tabelul 4.1. Balanța de plăți a Republicii Moldova, mil.USD (date provizorii)

Anul	T. I 2017	T. II 2017	T. I 2018	T. II 2018	T. I 2019	T. II 2019	T. I 2020	T. II 2020
Contul curent	-112,77	-181,94	-212,41	-284,16	-239,03	-317,4	-200,49	-19,23
Bunuri	-522,38	-872,63	-681,84	-825,57	-701,8	-881,3	-716,58	-555,01
Servicii	90,8	70,18	70,24	83,32	97,37	97,26	79,61	89,76
Venituri primare	102,78	142,23	110,75	140,73	179,52	127,15	154,23	110,94
Venituri secundare	237,49	278,28	288,44	317,96	276,6	288,32	282,25	335,08
Contul de capital	-5,54	-4,09	-5,97	-8,97	-12,78	-11,92	-10,07	-7,57
Contul financiar	-94,33	-160,7	-212,5	-272,18	-211,52	-341,60	-208,74	-54,41
Investiții directe	-39,58	-30,46	-88,04	-28,61	-111,34	-264,27	-16,78	26,56
Investiții de portofoliu	-1,21	0,92	-1,15	2,08	0,15	4,21	-0,79	0,90
Alte investiții	-91,06	-234,66	-166,88	-319,58	16,3	-170,32	-99,93	-316,62
Active de rezervă	37,72	103,75	42,74	74,26	-176,48	89,30	-91,24	234,75

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Poziția investițională internațională

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova, a constituit -5124,91 mil.USD la 30.06.2020, soldul debitor aprofundându-se față de sfârșitul anului 2019 cu 2,8%. Raportat la PIB, poziția investițională internațională a constituit 43,5%.

Evoluția poziției investiționale internaționale, în prima jumătate a anului 2020, a fost determinată negativ de tranzacțiile efective nete cu nerezidenții cu -263,15 mil.USD și de fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA cu -15,87 mil.USD, în timp ce alte schimbări 130,13 mil.USD și schimbările de preț ale instrumentelor financiare 9,69 mil.USD au influențat poziția în sensul creșterii. Toate schimbările menționate au rezultat într-o deteriorare totală a poziției investiționale cu 139,20 mil.USD.

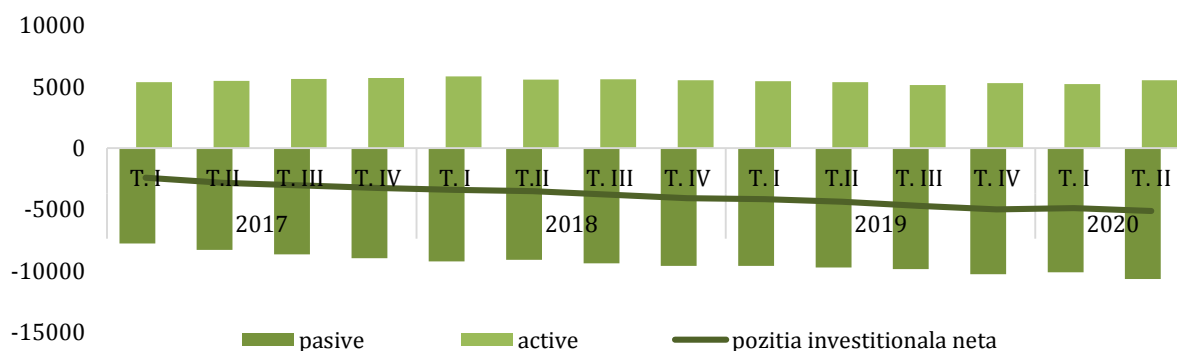

Figura 4.1. Poziția investițională internațională în dinamică, la sfârșit de perioadă, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

La perioada 30.06.2020, stocul total de pasive sub formă de investiții directe fiind în scădere cu 0,9% față de 31.12.2019. Valoarea stocului total de pasive sub formă de investiții directe a constituit 4692,18 mil.USD. Această scădere a poziției pasivelor de investiții directe a rezultat din alte schimbări 27,48 mil.USD, fluctuația ratelor de schimb ale valutilor originale față de dolarul SUA 7,93 mil.USD și a prețurilor acțiunilor cu 6,52 mil.USD. Poziția pasivelor de investiții directe a influențată pozitiv de intrările efective nete de 0,17 mil.USD. In stocul total de pasive sub formă de investiții directe, ponderea participațiilor și a acțiunilor fondurilor de investiții este superioară celei a instrumentelor de natura datoriei 60,5%, față de 39,5%. Componența instrumentelor de natura datoriei este mixtă: 1088,18 mil.USD reprezintă stocul împrumuturilor contractate de la investitorii străini direcți, 197,03 mil.USD sunt angajamente sub formă de credite comerciale și avansuri și 566,59 mil.USD sunt alte datorii față de investitorii străini direcți.

Principala activitate economică care a beneficiat de investiții directe de capital propriu acumulat la 30.06.2020, sunt activitățile financiare și de asigurări 30,1%, industria prelucrătoare 24,6% urmată de comerț cu ridicata și cu amănunt 19,2%. Alte activități care au atras investitori străini au fost industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare.

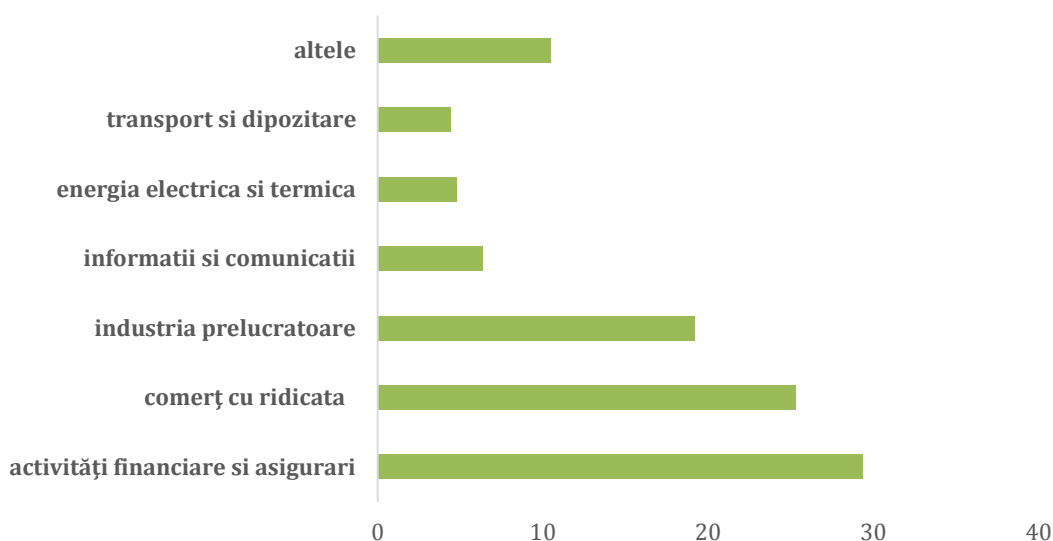

Figura 4.2. Investițiile directe, capital propriu acumulat la 30.06.2020, pe activități economice, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară de 81,8%. Investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 6% din totalul capitalului propriu acumulat, iar cei proveniți din alte țări de 12,2%.

Transferurile de mijloace bănești

Evoluția transferurilor bănești de peste hotare în Moldova prin intermediul băncilor în favoarea persoanelor fizice, în primul semestru a înregistrat o creștere, comparativ cu perioada similară a anului 2019. Această creștere substanțială s-a datorat, cel mai probabil, limitării posibilităților de a remite bani prin căi neoficiale în contextul răspândirii pandemiei COVID-19.

Volumul total al transferurilor bănești din străinătate, în I semestru a înregistrat o creștere cu 13% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și a însumat 795 mil.USD. În luna iunie au fost transferați 143,21 mil.USD, cu 42,2% mai mult, comparativ cu iunie 2019, fiind un indice lunar record în ultimii ani.

Comparativ cu iunie 2019, în structura valutară au predominat transferurile în euro - 62%, fiind în creștere cu 8,1 p.p., urmate de transferurile în USD - 36,7%, în descreștere cu 4,7 p.p. și transferurile în ruble rusești - 1,3% de asemenea în descreștere cu 3,4 p.p.

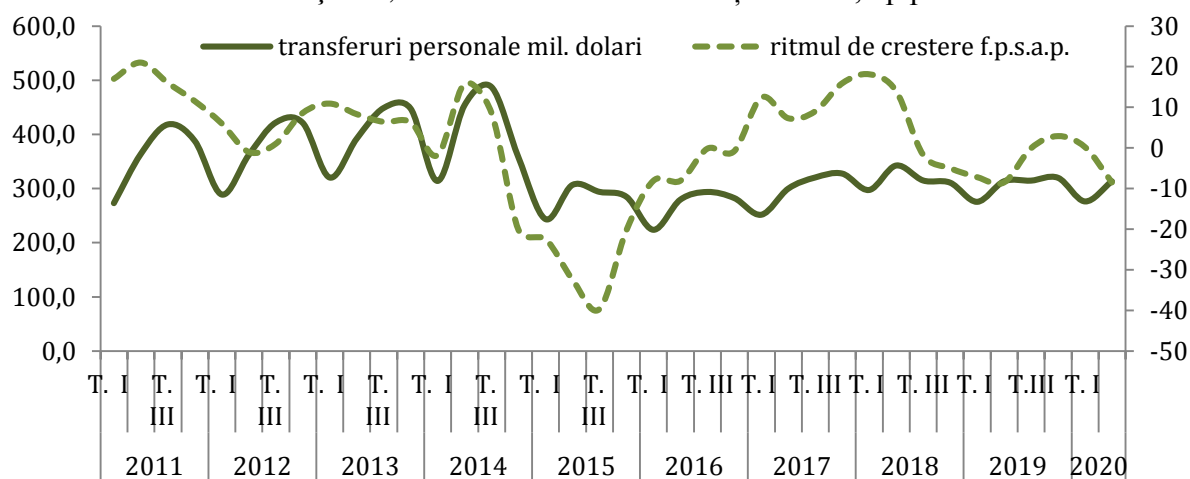

Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2020, mil.USD

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

Conform provenienței geografice. Comparativ cu trimestrul II 2019, transferurile din UE au înregistrat o pondere de 48,8%. În trimestrul II 2020, volumul transferurilor din UE a fost cu 27,16 mil.USD mai mic, diminuându-se cu 7,3 p.p., iar cel al transferurilor din grupul alte state s-a fost în creștere. Transferurilor din CSI au deținut o pondere de 14,7%, fiind în descreștere cu 8,1 p.p. comparativ cu trimestrul II 2019. Astfel, transferurile din alte state, cu excepția UE și CSI, au constituit 36,5%. În trimestrul II 2020, ponderea transferurilor din Israel, Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord și SUA a constituit 88,4% din totalul pe alte state.

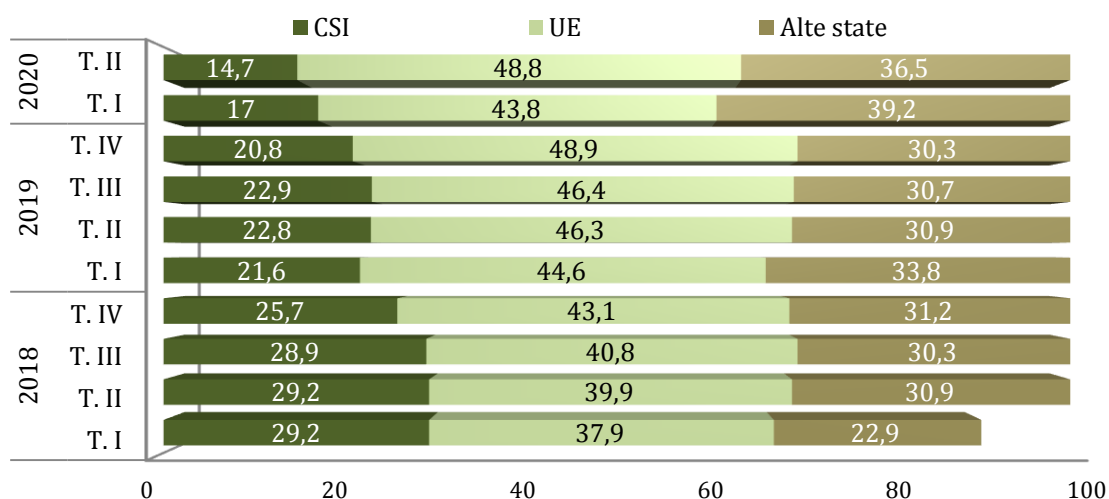

Figura 4.4. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din RM, conform provenienței geografice, %

Sursa: Conform datelor, Băncii Naționale a Moldovei

Cea mai mare pondere din cadrul transferurilor din UE, le dețin transferurile din Italia cu o pondere de 31,6%, urmată de transferurile din Germania 24%, Franța 12,5%, Irlanda 5,4%, România 3,7%, Cehia 3,4%. Din totalul transferurilor din CSI, transferurile din Rusia dețin o pondere majoră de 93,2%. Transferurile din alte state CSI au următoarele ponderi: Ucraina – 4%, Kazahstan – 0,8%, Belarus – 0,7%, Uzbekistan – 0,4%, Azerbaidjan – 0,4%, și restul statelor CSI – 0,5%.

În structura geografică a remitențelor, predomină transferurile din Israel, Italia și Rusia. Acestor 3 țări le revin circa 47,8% din volumul total al transferurilor. Transferurile din Israel au deținut o pondere de 18,7% (69,15 mil.USD) din total, fiind în descreștere cu 0,5 p.p. comparativ cu trimestrul II al anului precedent. Transferurile din Italia au deținut o pondere de 15,4%, sau 56,98 mil.USD. Transferurile din Rusia au constituit 13,7% (50,79 mil.USD) din total, în descreștere cu 25%, precum și cu 8,0 p.p. comparativ cu trimestrul II al a. 2019. Din totalul transferurilor din Rusia, 97,3%, au fost efectuate prin sistemele de remitere de bani, iar restul 2,7% sunt transferuri bancare prin sistemul SWIFT.

Această situație se explică, pe de o parte, prin stagnarea economică din Rusia și, pe de alta parte, prin orientarea muncitorilor spre statele din UE și Israel, având acces mai liber pe piețele muncii ale acestor țări.

Comerțul exterior cu bunuri

Criza cauzată de efectele epidemiei COVID-19, pe plan mondial, a avut un impact negativ și asupra schimburilor comerciale ale Republicii Moldova. Comerțul exterior de bunuri, în perioada ianuarie-iunie 2020, este influențat de șocul extern, provocat de pandemia COVID-19 pe dimensiunea exporturilor, prin reducerea cererii din partea principalilor parteneri comerciali, precum România, Italia, Turcia și Federația Rusă și diminuarea producției unor ramuri industriale. În sectorul industriei auto motive a avut loc temperarea, iar în unele țări din UE stoparea, activității întreprinderilor. Totodată, s-a înregistrat diminuarea prețurilor la resursele energetice, în special la gazul natural.

În I semestru al anului 2020, *comerțul exterior cu bunuri*, comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat o scădere cu 14,6%, astfel comerțul exterior cu bunuri a constituit 3563,4 mil.USD în această perioadă atât exporturile cât și importurile au înregistrat diminuări 14%, respectiv 14,8%

Exporturile de mărfuri, în ianuarie-iunie 2020 au constituit 1170,2 mil.USD, cu 14% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. *Exporturile de mărfuri autohtone* au constituit 902,5 mil.USD (77,1% din total exporturi), fiind în scădere cu 5,1% față de Semestrul I a. 2019, care a contribuit la micșorarea pe total exporturi cu 3,5%. *Reexporturile de mărfuri străine* au constituit 267,7 mil.USD (22,9% din total exporturi), sau cu 34,8% mai puțin, comparativ cu ianuarie-iunie 2019. *Reexporturile de mărfuri după prelucrare* au deținut o pondere de 16,3% în total exporturi, iar *reexporturile clasice de mărfuri*, care nu au suferit transformări esențiale au deținut o pondere de 6,6%.

Deficit al balanței comerciale în Semestrul I al a. 2020 a constituit o valoare de 1223 mil.USD, fiind cu 224,1 mil.USD, sau cu 15,5%, mai puțin comparativ cu cel înregistrat în perioada corespunzătoare din anul 2019.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-iunie 2020 a fost de 48,9%, comparativ cu 48,5 % în perioada similară din anul 2019.

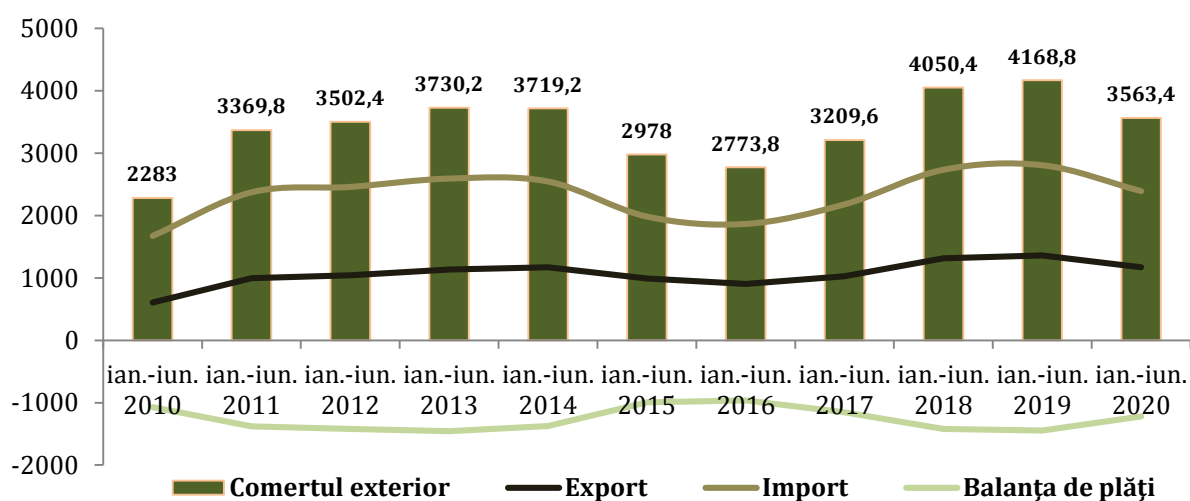

Figura 4.5. Evoluția comerțului extern al Republicii Moldova, în I Semestru, mil.USD

Sursa: Conform datelor, Biroului National de Statistică

În perioada ianuarie-iunie 2020, *exporturile de mărfuri* au constituit 1170,2 mil.USD, volum inferior celui realizat în perioada corespunzătoare din anul 2019 cu 14%. Exporturile de mărfuri destinate *țărilor UE* au constituit 742,6 mil.USD, fiind cu 13% mai puțin, față de aceeași perioadă a anului trecut. Exporturile de mărfuri destinate *țărilor UE* dețin o pondere de 63,4% în total exporturi. *Țările CSI* au fost prezente în exporturile Moldovei cu o pondere de 16,6%, ce corespunde unei valori de 193,8 mil.USD. Exporturile de mărfuri către aceste țări s-au micșorat cu 4,2%, comparativ cu ianuarie-iunie 2019.

Importurile de mărfuri, în această perioadă au constituit 2393,2 mil.USD, cu 14,8% mai puțin decât în perioada similară din anul 2019. Importurile de mărfuri din **țările UE** s-au cifrat la 1118,2 mil.USD, cu 18,7% mai puțin, față perioada similară a anului precedent, deținând o pondere de 46,7% în total importuri. Din **țările CSI**, importurile de mărfuri provenite au avut o valoare de 585,4 mil.USD fiind cu 16% mai puțin, decât în ianuarie-iunie 2019, deținând o cotă de 24,5% în total importuri.

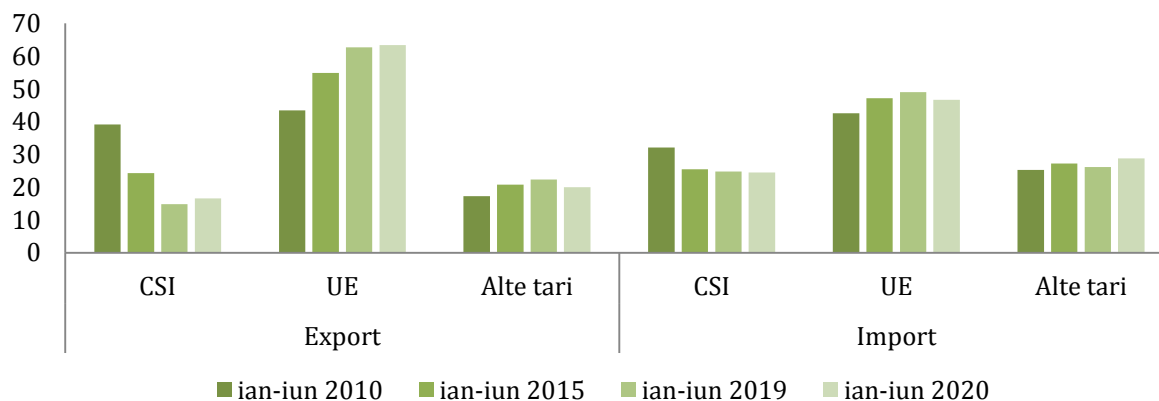

Figura 4.6. Structura exporturilor/importurilor pe grupe de țări, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În ianuarie-iunie 2020, analiza *evoluției exporturilor pe țări* comparativ cu perioada similară din anul 2019, relevă micșorarea exporturilor în România cu 22,7%, Turcia cu 29,8%, Italia cu 21,8%, Germania cu 16,9%, Ucraina cu 25,5%, Belarus cu 22,0%, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord cu 28,8%, Polonia cu 10,2%, Austria cu 35,5%, Siria cu 58,5%, China cu 40,4%, Afganistan cu 97,3%, Belgia cu 32,4%, Irak cu 40,0%, Canada cu 46,0%, Israel cu 44,6% și alte țări care a influențat la diminuarea pe total exporturi, cu 18%.

În același timp, s-au majorat exporturile în Republica Cehă de 1,6 ori, Grecia de 1,9 ori, Federația Rusă cu 8,2%, Portugalia de 114,8 ori, Elveția cu 20,1%, Ungaria de 2,1 ori, Cipru de 1,7 ori, Iordania de 103,9 ori, Kazahstan cu 49,8%, Spania cu 9,1%, Statele Unite ale Americii cu 11,4%, Estonia de 1,8 ori, Arabia Saudită de 1,6 ori, Filipine de 10,7 ori, Taiwan, provincie a Chinei de 7,6 ori, Australia de 11,7 ori, Liban cu 6,1%, Franța cu 2,6%, Bahrain de 3,2 ori, Japonia de 1,5 ori, Malaysia cu 17,6%, Thailanda de 157,3 ori, Croația de 2,0 ori, Kosovo de 29,3 ori, Burkina Faso de 6,6 ori, Finlanda cu 42,5%, Singapore de 3,5 ori, Albania de 2,6 ori, Macedonia de Nord 29,7%, Africa de Sud 13,8%, Georgia 1,6%, Irlanda de 11,7 ori, Uzbekistan 8,4%, Liberia de 2,5 ori, Coreea de Sud 44,2%, Norvegia de 2,1 ori, atenuând scăderea pe total exporturi, cu 5,4%.

Evoluției importurilor pe țări în această perioadă comparativ cu perioada similară din anul 2019, denotă o reducere a importurilor din România cu 26,3%, Federația Rusă cu 15,4%, Ucraina cu 16,0%, Germania cu 16,8%, Italia cu 19,9%, Austria cu 41,6%, Turcia cu 10,1%, Belarus cu 26,3%, China cu 5,5%, Republica Cehă cu 28,0%, Franța cu 13,6%, Ungaria cu 15%, Vietnam 28,6%, Slovacia 30,9%, Spania 10,9%, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord 14,3%, Olanda 11,4%, Statele Unite ale Americii 9,4%, Elveția 18%, Suedia 24%), Taiwan, provincie a Chinei 24,9%, Belgia 11,1%, Maroc 49%), Finlanda 28%, Lituania 18%, India 7% și alte țări, care a influențat la micșorarea pe total importuri, cu 15,7%.

S-au înregistrat majorări la importurile din Azerbaidjan de 10,8 ori, Serbia 32%, Bulgaria 9,6%, Coreea de Sud 12,2%, Grecia 17%, Georgia de 2,1 ori, Japonia 6,4%, Singapore de 2 ori, Ecuador 11,5%, Pakistan 30,9%, Irlanda 29,6%, Kazahstan 19,4%, Cote D'Ivoire de 11,4 ori, Argentina 42,1%, Arabia Saudită de 1,6 ori, Slovenia 6,3%, Emiratele Arabe Unite 29%, Indonezia 13,5%, Mexic 9%, Noua Zeelandă de 1,8 ori, Hong Kong, RAS a Chinei 13,6%, Peru 31,3%, Albania de 1,7 ori, Iran 18,3%, Belize de 1,6 ori, Myanmar de 1,6 ori, atenuând scăderea pe total importuri, cu 0,9%.

S-au redus exporturile, în ianuarie-iunie 2020 comparativ cu aceeași perioadă din anul 2019 la mașini și aparate electrice și părți ale acestora cu 33,4%, semințe și fructe oleaginoase cu 32,1%, îmbrăcăminte și accesorii cu 25,8%, mobilă și părțile ei 25,7%, băuturi alcoolice și nealcoolice 11,6%, produse medicinale și farmaceutice 25,1%, tutun brut și prelucrat 65,5%, fire, țesături, articole textile și produse conexe 17,8%, petrol, produse petroliere și produse înrudite 69,7%, produse lactate și ouă de păsări 43,1%, articole din minerale nemetalice 11,6%, minereuri metalifere și deșeuri de metale 30,4%, încălțăminte 13,4%, mașini și aparate specializate pentru industriile specifice 30,3%, vehicule rutiere 16,2%, mașini și aparate industriale cu aplicații generale 17,7%, instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control 16,3%, articole din lemn, exclusiv mobilă 150%, uleiuri esențiale, rezinoide și substanțe parfumate, preparate pentru toaletă, produse pentru înfrumusețare 20,4%, carne și preparate din carne 43,1%, cafea, ceai, cacao, condimente și înlocuitori ai acestora 23%, îngrășăminte naturale și minerale naturale 22%, hârtie, carton și articole din pastă de celuloză, din hârtie sau din carton 16,5%, fier și oțel 50,3%, mașini generatoare de putere și echipamentele lor 43,3%, pastă de hârtie și deșeuri de hârtie 32,8%, aparate și echipamente de telecomunicații și pentru înregistrarea și reproducerea sunetului și imaginii 24,6%, articole de voiaj; sacoșe și similare 6,1%, aparate fotografice, echipamente și furnituri de optică; ceasuri și orologii 20,7%, materiale plastice prelucrate 24,5%, aur nemonetar 59,6%, cauciuc prelucrat 30,2%, fibre textile și deșeurile lor 78,9%, piei crude, piei tăbăcite și blănuri brute 15,1%, influențând astfel, la micșorarea pe total exporturi, cu 19,9%. Totodată s-au înregistrat *creșteri la exporturile* de legume și fructe cu 21,2%, grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate sau fracționate de 1,8 ori, produse chimice organice de 2,9 ori, hrană destinată animalelor cu 46,4%, zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere de 1,9 ori, animale vii 31,2%, construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzit și de iluminat 32%, lemn și plută de 2,2 ori, cereale și preparate pe bază de cereale 0,4%, metale neferoase de 2 ori, mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor 31,8%, mașini și aparate de birou sau pentru prelucrarea automată a datelor de 1,5 ori, articole prelucrate din metal 1,4%, piele, altă piele și blană prelucrate de 1,9 ori, produse chimice anorganice 14,8%, atenuând scăderea pe total exporturi, cu 6,4%.

Au scăzut *importurile* în această perioadă, ianuarie – iunie 2020, la petrol, produse petroliere și produse înrudite 33,3%, gaz și produse industriale obținute din gaz 28,3%, mașini și aparate electrice și părți ale acestora 21%, vehicule rutiere 27,1%, fire, țesături, articole textile 16,1%, mașini și aparate specializate pentru industriile specifice 21%, metale neferoase 33,9%, îmbrăcăminte și accesorii 21,6%, energie electrică 62,7%, articole prelucrate din metal 15,1%, hârtie, carton 15,3%, piele, altă piele și blană prelucrate 27,7%, îngrășăminte naturale 51,3%, aparate și echipamente de telecomunicații 8,5%, articole din lemn, exclusiv mobilă 15,0%, produse medicinale și farmaceutice 4,7%, băuturi alcoolice și nealcoolice 18,8%, încălțăminte 23,3%, produse chimice organice 48,3%, carne și preparate din carne 20,2%, tutun brut și prelucrat 16,1%, mobilă și părțile ei 17,4%, cauciuc prelucrat 14,3%, materiale plastice sub forme primare 14,1%, și alte produse ce au influențat la reducerea pe total importuri, cu 15,1%.

Totodată, s-au majorat importurile de produse lactate și ouă de păsări 32,2%, cereale și preparate pe bază de cereale 14%, îngrășăminte minerale sau chimice 5,4%, semințe și fructe oleaginoase 9,5%, hrană destinată animalelor 12,9%, mașini și aparate pentru prelucrarea metalelor 38,5%, animale vii 48,4%, zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere 11,4%, atenuând reducerea pe total importuri, cu 1%.

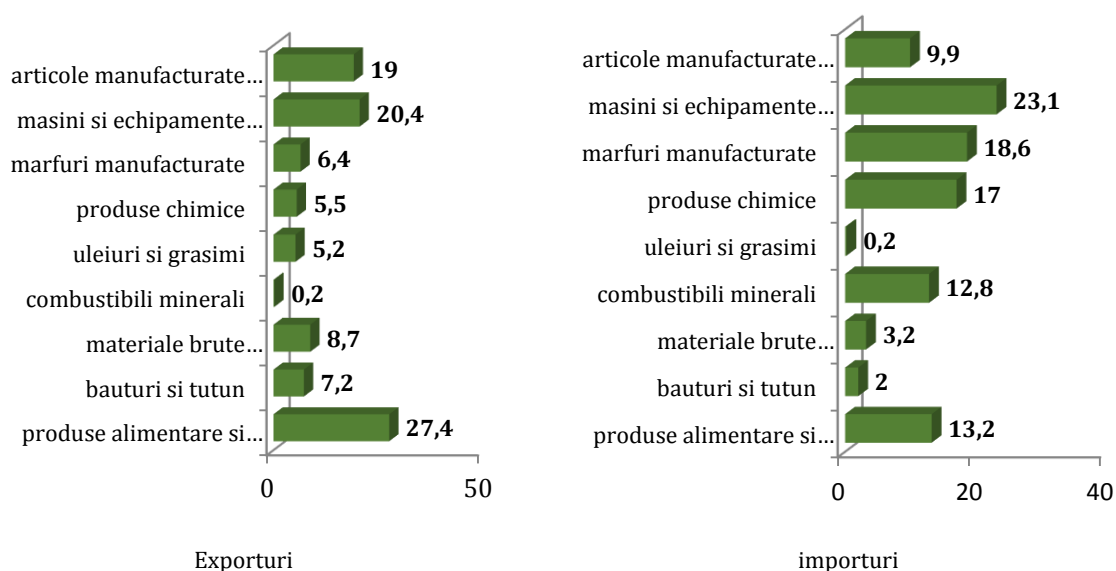

Figura 4.7 Structura exporturilor/importurilor pe grupe de mărfuri, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Valorificarea contingentelor tarifare la exportul

Exporturile de bunuri pe piața UE au crescut vertiginos datorită Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE și aplicarea Zonei de Comerț Liber Cuprinzător și Aprofundat (DCFTA). Impactul DCFTA însemnând și schimbarea configurației comerțului extern al Republicii Moldova, UE devenind principalul partener comercial al țării noastre, cu o pondere de 70% la exporturi și 50% la importuri, în comparație cu datele anului 2014, când doar 53% din exporturi erau direcționate spre UE. Topul țărilor UE în care companiile autohtone realizează activități de export sunt România, Italia, Germania, Polonia și Bulgaria.

Republica Moldova a negociat majorarea contingentelor tarifare fără taxe pentru exportul strugurilor de masă (o dublă majorare) și o majorare de 50% față de volumul actual pentru prune, precum și o nouă cotă fără taxe vamale pentru cireșe, de 1500 tone. De asemenea, au fost majorate pragurile de declanșare a mecanismului anti-eludare pentru grâu, orz, porumb și cereale prelucrate. În perioada ianuarie-iunie 2020, exporturile produselor moldovenești pe piața UE au atins o valoare de 742,6 mil.USD, iar importurile din UE au constituit 1118,2 mil.USD. În ceea ce privește valorificarea contingentelor tarifare la exportul de fructe și legume în UE, până la 15.07.2020, s-au înregistrat exporturi la strugurii de masă circa 4970,7 tone din 20 000 tone (25%), mere proaspete 887,6 tone din 40000 tone (2,2%), cireșe 167,8 tone din 1500 tone (11,2%).

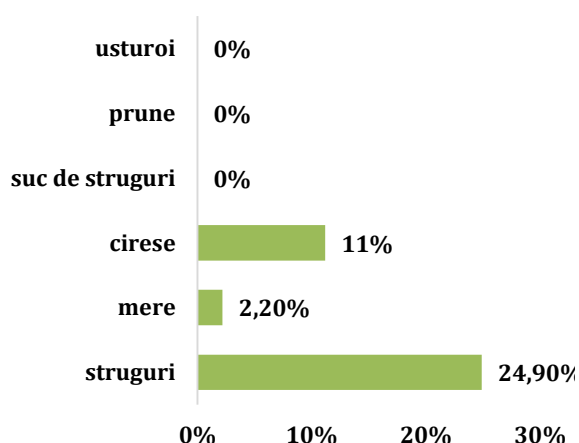

Figura 4.8 Valorificarea contingentelor tarifare la exportul în UE, 17.07.2020, %

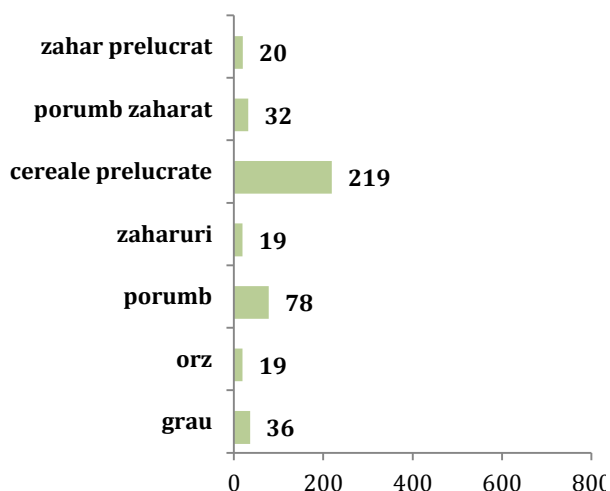

Figura 4.9 Valorificarea contingentelor tarifare ale produselor agro-alimentare exportate în UE supuse mecanismului împotriva eludării, 17.07.2020, %

Sursa: Conform datelor, Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova

Totodată, s-au înregistrat creșteri și la exportul de cereale prin aplicarea mecanismului anti-eludare. Astfel, în această perioadă au fost exportate cereale prelucrate 10963 tone din totalul de 5000 tone sau 219%, Porumb, făina și aglomerate sub formă de pelete circa 194015 tone din totalul de 250000 tone (78%), grâu, făina și aglomerate sub formă de pelete 54701 tone din totalul cotei stabilite de 150000 tone (36%), orz, făina și aglomerate sub formă de pelete 19318,1 tone din totalul de 100000 tone (19%), porumb zaharat circa 486 tone din totalul de 1500 tone sau (32%), zahăr prelucrat 840 tone din totalul de 4200t (20%), zaharuri 7241 tone din totalul de 37400 tone sau (19%).

Astfel, din momentul intrării în vigoare a Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE, Republica Moldova a adoptat în calitate de standarde moldovenești 26950 de standarde europene, ceea ce constituie 100% din totalul de standarde publicate de organizațiile europene. În același timp, au fost identificate și anulate standardele conflictuale și depășite.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Comerțul extern al regiunii din partea stângă a râului Nistru, pe parcursul perioadei ianuarie-iunie a. 2020 a înregistrat o scădere de 12%, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Cifra de afaceri din comerțul exterior al regiunii transnistrene pentru prima jumătate a anului 2020 a constituit 797,8 mil.USD. Atât exportul cât și importul în această perioadă au scăzut, volumul exporturilor de mărfuri a scăzut cu 6,02%, iar volumul importurilor - cu 15,2%.

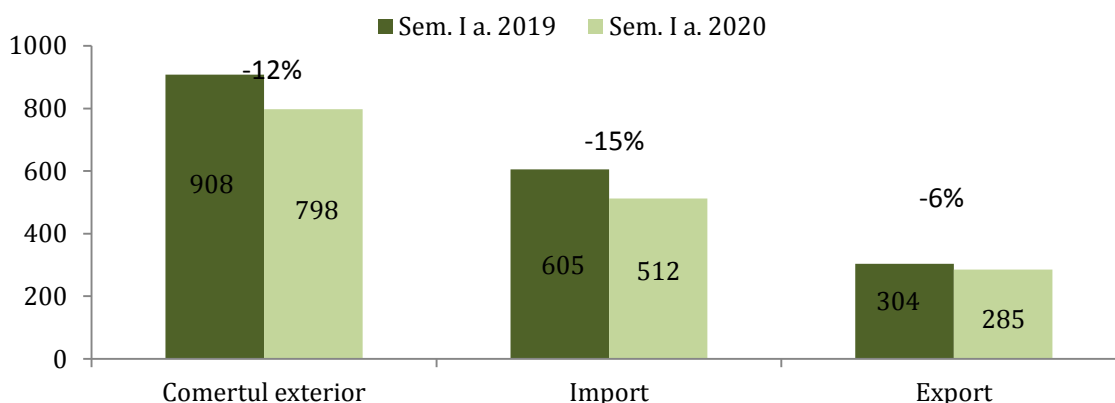

Figura 4.10 Dinamica principalelor indicatori ai comerțului exterior al regiunii Transnistrene, pentru perioada ianuarie-iunie a.2019-2020, mil.USD

Sursa: http://customs.gospmr.org/wp-content/uploads/2020/07/Pokazатели-statistiki-VYED_I-polugodie-2020.pdf

Volumul importurilor de bunuri pentru ianuarie-iunie 2020 a constituit 512 mil.USD fiind cu 15% mai puțin față de perioada similară a anului precedent. *Exportul de bunuri*, perioada ianuarie-iunie a. 20, a constituit 285 mil.USD, fiind în scădere cu 6% față de ianuarie-iunie 2019.

Regiunea Transnistreană a realizat tranzacții comerciale externe cu 81 țări ale lumii, în perioada ianuarie-iunie 2019 inclusiv 10 țări din CSI. În 10 țări precum Australia, Azerbaidjan, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Jamahiriya, Qatar, Kenya, Kârgâzstan, Nigeria, Senegal, cifra de afaceri a comerțului exterior a regiunii transnistrene a fost unilaterală, adică, numai mărfuri exportate. În volumul total al schimburilor comerciale al regiunii transnistrene în Semestrul I al acestui an, ponderea *țărilor Uniunii Economice Eurasiatice* a constituit 35,5% fiind în scădere cu 21,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent, ponderea *UE* în volumul total al comerțului a constituit 24,2%, a crescut cu circa 4%, iar ponderea *altor țări* a constituit 40,3%, în scădere cu 11% față de aceeași perioadă din a. 2019.

În structura generală a comerțului, principalul partener a regiunii transnistrene rămâne a fi Federația Rusă, ce ocupă primul loc, cu o pondere de 32,03%. Urmează Moldova cu o pondere de 20,9%, Ucraina cu o pondere 13,05% și România cu 11,81%. De asemenea parteneri comerciali mai sunt: Polonia - 3,22%; Belarus - 2,37%; Italia - 2,25%; Germania - 1,73%; Kazahstan, Turcia și China - în regiunea de 1,1-1,2% în structura generală a activității economice externe.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Principali indicatori de dezvoltare a întreprinderilor în anul 2019

La finele anului 2019, BNS avea la evidență 56,7 mii de întreprinderi active, cu o ușoară creștere de 0,4% f.p.s.a.p.

Creșterea numărului de companii în anul 2019 a avut loc, în primul rând, datorită întreprinderilor mari și mijlocii, care au înregistrat o majorare a numărului de întreprinderi f.p.s.a.p. cu 5,0%, respectiv 5,8%. Întreprinderile mici și micro, în perioada analizată, au marcat o creștere neesențială de 1,7%, respectiv 0,04%.

În perioada 2018-2019 numărul total de salariați la toate întreprinderile din RM, per total, luate la evidență de organele statistice, a continuat tendința de creștere din perioada precedentă, indicând o creștere cu 2,2%, ca urmare a evoluțiilor pozitive atestate, în special, în întreprinderile mijlocii și micro, care au marcat o creștere cu 3,7%, respectiv 2,4%. Numărul de salariați din întreprinderile mici și mari, în perioada analizată, a marcat o creștere nesemnificativă de 1,4%, respectiv 1,8%. Și în anul 2019 numărul de salariați din sectorul IMM a continuat să crească, marcând o creștere de 2,4% f.p.s.a.p.

Similar anilor precedenți (2017-2018), și în perioada analizată (2018-2019) veniturile din vânzări a întreprinderilor continuă trendul de creștere, inclusiv sectorul IMM a înregistrat în această perioadă o majorare a cifrei de afaceri. Astfel, în anul 2019 veniturile din vânzări, per total întreprinderi, s-a majorat față de anul precedent cu 11,6%.

În anul 2019 rata anuală de creștere a veniturilor din vânzări în sectorul IMM a constituit 9,1% f.p.s.a.p. Majorarea venitului din vânzări în sectorul IMM în anul 2019 a avut loc, în primul rând, datorită întreprinderilor mijlocii și micro, care au înregistrat o creștere a venitului din vânzări f.p.s.a.p. cu 12,7%, respectiv 11,6%.

Spre deosebire de perioada precedentă, rezultatul financiar până la impozitare în anul 2019 a marcat o creștere cu 13,7% f.p.s.a.p. per total întreprinderi. Sectorul IMM în perioada analizată a înregistrat o creștere a indicatorului dat cu 10,4%, produsă, în special, datorită întreprinderilor mici și micro, care au înregistrat o majorare a rezultatului financiar până la impozitare f.p.s.a.p. cu 17,7%, respectiv 10,6%. Întreprinderile mijlocii au marcat o creștere nesemnificativă de 0,8% a rezultatului financiar până la impozitare f.p.s.a.p.

IMM-urile au un rol semnificativ în soluționarea problemelor economice și sociale ale societății, contribuind la creșterea sectorului privat, asigurarea ocupării forței de muncă, a PIB-ului și a altor indicatori la nivel național și local. Analiza sectorului IMM în anul 2019 a reliefat că în RM majoritatea întreprinderilor aparțin sectorului IMM (55918 de întreprinderi sau 98,6%).

În structura sectorului IMM predomină micro-întreprinderile (85,9%) în descreștere cu 0,3 p.p., întreprinderile mici constituie 11,6%, în descreștere cu 0,2 p.p., mijlocii -2,5%, cu o ușoară creștere de 0,2 p.p. f.p.s.a.p.

Tabelul 5.1. Dinamica principalilor indicatori ai activității întreprinderilor în perioada 2018-2019

Indicatori	Total			IMM		
	2018	2019	Indici, %	2018	2019	Indici, %
Numărul întreprinderilor, unit.	56463	56714	100,4	55705	55918	100,4
Numărul mediu de salariați, pers.	540277	552113	102,2	328018	336059	102,4
Venituri de vânzări, mil.MDL	356663,5	397910,6	111,6	144160,8	157346,6	109,1
Rezultatul financiar până la impozitare. Profit (+) Pierdere (-), mil.MDL	23081,93	26247,42	113,7	11220,02	12386,37	110,4

Sursa: calculele autorilor conform datelor Biroului Național de Statistică

În anul 2019 în sectorul IMM au activat 60,9% din toți salariații din economia țării; sectorul IMM a generat 39,5% din totalul veniturilor din vânzări, înregistrate de întreprinderile autohtone. Profitul până la impozitare în cadrul IMM-urilor a constituit 12386 mil.MDL (47,2% din suma totală a profitului/pierderii din economia națională). Ponderea întreprinderilor, care au obținut profit, a constituit 50,5% din totalul IMM-urilor; ponderea întreprinderilor, care au suportat pierderi – 38,7%.

Sectorul IMM se caracterizează nu doar prin rezultate importante, ci și prin potențial semnificativ: ponderea activelor sectorului IMM a constituit 48,9% din activele tuturor întreprinderilor din Republica Moldova; ponderea investițiilor financiare – 55,6% din total. Principalii indicatori, care reflectă proporțiile și contribuția IMM-urilor în anul 2019 sunt prezentați în Tabelul 5.2.

Tabelul 5.2. Principalii indicatori ai sectorului IMM în anul 2019

Indicatori	Total IMM
Numărul întreprinderilor, unit.	55918
<i>% din Total</i>	98,6
Numărul mediu de salariați din sectorul IMM, mii pers.	336059
<i>% din Total</i>	60,9
Venituri de vânzări, mil.MDL	157346,55
<i>% din Total</i>	39,5
Rezultatul financiar până la impozitare Profit (+) Pierdere (-), mil. MDL	12386,37
<i>% din Total</i>	47,2
Numărul întreprinderilor care au primit profit	28265
<i>% in total IMM</i>	50,5
Numărul IMM care au suferit pierdere	21661
<i>% in total IMM</i>	38,7
Total investiții financiare, mil. MDL	28024,95
<i>% din Total</i>	55,6
Total active (totalul bilanțului)	226710
<i>% din Total</i>	48,9

Sursa: calculele autorilor conform datelor Biroului Național de Statistică

Indicatorul numărul IMM-urilor. În perioada anilor 2016-2019, se atestă o ușoară tendință de creștere a numărului IMM-urilor de la 51,6 mii până la 55,9 mii întreprinderi, adică cu 8,3%. Anual, numărul IMM-urilor a marcat creșteri ne semnificative, ritmul anual de creștere variind între 0,4 și 3,9%. În anul 2019 numărul IMM-urilor s-a majorat cu 0,4% f.p.s.a.p. (Anexa 5).

Indicatorul numărul mediu de salariați din cadrul sectorului IMM. În ansamblu, în perioada anilor 2016-2019 numărul salariaților în cadrul IMM-urilor a crescut de la 313,5 mii până la 336 mii de persoane, sau cu 7,2%. Creșterea numărului de salariați în sectorul IMM s-a produs anual în perioada 2016-2019, ritmurile anuale variind între 1,4% și 3,1%. În anul 2019, numărul salariaților în sectorul IMM s-a majorat cu 2,4% f.p.s.a.p.

Repartizarea IMM-urilor pe genuri de activități este una foarte diferită, unele sectoare fiind mai atractive, altele mai puțin atractive pentru businessul mic și mijlociu (Tabelul 5.3).

Evoluția pe întreg intervalul și schimbările de structură la nivel de sectoare de activitate scot în relief următoarele caracteristici principale:

- Menținerea unei structuri relativ constante pe sectoare de activitate în anii 2016-2019; însă cu unele tendințe de descreștere în comerț. În ansamblu, în perioada 2016-2019 schimbări semnificative în repartizarea IMM-urilor pe genuri de activitate nu s-au înregistrat;
- Sectorul IMM din RM, din punct de vedere demografic, își menține structura caracteristică bazată pe comerț, cu o pondere de cca. 36,3 % în 2019 (în ultimii ani, 2016-2019, ponderea IMM-urilor din comerț s-a diminuat cu 3 p.p.), urmate de sectorul Activități profesionale, științifice și tehnice cu o pondere constantă de cca 8,7% din totalul IMM-urilor;
- Ponderea întreprinderilor din agricultură în cadrul sectorului IMM nu este prea mare; majorându-se în perioada 2016-2019 cu 1,3 p.p. de la 6,6% până la 7,9%;
- Ponderea întreprinderilor din industria prelucrătoare, a fost una relativ constantă în perioada respectivă cca 8,4%;
- Ponderea întreprinderilor din construcții, precum și a celor din transporturi, constituie aproximativ 5,9%, respectiv 5,3%, acest indicator s-a schimbat ne semnificativ;
- Începând cu anul 2016 în toate sectoarele de activitate, cu mici excepții, se întrevede o evoluție a numărului de IMM-uri ascendentă, o creștere ne semnificativă, dar constantă a numărului de întreprinderi. Cu toate acestea, pe fondul general de sporire a numărului de IMM-uri, creșterile diferitelor sectoare de activitate au înregistrat evoluții diferite pe parcursul perioadei 2016-2019;
- Sectorul Industria extractivă, s-a caracterizat printr-o descreștere a numărului de IMM-uri în anul 2019 față de anul 2018 (cu 5,3%);
- Totodată, în pofida creșterii numărului de IMM-uri, cu precădere în toate sectoarele economiei, sectoarele Comerț, Activități financiare și asigurări și Activități profesionale, științifice și tehnice au înregistrat o diminuare a numărului de întreprinderi și în anul 2019 f.p.s.a.p.

Tabelul 5.3. Structura numărului IMM-urilor și evoluția acestora pe genuri de activitate, %

	Ponderea %		Indici, %		
	2016	2019	2017	2018	2019
TOTAL pe activități	100,0	100,0	103,8	104,0	100,4
Agricultura, silvicultura și pescuit	6,6	7,9	111,9	109,6	105,4
Industria extractivă	0,2	0,2	100,9	98,3	94,7
Industria prelucrătoare	8,5	8,4	103,1	103,9	100,8
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,2	0,2	92,9	111,5	101,1
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,7	0,8	107,7	103,7	106,6
Construcții	5,8	5,9	102,2	104,5	103,5
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	39,3	36,3	101,5	101,3	97,2
Transport și depozitare	5,2	5,3	102,4	105,0	102,1
Activități de cazare și alimentație publică	3,5	3,7	105,5	105,9	101,7
Informații și comunicații	3,9	4,4	108,4	107,0	104,4
Activități financiare și asigurări	2,1	2,0	105,8	103,4	93,8
Tranzacții imobiliare	6,5	6,6	101,9	105,0	102,9
Activități profesionale, științifice și tehnice	8,6	8,7	106,3	105,1	98,4
Alte activități	8,9	9,7	105,7	106,3	104,8

Sursa: calculele autorilor conform datelor Biroului Național de Statistică

Repartizarea IMM-urilor pe regiuni de dezvoltare. IMM-urile sunt repartizate extrem de neuniform pe teritoriul țării: aproximativ 2/3 din totalul întreprinderilor se află în capitală. În perioada 2016-2019 ponderea IMM-urilor în mun. Chișinău s-a redus, dar neesențial – de la 64,8% la 62,4% (cu 2,4 p.p.). Respectiv, o creștere neesențială a ponderii IMM-urilor s-a înregistrat în regiunile de dezvoltare Centru, Nord, Sud și U.T.A Găgăuzia. În ansamblu, în perioada analizată schimbări semnificative în repartizarea teritorială a IMM-urilor nu s-au înregistrat.

Referindu-ne la dinamica numărului de IMM-uri în aspect regional, concluzionăm că începând cu anul 2016 în toate regiunile de dezvoltare, are loc o creștere a numărului de IMM-uri. Doar în mun. Chișinău se atestă o micșorare a numărului de IMM-uri în anul 2019 f.p.s.a.p. Ritmurile anuale de creștere nu indică diferențe mari între regiuni în anul 2019. În anul 2019, o creștere mai mare a numărului de IMM-uri pe regiuni, se atestă în regiunea Sud (+5,4%) (Tabelul 5.4).

Tabelul 5.4. Structura numărului IMM-urilor și evoluția acestora pe regiuni de dezvoltare, %

	Ponderea, %		Indici, %		
	2016	2019	2017	2018	2019
Republica Moldova	100	100	103,8	104,0	100,4
Municipiul Chișinău	64,8	62,4	102,9	103,2	98,3
Nord	12,2	12,8	104,9	105,1	103,5
Centru	15,1	16,2	105,9	105,4	104,0
Sud	5,2	5,5	104,3	103,9	105,4
U.T.A Găgăuzia	2,6	3,0	107,6	109,7	103,9

Sursa: calculele autorilor conform datelor Biroului Național de Statistică

În perioada analizată, se atestă o evoluție preponderent pozitivă a numărului mediu de salariați în IMM-urile din toate regiunile de dezvoltare, cu excepția regiunii Nord, care a înregistrat o ușoară diminuare a numărului de salariați în anul 2018 f.p.s.a.p. și a regiunii Centru, care a marcat o diminuare a numărului de salariați în anul 2017 f.p.s.a.p.

În structura ocupării din sectorul IMM, ponderea majoritară revine mun. Chișinău (55%), furnizând mai mult de jumătate din numărul locurilor de muncă. În același timp, ponderea personalului angajat în IMM-urile din regiunile de dezvoltare Nord, Centru, Sud au marcat o diminuare nesemnificativă. UTA Găgăuzia, dimpotrivă, a înregistrat o majorare nesemnificativă în structura ocupării (Anexa 5).

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în prima jumătate a anului 2020

Impactul crizei socio-economice generate de pandemia COVID-19 este resimțit de toate companiile din întreaga lume, indiferent de mărimea lor. Antreprenorii se confruntă cu o gamă largă de probleme legate între ele, de la încetinirea activității economice, reducerea cererii interne și externe, respectiv scăderea considerabilă a vânzărilor și veniturilor, menținerea angajaților și clienților etc.

Având în vedere, că ponderea majoritară în sectorul IMM revine întreprinderilor mici (11,4%) și microîntreprinderilor (86,2%), categorii de întreprinderi, care sunt cele mai vulnerabile la diferite șocuri, riscului real de a rămâne fără locuri de muncă sunt supuși un număr mare de angajați. În această perioadă rolul guvernării devine tot mai important de a salva de la faliment întreprinderile mici și mijlocii.

Conform datelor de la 01 septembrie 2020, în Registrul de stat al unităților de drept erau înregistrate 122774 unități, cu 1599 unități mai puțin comparativ cu luna februarie anul curent.

Aceste evoluții negative au loc în contextul în care trei ani consecutiv, începând cu anul 2017, pentru prima dată, în ultimii aproximativ 20 ani, numărul întreprinderilor radiate l-a depășit pe cel al întreprinderilor înregistrate, ajungând în anul 2019 la -4030 unități.

Totodată, situația este și mai dificilă în contextul în care în perioada 2016-2019, în medie anual cca 45% din întreprinderile active în economie au înregistrat pierderi.

Evoluția întreprinderilor noi înregistrare pe parcursul S I 2014-2020 este caracterizată, în mare parte, de tendințe anuale de diminuare a numărului de înregistrări (excepție făcând S I 2017, care a marcat o ușoară creștere a numărului de înregistrări față de perioada similară a anului precedent) (Tabelul 5.5). Totodată, numărul întreprinderilor radiate anual a marcat o creștere semnificativă față de perioada precedentă.

Tabelul 5.5. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2014-2020 față de perioada similară a anului precedent, %

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
SI 2014	97,7	99,1
SI 2015	95,5	117,4
SI 2016	95,7	140,8
SI 2017	108,2	185,9
SI 2018	99,0	113,9
SI 2019	99,5	113,6
SI 2020	83,3	134,3

Sursa: Calculele autorului conform datelor Agenției Servicii Publice

În ansamblu, numărul întreprinderilor înregistrate în prima jumătate a anului 2020 a marcat o descreștere semnificativă de 16,7% comparativ cu anul precedent. Astfel, potrivit datelor Agenției Serviciilor Publice, în Registrul de stat în S I 2020, au fost trecute 2620 întreprinderi noi.

Și în anul acesta continuă tendința de creștere a numărului de întreprinderi radiate. Astfel, în S I 2020, numărul întreprinderilor radiate a constituit 7242 de unități sau cu 34,3% în creștere față de S I 2019, atingând valoarea maximă înregistrată în perioada S I 2014-2020.

Figura 5.1. reflectă evoluția numărului net de întreprinderi nou create în prima jumătate a anilor 2014-2020. Per ansamblu, în S I 2014-2020 se remarcă o tendință semnificativă de diminuare a numărului net de întreprinderi nou create. Numărul net de întreprinderi nou create în S I 2017, pentru prima dată, a atins o valoare negativă, constituind -974 de unități. În prima jumătate a anului 2020, numărul net de întreprinderi nou create a constituit -4622 unități. Acest indicator s-a diminuat datorită faptului, că în S I 2020, la fel ca și în ultimii 3 ani numărul întreprinderilor radiate l-a depășit semnificativ pe cel al înregistrărilor.

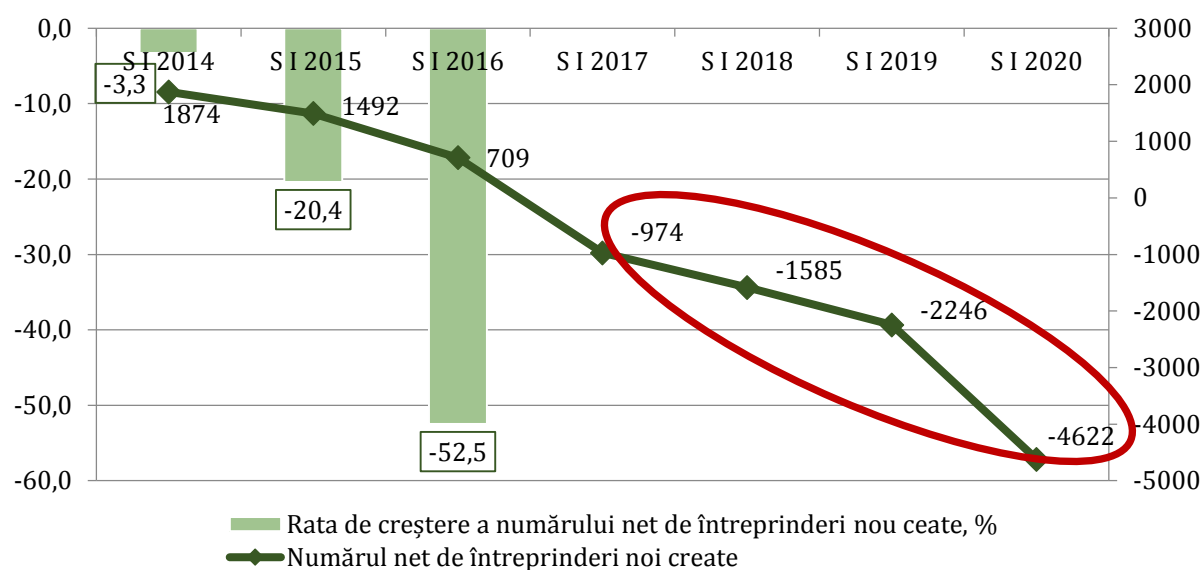

Figura 5.1. Dinamica numărului net de întreprinderi nou create în Registrul de Stat, SI 2014-2020

Sursa: Calculele autorului conform datelor Agenției Servicii Publice

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În prima jumătate a anului 2020, în regiunea din partea stângă a Nistrului, în sectorul businessului mic activau 3797 de întreprinderi. În ianuarie-iunie 2020, în sectorul businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (cu excepția persoanelor fizice) erau angajați 19621 salariați, în creștere cu 2,1% f.p.s.a.p. În perioada analizată mai multe sectoare economice au marcat o tendință de diminuare a numărului mediu de salariați f.p.s.a.p.: Agricultură (-1,2%), Comunicații (-7,5%), Logistica și distribuție (-29,7%), Activitate comercială generală (-18,8%), Activitate editorială (-1,2%), Gospodărie de locuințe și deservire comunală (-4,0%), Cultura și arta (-4,6%) (Tabelul 5.6).

Totodată, în această perioadă, câteva sectoare economice înregistrează o tendință de creștere a numărului de salariați: Industrie (+6,1%), Transport (+11,6%), Construcții (+0,4%), Comerț și alimentație publică (+1,4%), Operațiuni imobiliare (+15,2%), Sănătate și asigurare socială (+13,1%), Învățământ (+4,5%), Sport, agrement și turism (+13,9%).

Tabelul 5.6. Date privind numărul mediu de salariați în întreprinderile sectorului businessului mic, inclusiv întreprinderile mici și micro (fără persoanele fizice) din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie-iunie 2020

	ianuarie- iunie 2019	ianuarie- iunie 2020	Indici, %
Total	19226	19621	102,1
Industrie	3067	3255	106,1
Agricultura	2119	2094	98,8
Transport	826	922	111,6
Comunicații	93	86	92,5
Construcții	2026	2035	100,4
Comerț și alimentația publică	6927	7024	101,4
Logistica și distribuție	64	45	70,3
Operațiuni imobiliare	1060	1221	115,2
Activitate comercială generală	414	336	81,2
Activitatea editorială	86	85	98,8
Gospodărie de locuințe și deservire comunală	421	404	96,0
Sănătate și asigurare socială	388	439	113,1
Învățământ	198	207	104,5
Cultura și arta	131	125	95,4
Sport, agrement și turism	402	458	113,9

Sursa: «Основные показатели деятельности субъектов малого предпринимательства включая микро и малые предприятия (с численностью работников до 50 человек и годовым доходом до 2000000 румзл) (без физических лиц) за январь – июнь 2020 года»

Capitolul VI SECTORUL SOCIAL

Situația demografică⁶

În T II din anul 2020 numărul născuților-vii total pe țară a constituit 13850 pers., fiind în scădere cu 2119 copii sau cu 13,3% comparativ cu perioada similară din anul precedent, rata natalității a fost de 10,6 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 1,4 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 18770 pers., înregistrând o scădere de 390 pers. sau cu 2,0% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 14,3 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 0,1 p.p. f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T II din anul 2020 a constituit 149 cazuri și s-a diminuat cu 4 cazuri în comparație cu T II din anul precedent. Scăderea naturală în T II din 2020 a constituit -4920 pers. (-3191 pers. în T II din anul precedent) sau -3,7 pers. la 1000 de locuitori (-2,4 pers. la 1000 de locuitori în T II din anul precedent) (Figura 6.1).

Numărul căsătoriilor total pe țară în T II din anul 2020 a constituit 5297, micșorându-se cu 2825 sau cu 34,8% f.p.s.a.p., iar rata nupțialității a constituit 4,0 căsătorii la 1000 locuitori, cu 2,1 p.p. mai puțin f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 3530, fiind în scădere cu 1030 sau cu 22,6% f.p.s.a.p. Rata divorțialității a constituit 2,7 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,7 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.

În ceea ce privește migrația internă determinată de schimbarea domiciliului în T II din anul 2020 numărul total de sosiri în interiorul țării a constituit 11008 pers., cu 7265 sau cu 39,8% mai puțin f.p.s.a.p. Dintre acestea, în localități urbane au fost 7464 sosiri, în scădere cu 38,3% f.p.s.a.p. și în localități rurale - 3544 sosiri, în scădere cu 42,7% f.p.s.a.p. Din numărul total de plecări din localități urbane au plecat 4663 pers., fiind cu 40,5% mai puțin f.p.s.a.p. și din localități rurale au plecat 6345 pers., fiind cu 39,2% mai puțin f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a sosirilor au fost în localități urbane (67,8%), iar a plecărilor - din localitățile rurale (57,6%). Cea mai mare parte a populației ce pleacă din localitățile rurale o reprezintă tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (57,7%), fiind urmați de populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (36,4%). Cea mai mare pondere a populației ce pleacă din localități urbane o deține populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (48,0%), fiind urmată de tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani (37,3%). Tinerii cu vârsta între 15 și 34 de ani dețin și cele mai mari ponderi ale sosirilor (49,8% - în localități urbane, 47,7% - în localități rurale), fiind urmați de populația cu vârsta între 35 și 59 de ani (41,1% - în localități urbane, 41,7% - în localități rurale).

⁶ Sunt utilizate date preliminare.

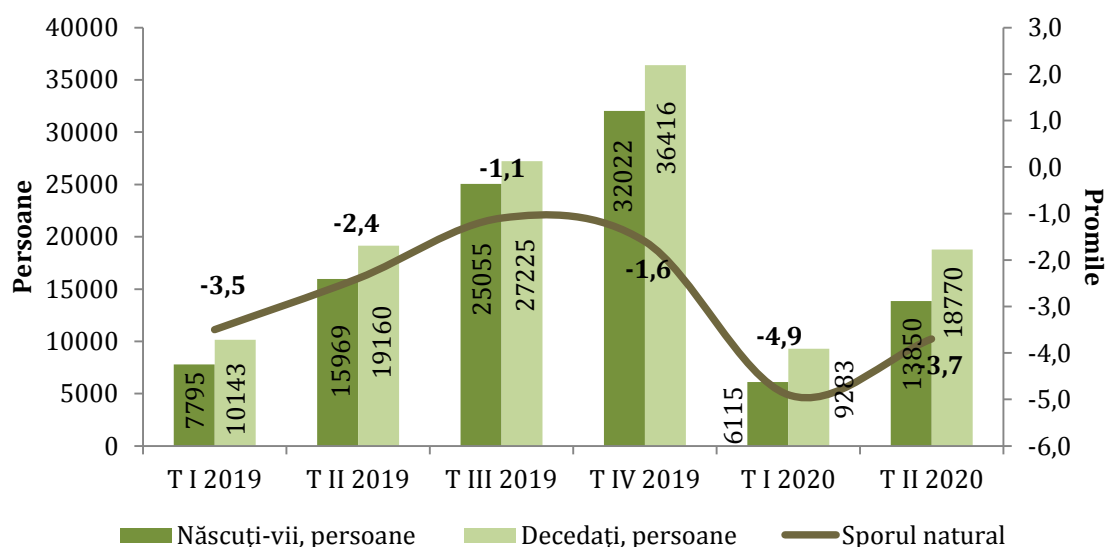

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în perioada T I 2019 - T II 2020, pe trimestre

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Piața forței de muncă

În T II din anul 2020, forța de muncă a constituit 857,7 mii pers., în scădere cu 9,0% f.p.s.a.p. Populația ocupată a fost de 821,5 mii pers. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 38,2%. Numărul șomerilor, definit conform BIM, a fost de 36,2 mii pers., micșorându-se cu 13,8% f.p.s.a.p. Rata șomajului la nivelul țării a fost de 4,2%, mai mică cu 0,3 p.p. f.p.s.a.p. Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) a fost de 1293,2 mii persoane, constituind 60,1% din populația din aceeași grupă de vârstă, cea mai mare pondere având pensionarii (45,0%). Grupul NEET în T II din anul 2020 a avut o pondere de 18,9% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 27,6% - în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 32,6% - la cei cu vârsta de 15-34 ani.

În T II din anul 2020, forța de muncă, care include populația ocupată și șomerii, a constituit 857,7 mii pers., în scădere cu 9,0% f.p.s.a.p. O pondere mai mare în forța de muncă au avut-o bărbații (52,6%) decât femeile (47,4%), precum și mediul rural (55,4%) față de mediul urban (44,6%). Totodată, rata de activitate a populației a fost de 39,9%, ceea ce este cu 3,5 p.p. mai puțin f.p.s.a.p. În rândul persoanelor economic active indicatorul a fost mai mare la bărbați (44,8%) decât la femei (35,6%). Rata de activitate este mai mare în mediul urban (45,1%) decât în cel rural (36,5%). În grupa de vârstă 15-29 ani rata de activitate a persoanelor economic active a constituit 34,0%, iar în grupa 15-64 ani - 47,1%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă (după legislația națională: 16-58 ani - femei și 16-63 ani - bărbați) a fost de 50,4%.

Populația ocupată în T II din anul 2020 a fost de 821,5 mii pers, mai puțin cu 8,8% f.p.s.a.p. (Figura 6.2). O mai mare pondere în populația ocupată au avut-o bărbații - 52,2% decât femeile - 47,8%, precum și mediul rural - 56,0% față de mediul urban - 44,0%.

Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a constituit 38,2%, mai mică cu 3,2 p.p. f.p.s.a.p. Rata de ocupare a bărbaților - 42,6% a fost mai înaltă decât cea a femeilor (34,3%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul urban - 42,6%, fiind mai mare decât cea din mediul

rural – 35,3%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-58 ani - femei/16-63 ani – bărbați) a avut valoarea de 48,1%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 45,0%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 31,7%.

În privința ratelor de ocupare, diferențele cele mai mari au fost la persoanele cu vârsta de 25-34 ani atât în funcție de sexe (rata de ocupare la bărbați a fost cu 15,8 p.p. mai mare decât la femei), cât și pe medii de reședință (rata de ocupare în mediul urban a fost cu 15,1 p.p. mai mare decât în mediul rural).

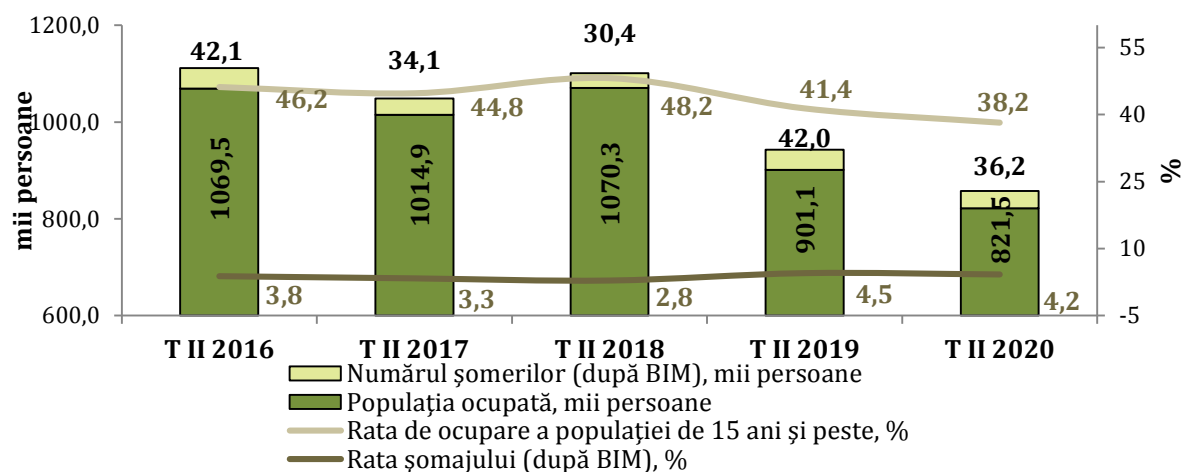

Figura 6.2. Evoluțiile numărului populației ocupate, al șomerilor și a ratelor de ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în T II din anii 2016-2020

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Numărul persoanelor ocupate în activități agricole în T II din anul 2020 a fost de 188,1 mii persoane (cu 9,2 mii sau cu 4,7% mai puțin f.p.s.a.p.) sau de 22,9% (cu 1,0 p.p. mai mult f.p.s.a.p.) din totalul celor ocupați, iar numărul celor ocupați în activități non-agricole a fost de 633,5 mii persoane (cu 70,3 mii sau cu 10,0% mai puțin f.p.s.a.p.).

Ponderea persoanelor ocupate în industrie a fost de 14,7%, inclusiv în industria prelucrătoare - 11,6%, iar în construcții - 7,0%. Numărul persoanelor ocupate în industrie a constituit 120,4 mii (în descreștere cu 7,8% f.p.s.a.p.), iar în construcții – 57,9 mii persoane (în scădere cu 9,8% f.p.s.a.p.). În sectorul de servicii au activat 455,1 mii persoane sau 55,4% din numărul total de persoane ocupate (mai puțin f.p.s.a.p. cu 53,9 mii persoane sau cu 10,6%).

Populația ocupată în repartizarea după forme de proprietate a constituit 69,6% în sectorul privat și 30,4% – în sectorul public. Ponderea salariaților după statutul profesional constituie 76,4%. Marea majoritate a salariaților au fost angajați pe o perioadă nedeterminată (89,8%). Munca nedeclarată în rândul salariaților în T II din anul 2020 a constituit 6,4% (cu 1,9 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.). După ponderile salariaților care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale după sexe mai mulți sunt bărbați – 8,7% față de femei – 4,2%. Cele mai mari ponderi ale salariaților care lucrează doar în baza unor înțelegeri verbale sunt estimate în: agricultură – 58,0%, construcții – 12,0%, comerț – 9,9% și industrie – 8,4%. În sectorul informal în T II din anul 2020 au activat 17,6% din totalul persoanelor ocupate în economie, iar 23,3% au avut un loc de muncă informal. Din numărul total de persoane ocupate informal salariații au constituit 22,2%. În sectorul non-

agricol ponderea ocupării informale a fost de 10,4%. Din numărul total de salariați loc de muncă informal aveau 6,8%. Primeau "salariu în plic" 6,5% din salariați, iar cele mai mari ponderi au fost în: agricultură – 60,3%, construcții – 11,5%, comerț – 9,1%, industrie – 8,8%. Numărul persoanelor sub-ocupate (numărul persoanelor care au avut loc de muncă, al căror număr de ore efectiv lucrate, în total, în timpul perioadei de referință a fost mai mic de 40 de ore pe săptămână, care au dorit și au fost disponibile să lucreze ore suplimentare) a constituit 64,3 mii sau 7,8% din totalul persoanelor ocupate, de 2 ori mai mare f.p.s.a.p. Din persoanele ocupate 7,9% au declarat că ar fi dorit să schimbe situația în raport cu locul actual de muncă pe motiv că nu sunt satisfăcuți de nivelul remunerării (situație inadecvată în raport cu venitul).

Numărul șomerilor, definit conform BIM, în T II din anul 2020 a constituit 36,2 mii pers., micșorându-se f.p.s.a.p. (cu 5,8 mii persoane sau cu 13,8%). Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul bărbaților – 60,4% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din mediul urban – 58,2%. Rata șomajului (LU1) la nivelul țării în T II din anul 2020 a fost de 4,2%, mai mică cu 0,3 p.p. f.p.s.a.p. Rata șomajului la bărbați a constituit 4,9%, iar la femei – 3,5%. Au fost înregistrate mici disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv 5,5% și 3,2%). În rândurile persoanelor din grupa de vârstă de 15-24 ani rata șomajului a fost de 12,6% (mult mai mare în mediul urban – 18,7% decât în cel rural – 4,8%), iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 5,6%. Rata compusă a sub-ocupării în raport cu timpul și a șomajului (LU2) la nivel de țară în T II din anul 2020 a constituit 6,2%, fiind mai mică cu 0,1 p.p. f.p.s.a.p. Rata compusă a șomajului și forței de muncă potențiale (LU3) a fost de 11,7%, fiind mai mare cu 3,5 p.p. f.p.s.a.p. Indicatorul compozit de subutilizare al forței de muncă (LU4) a avut valoarea de 13,5%, fiind mai mare cu 3,6 p.p. f.p.s.a.p.

Populația în afara forței de muncă din țară (de 15 ani și peste) în T II din anul 2020 a fost de 1293,2 mii persoane, în creștere cu 4,9% f.p.s.a.p., constituind 60,1% din populația din aceeași grupă de vârstă, mai mult cu 3,5 p.p. f.p.s.a.p. În populația inactivă se includ: pensionarii (45,0%); elevii și studenții (13,3%); persoanele care îngrijesc de familie (persoanele casnice) (13,2%); persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă (permanent sau sezonier) peste hotare sau care planifică să lucreze peste hotare (12,6%), persoanele declarate de către gospodării ca fiind plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru pentru o perioadă mai mică de 1 an (6,3% sau 82,0 mii persoane, acest număr micșorându-se f.p.s.a.p. cu 24,7%); alte persoane în afara forței de muncă (9,6%). În rândul persoanelor care au un loc de muncă peste hotare sau intenționează să plece peste hotare o pondere mai mare o au bărbații – 21,4% față de femei – 5,9%. De asemenea, bărbații predomină și în rândul persoanelor plecate peste hotare la lucru sau în căutare de lucru – 10,7% față de femei – 3,0%. În cadrul activităților de îngrijire de familie predomină femeile – 22,0% față de 1,4% - bărbații.

Tinerii în grupa de vârstă de 15-29 ani, ce nu sunt parte a populației ocupate, nu studiază în sistemul formal de educație și nu participă la cursuri sau alte instruirii din afara sistemului formal de educație - grupul NEET în T II din anul 2020 a avut o pondere de 18,9% din populația din grupa de vârstă de 15-24 ani, 27,6% - în cazul celor cu vârsta de 15-29 ani și 32,6% - la cei cu vârsta de 15-34 ani, având valori mai mari la femei decât la bărbați în toate aceste grupuri de vârstă (15-24 ani: 20,2% - femei vs 17,7% - bărbați; 15-29 ani: 33,6% - femei vs 21,8% - bărbați; 15-34 ani: 40,4% - femei vs 25,1% - bărbați).

Consecințe ale pandemiei COVID-19 asupra pieței muncii. La data de 16 mai 2020 a fost instituită starea de urgență în sănătate publică în Republica Moldova în locul stării de urgență. În T II din 2020 1 din 10 persoane cu vârsta de 15 ani și peste au menționat că starea epidemiologică din republică a afectat direct relația lor cu piața muncii. Dintre ei, peste 92% sunt persoane ocupate, iar 7% - persoane devenite inactive pe piața muncii din cauza pandemiei. Dintre persoanele ocupate 200,6 mii sau 24,4% (față de 33,2 mii sau 4,1% în T I din 2020) au menționat că situația la locul de muncă din cauza COVID-19 a fost afectată, în mai mare măsură femeile – 30,9% decât bărbații – 18,5% (față de 4,6% - femei și 3,7% - bărbați în T I din 2020) și populația din mediul urban – 33,3% decât cea din mediul rural – 17,4%. După sexe ponderea femeilor în totalul persoanelor afectate la locul de muncă este de 60,5%, iar a bărbaților – 39,5% (față de 53,7% - femeile și 46,3% - bărbații în T I din 2020), pe când în total persoane ocupate femeile ocupă o pondere de 47,8%, iar bărbații – 52,2%. Acest indicator după mediile de reședință a avut ponderea de 60,0% în mediul urban și de 40,0% - în cel rural (față de 50,5% și, respectiv, 49,5% în T I din 2020). După grupe de vârstă cea mai mare pondere a revenit celor cu vârsta de 35-44 ani – 27,5%, fiind urmate de cele cu vârsta de 25-34 de ani – 24,1% și cele cu vârsta de 45-54 de ani – 23,3% (față de 36,3% pentru cei cu vârsta de 25-34 ani, 24,6% - 35-44 ani, 19,5% - 45-54 ani în T I din 2020). Impactul pandemiei asupra situației la locul de muncă s-a manifestat în mare parte prin: întreruperea sau sistarea activității, prestarea muncii la domiciliu, trecerea la programul de lucru parțial, micșorarea orelor de muncă efectiv lucrate etc. În rândul persoanelor ocupate afectate de pandemie 60,7% o constituie persoanele care nu au lucrat deloc sau au absentat de la locul de muncă, 25,6% au prestat munca la domiciliu sau au lucrat la distanță, 30,4% au lucrat mai puține ore pe săptămână, circa 7% au fost transferați la program de lucru parțial.

Numărul celor care au avut un loc de muncă, dar care nu au lucrat deloc în T II din 2020, a constituit 163 mii persoane, în creștere de 8 ori față de T II 2019. S-a majorat și ponderea lor în total ocupare de la 2,5% în T II 2019 la 4,9% în T I 2020 și la 20% în T II 2020. Majorarea numărului persoanelor date a fost determinată în mare parte (74,6%) de restricțiile impuse în legătură cu COVID-19 - acest motiv a fost menționat de 121,7 mii persoane. Motivele de bază ale absenței temporare de la locul de muncă sunt: concediile neplătite, staționarea activității unității, șomajul tehnic, concediile de odihnă anuale etc. Față de T II 2019, numărul persoanelor aflate în concedii anuale s-a majorat de 4 ori, iar a persoanelor în concedii fără plată și în șomaj tehnic s-a majorat cu 90%. După sexe bărbații constituie 45,1% din numărul total al persoanelor care au avut un loc de muncă, dar care nu au lucrat din cauza pandemiei, iar femeile - 54,9% (față de 53,2% și, respectiv, 46,8% în T I din 2020). După medii de reședință orașele formează 60,6%, iar satele - 39,4% (față de 48,2% și, respectiv, 51,8% în T I 2020). După grupe de vârste 30,0% reprezintă persoanele cu vârsta de 35-44 ani, urmate de cele de vârsta de 45-54 ani și 25-34 ani (22,2% și, respectiv 21,4%). În rândul persoanelor care nu au lucrat din cauza pandemiei 85% sunt salariați, iar în total ocupare aceștia reprezintă 76,4%. Ceilalți 15% sunt lucrători pe cont propriu, nevoiți să-și sisteze activitatea (față de 88% salariați și 12% - lucrători pe cont propriu în T I din 2020). După structura absențelor de la locul de muncă după activități economice ponderi mai mari au fost în activitățile de comerț (18,2%), industrie (16,7%), învățământ (14,8%), activități de cazare și alimentație publică (8,5%), construcții (8,1%) (față de T I 2020 - comerț - 27,3%, industrie - 24,8%, învățământ - 15,4%). În cazul bărbaților prevalează activitățile de comerț (19,9%), construcții (16,2%) și din industria prelucrătoare (15,6%). În cazul femeilor mai multe absențe au fost înregistrate în învățământ (24,2%), comerț (16,7%) și în activități de cazare

și alimentație publică (9,0%). În același timp, după tipurile de absențe, în industria prelucrătoare prevalează concediile fără plată - 39,2% (la femei - 43,6%) și șomajul tehnic - 37,8% (la bărbați - 38,4%); în comerț prevalează staționarea activității - 31,3% (la bărbați - 33,3%) și, respectiv, concediile fără plată, 29,4% (la femei - 37,6%); în construcții prevalează staționarea activității - 49,7% (la bărbați - 55,3%); în activități de cazare și alimentație publică prevalează concediile fără plată - 46,4% (la bărbați - 64,1%); în învățământ - concediile de odihnă cu o pondere de 51,3% (52,4% - la femei).

Numărul persoanelor care au prestat muncă la domiciliu în T II din 2020, a constituit 55,6 mii persoane (față de 16,6 mii persoane în T I din 2020), majorându-se foarte puternic (mai mult de 10 de ori) f.p.s.a.p. (4,7 mii persoane). Dintre aceștia în cazul a 51,3 mii sau 92,3% s-a datorat efectelor restricțiilor impuse de COVID-19. Printre aceștia, 31,8% au menționat că numărul orelor lucrate la domiciliu pe săptămână a fost de 40 de ore și mai mult, iar în cazul a 66,4% numărul orelor lucrate la domiciliu pe săptămână a fost mai puțin de 40 de ore. După sexe dintre persoanele care lucrează la distanță 78,1% sunt femei și 21,9% - bărbați (față de 75,2% și, respectiv, 24,8% în T I din 2020), iar după medii de reședință acest indicator a fost de 60,7% în orașe și 39,3% - în sate (51,4% și, respectiv, 48,6% în T I din 2020). După grupa de vârstă, fiecare a treia persoană are vârsta de 25-34 ani, iar fiecare a patra persoană - fie 35-44 ani, fie 45-54 ani. După activități economice 66,7% sunt lucrătorii din învățământ, fiind urmași de lucrătorii din administrația publică și apărare; asigurări sociale obligatorii cu 5,4% și cele de comerț - cu 5,2% (față de 54,7% - învățământ, 18,1% - activitățile profesionale, științifice și tehnice, 12,0% - comerț în T I din 2020).

COVID-19 a schimbat tiparele obișnuite și în raport cu durata efectivă a săptămânii de lucru. Astfel, printre persoanele care au declarat că le-a fost afectată situația la locul de muncă datorită pandemiei, 90,1% fie au lucrat mai puțin de 40 de ore pe săptămână, fie nu au lucrat deloc (față de 86,1% în T I 2020). În timp ce printre persoanele care nu au avut de suferit de pe urma situației epidemiologice acest indicator este de 3 ori mai mic, constituind 29,8%, fiind la nivelul anului precedent (în T II 2019 - 29,8%, față de 32,4% în T I 2020). Persoanele care au lucrat mai puține ore pe săptămână din cauza pandemiei au menționat aceleași motive ca și persoanele care nu au lucrat deloc: șomajul tehnic și staționarea activității unității. După sexe ponderea bărbaților care au lucrat mai puține ore sau nu au lucrat deloc a fost de 89,7% în total bărbați afectați de pandemie la locul de lucru, iar a femeilor a constituit 90,4% (90,1% și respectiv, 82,7% în T I din 2020). În cazul orelor de lucru reduse, după grupe de vârstă, cele mai afectate sunt persoanele de 45-54 ani cu o pondere de 26,9%, cele de 25-34 ani - 26,2% și cele de 35-44 ani - 22,6% (cele de 35-44 ani - 29,0% și cele de 45-54 ani - 25,7% în T I 2020). În rândul persoanelor care au lucrat mai puține ore ponderea principală revine persoanelor din învățământ (61,1%), din industria prelucrătoare (10,1%) și din comerț (7,9%) (față de T I din 2020 - 43,7% - în învățământ, 15,9% - comerț și 14,0% - industria prelucrătoare). Din numărul total de 64,3 mii de persoane sub-ocupate în T II din 2020 fiecare a doua persoană sau 33,1 mii au menționat că această situație se datorează în totalitate pandemiei.

Numărul persoanelor ocupate cu program de lucru parțial în T II 2020 a fost de 44,8 mii sau 5,5% din total ocupare (față de 51,1 mii persoane și, respectiv, 6,3% în T I 2020). Dintre ei, fiecare a treia persoană (față de 5,2% în T I 2020) a menționat că a trecut la programul parțial de lucru din cauza pandemiei, motivele de bază fiind lipsa clienților sau a comenzilor și transferul din inițiativa

angajatorului la un așa program de lucru. În rândul persoanelor trecute la programul de lucru parțial din cauza pandemiei au fost înregistrate discrepanțe pe sexe și medii. Ponderea bărbaților în totalul acestor persoane a fost de 46,4%, iar a femeilor, respectiv, de 53,6% (41% și, respectiv, 59% în T I 2020); orașelor le-au revenit 57,2% și satelor - 42,8% (35,6% și, respectiv, 64,4% în T I 2020). După grupe de vârstă persoanele trecute la programul de lucru parțial fac parte din grupele de vârstă de 25-34 ani (27,2%), 55-64 ani (27,1%) și 35-44 ani (15,7%) (față de 39,8% pentru grupa de vârstă - 25-34 ani și 30,9% - 35-44 ani în T I 2020).

Remunerarea muncii

În T II din anul 2020, câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 7849,0 MDL, majorându-se cu 7,5% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a crescut cu 2,9% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum). În sectorul bugetar salariul mediu lunar (7172,1 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 7,4%, într-o mai mică măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (8112,1 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 7,6%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (18258,4 MDL); Activități financiare și de asigurări (14367,5 MDL); Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (12637,7 MDL); Activități profesionale, științifice și tehnice (10164,6 MDL). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în următoarele domenii: Activități de cazare și alimentație publică (4944,6 MDL), Agricultură, silvicultură și pescuit (4994,1 MDL) și Artă, activități de recreere și de agrement (5483,9 MDL).

În T II din anul 2020, câștigul salarial nominal mediu lunar brut în țară a fost în mărime de 7849,0 MDL, majorându-se în termeni nominali cu 7,5% f.p.s.a.p., iar în valoare reală a crescut cu 2,9% (cu ajustarea la indicele prețurilor de consum) (Figura 6.3).

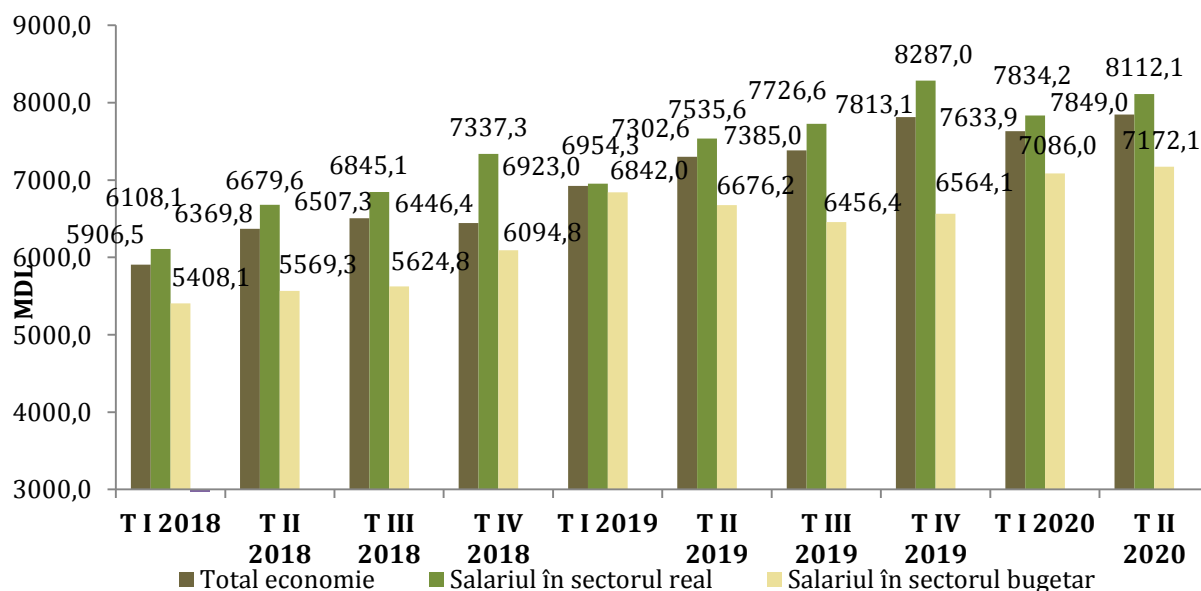

Figura 6.3. Dinamica salariului nominal în sectorul bugetar și în cel real în perioada T I 2018 - T II 2020, MDL

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

În sectorul bugetar salariul mediu lunar a fost în mărime de 7172,1 MDL, în creștere cu 7,4% f.p.s.a.p., iar în sectorul real – 8112,1 MDL, mai mult cu 7,6% f.p.s.a.p. În T II din anul 2020 în toate activitățile economice s-au înregistrat f.p.s.a.p. creșteri ale salariului mediu brut lunar, cu excepția domeniilor: Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, la care s-a redus cu 2,4%; Transport și depozitare, la care s-a micșorat cu 13,1% și Activități de cazare și alimentație publică, la care s-a micșorat cu 0,4%. Creșteri mai puternice au avut loc în domeniile: Alte activități de servicii (+18,4%); Sănătate și asistență socială (+16,1%); Informații și comunicații (+15,4%). Cele mai mari câștiguri salariale medii brute lunare au fost înregistrate în: Informații și comunicații (18528,4 MDL - de 2,4 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 15,4%); Activități financiare și de asigurări (14367,5 MDL - de 1,6 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 3,9%); Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (12637,7 MDL - de 1,6 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 3,6%); Activități profesionale, științifice și tehnice (10164,6 MDL - de 1,3 ori mai mare decât salariul mediu pe economie, în creștere f.p.s.a.p. cu 4,3%). Cele mai mici salarii medii brute lunare au fost înregistrate în următoarele domenii: Agricultură, silvicultură și pescuit (4994,1 MDL, în creștere f.p.s.a.p. cu 9,1%); Artă, activități de recreere și de agrement (5483,9 MDL, în creștere f.p.s.a.p. cu 6,3%) și Activități de cazare și alimentație publică (4944,6 MDL, în scădere f.p.s.a.p. cu 0,4%).

În aspect regional, câștigul salarial mediu lunar în T II din 2020 în municipiul Chișinău a constituit 9297,4 MDL, mai mare cu 18,5% decât câștigul salarial mediu lunar total pe economie în aceeași perioadă. În alte regiuni în această perioadă câștigul salarial mediu lunar a fost mai mic decât câștigul salarial mediu lunar total pe economie: municipiul Bălți – 7332,9 MDL (cu 6,6% mai mic), regiunea Nord – 6244,8 MDL (cu 20,4% mai mic), regiunea Centru – 6264,0 MDL (cu 20,2% mai mic), regiunea Sud – 6001,1 MDL (cu 23,5% mai mic), UTA Găgăuzia – 5689,3 MDL (cu 27,5% mai mic). La nivel raional cel mai mic câștig salarial mediu lunar a fost înregistrat în raionul Briceni – 5122,5 MDL, mai mic cu 34,7% față de câștigul salarial mediu lunar total pe economie. Un câștig salarial mediu lunar mai mic decât cel total pe economie: cu 9-20% s-a înregistrat în 8 raioane, cu 20-30% - în 20 raioane și cu 30-40% - în 5 raioane.

Numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) a constituit 541,8 mii persoane în T II din 2020, dintre care 151,6 mii persoane – în sectorul bugetar și 390,2 mii persoane – în sectorul real. În numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) din sectorul bugetar 50,4% au activat în domeniul învățământului; 31,6% - în sfera administrației publice și apărare; asigurări sociale obligatorii; 8,6% - în domeniul sănătății și asistenței sociale; 9,4% - în alte domenii. În numărul mediu al salariaților (exclusiv salariații cu contract individual de muncă/raport de serviciu suspendat și cumularzi externi) în sectorul real 21,7% au activat în sfera comerțului cu ridicata și cu amănuntul și în sfera întreținerii și reparării autovehiculelor și a motocicletelor; 19,8% - în industria prelucrătoare; 8,0% - în agricultură, silvicultură și pescuit; 11,1% - în domeniul sănătății și asistenței sociale; 39,4% - în alte domenii.

Timpul efectiv lucrat de salariați în T II din 2020 în medie per salariat a constituit 448 ore/om. În sectorul real acest indicator a înregistrat cele mai mari valori în așa domenii precum: Activități de asigurări, reasigurări și ale fondurilor de pensii, cu excepția celor din sistemul public de asigurări

sociale – 568 ore/om; Cercetare-dezvoltare – 542 ore/om; Activități auxiliare pentru intermediari financiare și activități de asigurare – 508 ore/om; Activități ale organizațiilor asociative – 502 ore/om; Construcții de clădiri – 501 ore/om, iar cele mai mici valori în așa domenii precum: Activități de jocuri de noroc și pariuri - 56 ore/om; Fabricarea autovehiculelor, a remorcilor și semiremorcilor - 265 ore/om; Hoteluri și alte facilități de cazare - 313 ore/om; Activități sportive, recreative și distractive – 320 ore/om; Fabricarea produselor textile – 361 ore/om. În sectorul bugetar acest indicator a înregistrat cele mai mari valori în așa domenii precum: Cercetare-dezvoltare – 502 ore/om, Restaurante și alte activități de servicii de alimentație – 492 ore/om, Activități sportive, recreative și distractive - 491 ore/om, iar cele mai mici valori în așa domenii precum: Învățământ – 390 ore/om; Activitățile referitoare la sănătatea umană – 411 ore/om.

Boxa 6.1. Modificări în cadrul legii privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”

Conform LP70 din 21.05.20, MO131-141/05.06.20 art.233; în vigoare 05.06.20 au avut loc unele modificări în Legea Nr. 293 din 21-12-2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”. Astfel pentru a beneficia de un credit ipotecar în cadrul Programului, persoana fizică trebuie să aibă vârsta de până la 50 de ani la momentul solicitării creditului ipotecar (anterior – 45 de ani); suprafața locuinței procurate în cadrul Programului să depășească suprafața locuinței pe care o deține solicitantul (inclusiv soțul/soția acestuia) în proprietate exclusivă sau împreună cu alți membri ai familiei. Se consideră eligibilă și persoana care deține, în proprietate exclusivă sau împreună cu alți membri ai familiei, o locuință, indiferent de suprafața acesteia, într-un sat (o comună), dobândită prin moștenire sau donație, pe când anterior solicitantul (inclusiv soțul/soția acestuia) trebuia să nu dețină în proprietate exclusivă sau împreună cu alți membri ai familiei o locuință cu o suprafață locuibilă de peste 9 m² pentru fiecare membru al familiei în decursul ultimelor 12 luni până la data solicitării creditului ipotecar și să nu aibă în derulare un credit ipotecar pentru procurarea unei locuințe. O altă prevedere nouă este că participația proprie inițială este de cel puțin 5% din prețul de procurare al locuinței (față de cel puțin 10% anterior). O altă modificare se referă la aceea că anual Guvernul propune alocații din bugetul de stat pentru acordarea compensațiilor bănești în cadrul Programului „Prima casă”, precum și pentru creditele ipotecare accesate până la lansarea Programului de stat „Prima casă” (prevederea privind aceste credite ipotecare lipsea anterior). Ultima modificare presupune că creanțele rezultate din garanțiile de stat acordate și plătite băncii în cadrul Programului și neacoperite integral în urma vânzării locuinței ipotecate, precum și pentru compensațiile bănești achitate neîntemeiat, sunt încasate din contul beneficiarului prin decizia Ministerului Finanțelor, care este document executoriu, pe când anterior lipsea specificarea privind creanțele pentru compensațiile bănești achitate neîntemeiat.

Sursa: https://www.legis.md/cautare/getResults?lang=ro&doc_id=121682

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2020 a constituit 692,5 mii pers. sau cu 8,4 mii pers. mai puțin comparativ cu 1 iulie 2019, datorită reducerii numărului de beneficiari de pensii în toate raioanele Republicii Moldova (-8,6 mii pers.), precum și în municipiul Chișinău (-56 persoane), cu excepția sectoarelor Buiucani (+68 persoane) și Ciocana (+253 persoane) și cu excepția numărului de beneficiari, pensiile cărora se transferă peste hotare

conform acordurilor bilaterale (+309 persoane, sau mai mult cu 58,7% față de 01.07.2019). Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2020 a constituit 2013,68 MDL, fiind în creștere cu 6,3% față de 1 iulie 2019. Într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a pensiei lunare în raionul Ialoveni (de la 1770,10 MDL la 1894,73 MDL sau cu 7,0%). Dintre tipurile de pensii, într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a pensiei lunare pentru urmaș (de la 977,42 MDL la 1433,49 MDL sau cu 46,7%) și a pensiei unor categorii de angajați din aviația civilă (de la 8661,08 MDL la 9241,33 MDL sau cu 6,7%). Din numărul total al beneficiarilor de pensii la 01.07.2020 cea mai mare parte o constituie pensionarii pentru limita de vârstă - 75,8%, urmași de pensionarii ce au pensii de dizabilitate (17,5%), pensionarii ce au pensii de urmaș (1,5%) și alte grupuri de pensionari - 5,2%. Dintre numărul de beneficiari de pensii la 01.07.2020 față de 01.07.2019 cel mai mult s-a redus numărul de beneficiari de pensii pentru limita de vârstă (cu 2,9 mii sau cu 0,5%), numărul de beneficiari de pensii de dizabilitate (cu 2,3 mii sau cu 1,9%), numărul de beneficiari de pensii anticipate pentru limită de vârstă (cu 2,2 mii sau cu 34,5%).

Numărul beneficiarilor de alocații sociale aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2020 a constituit 68,5 mii pers. sau cu 3,4 mii pers. mai mult comparativ cu 1 iulie 2019, datorită creșterii numărului de beneficiari de alocații sociale în toate raioanele Republicii Moldova, dintre care cele mai mari creșteri le-au avut raioanele: Vulcănești (cu 9,1%), Basarabeasca (cu 8,8%), Râșcani (cu 8,3%). Dintre numărul de beneficiari de alocații sociale la 01.07.2020 față de 01.07.2019 cel mai mult s-a majorat numărul de beneficiari de alocații sociale pentru persoanele cu dizabilități (cu 17,3% sau cu circa 2,0 mii persoane).

Mărimea medie a alocației sociale lunare stabilite la 1 iulie 2020 a constituit 676,0 MDL, fiind în creștere cu 20,7% față de 1 iulie 2019. Într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a alocației sociale lunare în raioanele Ocnița (de la 467,54 MDL la 647,25 MDL sau cu 38,4%), Soroca (de la 466,66 MDL la 601,26 MDL sau cu 28,8%) și Edineț (de la 530,77 MDL la 671,87 MDL sau cu 26,6%). Dintre tipurile de alocații sociale, într-o măsură mai mare s-a majorat mărimea medie a alocației sociale lunare pentru persoanele vârstnice (de la 215,46 MDL la 563,58 MDL sau cu 61,6%).

La 01.07.2020 numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație unică la nașterea copilului a constituit 15085 persoane/15302 copii sau cu 1,8%/1,7% mai mult față de 01.07.2019. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a constituit 47410 persoane/49700 copii sau cu 3,5%/3,2% mai mult față de 01.07.2019. Numărul de beneficiari/copii ce au obținut indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 1,5/2,0 ani pentru persoane neasigurate a constituit 34790 persoane/35808 copii sau cu 9,5%/9,7% mai puțin față de 01.07.2019. Numărul de beneficiari de indemnizație lunară de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, persoane asigurate/neasigurate a constituit 1463 persoane/2975 persoane sau cu 29,2%/29,9% mai mult față de 01.07.2019.

Mărimea medie a indemnizației unice la nașterea copilului la 1 iulie 2020 a fost de 8299,0 MDL, cu 31,7% mai mult decât la 1 iulie 2019. Mărimea medie a indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a fost de 2012,91 MDL, cu 22,4% mai mult f.p.s.a.p. Mărimea medie a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până

la împlinirea vârstei de 1,5/2,0 ani pentru persoane neasigurate a constituit 640,0 MDL, fără modificări f.p.s.a.p. Mărimea medie a indemnizației lunare de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, persoane asigurate/neasigurate a constituit 320,0 MDL, fără schimbări f.p.s.a.p.

Boxa 6.2. Lansarea ACCES CPAS 2.0

Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS), cu susținerea Programului USAID Reforme Structurale în Moldova a lansat online ACCES CPAS 2.0, o versiune reînnoită a sistemului de accesare a conturilor personale de asigurări sociale. Actualmente, mai mult de 500 000 de persoane asigurate dețin parole de acces la contul personal prin intermediul Sistemului Informațional ACCES CPAS și au calitatea de utilizatori ai sistemului.

Printre îmbunătățirile operate în noua versiune a sistemului, pot fi menționate: accesul simplificat la sistem pentru deținătorii semnăturii electronice prin serviciul MPass, notificarea prin e-mail a angajaților despre statutul indemnizațiilor și a altor prestații sociale, accesul angajatorilor la istoricul activității de muncă a angajatului, inclusiv locul de muncă, funcțiile deținute și perioada.

Sursa: <http://cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5298&t=/Mass-media/Noutati/Astazi-a-fost-lansat-ACCES-CPAS-20>

La 01.07.2020, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.165 din 11.03.2020 cuantumul pensiei minime pentru limită de vârstă (ceea ce reprezintă echivalentul cuantumului venitului lunar minim garantat) a constituit 1131,46 MDL. Cuantumul pensiei minime în cazul unei dizabilități severe a fost de 848,60 MDL, în cazul unei dizabilități accentuate – 792,02 MDL, în cazul unei dizabilități medii – 565,73 MDL.

Mărimea medie a indemnizației unice la nașterea copilului la 1 iulie 2020 a fost de 8299,0 MDL, cu 31,7% mai mult decât la 1 iulie 2019. Mărimea medie a indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani pentru persoane asigurate a fost de 2012,91 MDL, cu 22,4% mai mult f.p.s.a.p. Mărimea medie a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 1,5/2,0 ani pentru persoane neasigurate a constituit 640,0 MDL, fără modificări f.p.s.a.p. Mărimea medie a indemnizației lunare de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină, persoane asigurate/neasigurate a constituit 320,0 MDL, fără schimbări f.p.s.a.p.

Minimul de existență. Minimul de existență în Semestrul I din anul 2020 în medie pe lună la o persoană a constituit 2082,7 MDL, majorându-se cu 2,7% f.p.s.a.p. În orașele mari (mun. Chișinău și Bălți) minimul de existență a constituit 2235,6 MDL, mai mult cu 1,4% față de Semestrul I din anul 2019 sau cu 9,4% mai mult față de alte orașe – 2043,4 MDL (cu 2,4% mai mult față de Semestrul I din anul 2019) sau cu 10,1% mai mult față de mediul rural - 2030,7 MDL (mai mult cu 3,0% față de Semestrul I din anul 2019). Valoarea maximă a minimului de existență revine populației în vârstă aptă de muncă – 2235,4 MDL (cu 2,5% mai mult f.p.s.a.p.) și, în special, bărbaților – 2412,7 MDL (cu 2,4% mai mult f.p.s.a.p.), iar femeilor le revine 2039,6 MDL (cu 2,7% mai mult f.p.s.a.p.). Pentru pensionari el a fost de 1765,9 MDL (cu 2,3% mai mult f.p.s.a.p.).

Minimul de existență în Semestrul I din anul 2020 pentru copii a constituit 1994,5 MDL (cu 3,5% mai mult f.p.s.a.p.), în cazul celor de până la 1 an – 776,2 MDL (cu 3,1% mai mult f.p.s.a.p.), de 1-6 ani – 1739,5 MDL (cu 3,2% mai mult f.p.s.a.p.), de 7-17 ani – 2261,5 MDL (cu 2,9% mai mult f.p.s.a.p.).

Co-raportul dintre salariul mediu lunar pe economie și minimul de existență în Semestrul I din 2020 a fost de 3,5 ori (3,3 ori în Semestrul I din 2019), iar după activitatea economică cel mai mare co-raport a fost pentru Informații și comunicații – 8,1 ori (7,2 ori în Semestrul I din 2019), iar cel mai mic – pentru Agricultură, silvicultură și pescuit – de 2,2 ori (2,0 ori în Semestrul I din 2019).

Co-raportul dintre mărimea medie a pensiei lunare stabilite și valoarea medie a minimului de existență pentru pensionari a constituit 114,0% în Semestrul I din 2020, în creștere cu 4,2 p.p. f.p.s.a.p. Co-raportul dintre mărimea medie a pensiei lunare stabilite pentru limită de vârstă și valoarea medie a minimului de existență pentru pensionari a fost de 110,6% în Semestrul I din 2020, în creștere cu 4,4 p.p. f.p.s.a.p. Co-raportul dintre mărimea medie a indemnizației lunare pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la 3 ani pentru persoanele asigurate și valoarea medie a minimului de existență pentru copiii în vârstă de 1-6 ani a fost de 115,7% în Semestrul I din 2020, mai mult cu 18,1 p.p. f.p.s.a.p. Co-raportul dintre mărimea indemnizației lunare pentru îngrijirea copiilor în vârstă de până la 1,5/2,0 ani pentru persoanele neasigurate și valoarea medie a minimului de existență pentru copiii în vârstă de 1-6 ani a constituit 36,8%, în scădere cu 1,2 p.p. f.p.s.a.p.

Boxa 6.3. Lansarea unei noi opțiuni în cadrul serviciului "e-Cerere Indemnizații Familiilor cu Copii"

În cadrul serviciului în format electronic "e-Cerere Indemnizații Familiilor cu Copii" a fost lansată opțiunea indemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani și 2 luni (pentru persoanele asigurate). Acest serviciu poate fi accesat la pagina <https://servicii.gov.md/ecnas>. Prin intermediul acestui site sau prin portalul serviciilor publice <https://servicii.gov.md/> familiile cu copii pot să depună în format electronic cererea pentru stabilirea a așa tipuri de indemnizații precum: indemnizația unică la nașterea copilului; indemnizația lunară pentru creșterea copilului (pentru persoanele asigurate) – până la împlinirea vârstei de 3 ani și până la împlinirea vârstei de 2 ani și 2 luni; indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului până la împlinirea vârstei de 2 ani (pentru persoanele neasigurate); indemnizația paternală; indemnizația lunară de suport pentru creșterea până la vârsta de 3 ani a copiilor gemeni sau a mai mulți copii născuți dintr-o singură sarcină. În așa caz cererea electronică se acceptă doar dacă solicitantul și copilul sunt înregistrați în Registrul de stat al populației și când se confirmă relația de rudenie între solicitant și copil în baza informației din Registrul de stat al populației. Tot în cadrul acestui serviciu electronic poate fi verificată etapa de prelucrare a cererii depuse în format electronic prin accesarea opțiunii „Verifică statutul”. Pentru o mai facilă utilizarea a acestui serviciu se poate consulta Ghidul Utilizatorului la adresa <https://servicii.gov.md/ecnas/Ghidul%20utilizatorului.pdf>

Sursa: <http://cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=5194&t=/Mass-media/Noutati/CNAS-a-lansat-o-optiune-noua-la-serviciul-e-Cerere-Indemnizatii-Familiilor-cu-Copii>

Ocuparea și protecția socială a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă

Numărul șomerilor aflați în evidență la începutul lunii iunie 2020 a constituit 33085 persoane (dintre care 48,5% femei). Dintre ei, în câmpul muncii au fost plasați pe parcursul lunii 928 persoane (53,4% femei). Numărul șomerilor în evidență la finele lunii a constituit 34906 persoane (48,6% femei), dintre care 647 persoane au fost disponibilizate (51,2% femei). Beneficiază de ajutor de șomaj la finele lunii iunie 3909 persoane (51,1% femei). Beneficiază de alocație de integrare și reintegrare profesională la finele lunii iunie 12 persoane (4 femei). Numărul celor care au beneficiat de servicii de mediere a muncii a fost de 11777 persoane (49,0% femei), din care cu statut de șomer - 10334 persoane (49,7% femei). Numărul celor care au beneficiat de servicii de informare și consiliere profesională a constituit 50031 persoane (47,8% femei), din care cu statut de șomer - 41578 persoane (47,9% femei). Nu au fost înregistrați șomeri înmatriculați la cursuri de formare profesională de la începutul anului. Numărul celor care au absolvit cursurile de formare profesională de la începutul anului a fost de 437 persoane (60,9% femei). Numărul celor care urmează cursurile la finele lunii iunie era de 128 persoane (71,2% femei). Cheltuielile pentru acordarea ajutorului de șomaj au constituit 28239,94 mii MDL. Cheltuielile pentru formarea profesională au fost de 1820,88 mii MDL. Cheltuielile pentru plata alocației de integrare sau reintegrare profesională au constituit 2,8 mii MDL. Cheltuielile totale calculate au fost de 2067,79 mii MDL. Numărul locurilor vacante la finele lunii iunie a fost de 8490 persoane, din care pentru persoane cu studii superioare - 1781 persoane, pentru persoane cu studii medii - 6709 persoane. Pentru muncitori numărul locurilor vacante la finele lunii iunie a constituit 5435 persoane. Mărimea medie a ajutorului de șomaj a fost de 1682,64 MDL.

La 29.06.2020 la evidență se aflau 8579 locuri vacante de muncă, dintre care 29,2% în municipiul Chișinău, 12,7% în municipiul Bălți, 5,8% în raionul Ungheni și 52,3% în alte raioane. Din numărul total de locuri vacante de muncă 27,0% sau 2316 au constituit cele pentru persoanele cu nivel de instruire superior și mediu de specialitate, dintre care: 474 pentru ocupația de inspector, ofițer; 434 - specialist în domeniul sănătății; 316 - specialist în învățământ; 264 - inginer, tehnician; 150 - specialist în activitatea financiară, economică sau comercială; 678 - alte ocupații. Din numărul total de locuri vacante de muncă 73,0% sau 6263 au constituit cele pentru persoanele cu nivel de instruire secundar profesional și pentru muncitorii necalificați, dintre care: 1998 pentru ocupația de lucrător în industria textilă și confecții; 800 - transport și telecomunicații; 462 - operator, aparatist, mașinist la instalații și mașini; 446 - lucrător în domeniul serviciilor personale; 437 - lucrător calificat în întreprinderi industriale; 302 - lucrător în domeniul vânzărilor; 163 - hoteluri și restaurante; 125 - lucrător calificat în agricultură, silvicultură, acvacultură, piscicultură; 122 - lucrător în construcții; 20 - alte ocupații. Pentru muncitorii necalificați au fost oferite: 533 locuri vacante pentru muncitori auxiliari; 300 - muncitori necalificați în agricultură, silvicultură și grădinărit; 76 - măturători; 73 - îngrijitori încăperi de producție și serviciu; 69 - hamali; 337 - alte ocupații.

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru⁷

Situația demografică. Declinul natural al populației în perioada ianuarie-iunie a anului 2020 s-a ridicat la 1708 pers., iar în comparație cu aceeași perioadă a anului 2019 s-a redus cu 6,2%. S-au născut 1656 pers. și comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, numărul acestora a scăzut cu 99 pers. sau cu 5,6%. Numărul de decese a ajuns la 3364 pers., ceea ce reprezintă cu 5,9% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului 2019.

În perioada ianuarie-iunie a anului 2020 în comparație cu aceeași perioadă a anului 2019, numărul deceselor cauzate de boala coronariană s-a redus cu 8,4%, a celor cauzate de otrăviri, traume și omoruri s-a redus cu 13,9%, de la neoplasme - cu 8,6%, de la leziunile vasculare ale creierului - cu 8,8%, de la bolile aparatului digestiv - cu 2,8%, în timp ce numărul de decese din cauza altor maladii s-a majorat cu 3,9%.

Mortalitatea infantilă a copiilor sub vârsta de un an în ianuarie-iunie 2020 a fost de 12 pers., ceea ce reprezintă de 2 ori mai mult decât în perioada similară din anul 2019. Principalele cauze în structura mortalității infantile sunt: anomalii congenitale - 3 cazuri, afecțiuni apărute în perioada perinatală - 3 cazuri, accidente, otrăviri, răniri - 3 cazuri.

Situația migrațională. Creșterea migrației populației în perioada ianuarie-iunie a anului 2020, ținând cont de migrația internă și externă, a fost de 1871 pers. (în perioada ianuarie-iunie 2019 creșterea migrațională a fost de 1022 pers.). Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2020 au sosit 4189 pers. (din afara regiunii - 2697 pers.), ceea ce reprezintă 84,6% din numărul de sosiri din aceeași perioadă a anului precedent, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani - 796 pers., adică 19,0% din numărul total de sosiri. Au plecat 2318 pers. (în afara regiunii - 1051 pers.) sau 59,0% din numărul celor care au plecat în ianuarie-iunie 2019, inclusiv copii cu vârsta mai mică de 16 ani - 408 pers. sau 17,6% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiri, 50,8% sunt bărbați (2130 pers.), iar din numărul de plecări din regiune, ponderea bărbaților constituie 48,8% (1132 pers.). În ianuarie-iunie 2020, în mediul urban au sosit 2977 pers. și au plecat 1538, care față de valorile din perioada similară din 2019 au constituit 84,7%, respectiv, 54,3%. În total în ianuarie-iunie 2020, 2065 pers. au sosit din afara regiunii, 904 pers. au plecat în afara regiunii. În zonele rurale au sosit 1212 pers. și au plecat 780 pers., ceea ce reprezintă 84,3% și respectiv, 70,9% față de valorile din perioada similară din 2019. În ianuarie-iunie 2020, 632 pers. au sosit din afara regiunii, 147 pers. au plecat peste hotarele regiunii. Numărul căsătoriilor înregistrate în oficiile de stare civilă a fost de 594 de unități și, comparativ cu ianuarie-iunie 2019, a scăzut cu 34,7%. Numărul divorțurilor a fost de 597 de unități și a scăzut cu 21,2% față de ianuarie-iunie 2019.

Piața forței de muncă. Numărul scriptic de salariați din lista organizațiilor din toate sectoarele economiei (cu excepția întreprinderilor mici, a organizațiilor non-profit, a structurilor de forță și a autorităților vamale) a constituit 92,9 mii pers. la 01.07.2020 și a scăzut cu 389 pers. sau cu 0,4% față de data similară a anului trecut. Încă de la începutul anului 2020, au fost recrutate 7707 de pers., dintre care 457 pers. au fost recrutate pentru locuri de muncă nou create și introduse

⁷Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei (<http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr/socialno-ekonomicheskoe-razvitie-pmr-za-yanvar-iyun-2020-goda.html>)

suplimentar. Procentul de înlocuire a lucrătorilor plecați cu personal nou a fost de 95,2%. În perioada ianuarie-iunie 2020, 8094 pers. au părăsit instituțiile și organizațiile, ceea ce reprezintă 8,7% din numărul scriptic total al angajaților la începutul anului. Principalul motiv pentru plecare este concedierea din propria inițiativă a angajatului, care reprezintă 7199 pers. (88,9%). Potrivit Fondului Unic de Stat pentru Asigurări Sociale al regiunii transnistrene, numărul cetățenilor înregistrați oficial care nu sunt ocupați în activitatea de muncă la sfârșitul lunii iunie 2020 a fost de 3851 pers., cu 23,1% mai mult decât la sfârșitul lunii iunie 2019. Din numărul total de cetățeni înregistrați, femeile reprezintă 1995 pers. sau 51,8%. Pentru perioada ianuarie-iunie 2020, organismele teritoriale ale Fondului Unic de Stat pentru Asigurări Sociale au înregistrat 3348 de pers. în căutarea unui loc de muncă, dintre care 1757 femei (52,5% din numărul total de cetățeni înregistrați). În perioada ianuarie-iunie 2020, 6335,8 mii de ruble au fost cheltuite pentru prestațiile de șomaj. Prestații de șomaj au primit 3013 de pers. Dimensiunea medie a prestațiilor de șomaj în perioada ianuarie-iunie 2020 a fost de 419,9 ruble sau 27,0% din bugetul minimului de existență, în medie, pe cap de locuitor. Nevoia organizațiilor regiunii pentru angajați la 01.07.2020 a fost de 3364 de pers. Astfel, pentru un cetățean înregistrat care nu desfășoară activități de muncă există în medie 0,9 locuri vacante. Din numărul total de posturi vacante, 54,7% sunt destinate angajării lucrătorilor.

Remunerarea muncii. Pentru perioada ianuarie-iunie 2020, salariul mediu lunar nominal pe angajat în regiune (cu excepția întreprinderilor mici, a organizațiilor non-profit, a structurilor de forță și a autorităților vamale) a constituit 4750 ruble sau 104,1% în comparație cu aceeași perioadă din anul 2019. În organizațiile bugetare, salariul mediu lunar a fost de 3391 ruble, ceea ce reprezintă cu 8,5% mai mult decât în aceeași perioadă din anul trecut. În perioada ianuarie-iunie 2020, salariile medii lunare nominale pe angajat în sub-sectoarele "Electro- și Radiocomunicații" (11254 ruble sau 699 USD)⁸, "Bănci, credite" (8736 ruble sau 543 USD), "Asigurări" (7282 ruble sau 452 USD), "Industrie" (6223 ruble sau 387 USD), "Servicii de procesare a datelor" (5769 ruble sau 358 USD), "Construcții" (5484 ruble sau 341 USD), "Activități comerciale generale" (5268 ruble sau 327 USD), "Cultură fizică, recreere și turism" (4996 ruble sau 310 USD) au depășit în mod semnificativ nivelul salariului mediu pe regiune (4750 ruble sau 295 USD). În același timp, salariul mediu lunar pe salariat în sub-sectoarele: "Silvicultură" (2163 ruble sau 134 USD), "Comunicare poștală" (2551 ruble sau 158 USD), "Geologie și meteorologie" (2613 ruble sau 162 USD), "Cultură și artă" (2864 ruble sau 178 USD), "Protecție socială" (3121 ruble sau 194 USD), "Învățământ" (3163 ruble sau 196 USD), "Servicii științifice" (3308 ruble sau 205 USD), "Tipuri de servicii publice non-productive" (3853 ruble sau 239 USD), "Îngrijirea sănătății" (3894 ruble sau 242 USD), "Edituri și tipografii" (4102 ruble sau 255 USD), "Tranzacții imobiliare" (4133 ruble sau 257 USD), "Agricultură" (4192 ruble sau 260 USD), "Transport" (4643 ruble sau 288 USD), "Gospodăria locativ-comunală" (4708 ruble sau 292 USD), "Comerț și alimentație publică" (4744 ruble sau 295 USD) au fost semnificativ sub nivelul salariului mediu pe regiune.

În perioada ianuarie-iunie 2020, salariile medii lunare nominale ale lucrătorilor au fost mai mari decât media industriei pe regiune (6223 ruble sau 387 USD) în aproape toate sub-sectoarele

⁸ Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie-iunie 2020 – 1 dolar SUA=16,1000 ruble (<https://www.cbpmr.net/data/snkivni01082020.pdf>).

industrii, cu excepția: "Metalurgiei feroase" (7789 ruble sau 484 USD), care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 64,0%, "Industriei de energie electrică" (7544 ruble sau 469 USD), care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 58,8% și "Industriei constructoare de mașini și prelucrării metalelor" (6312 ruble sau 392 USD), care este mai mare decât salariul mediu din regiune cu 32,9%. Salarii medii lunare mai mici decât media pe regiune în ramurile industriei s-au înregistrat în: "Industria chimică" – 6086 ruble sau 378 USD (cu 2,2%), "Industria materialelor de construcții" - 5748 ruble sau 357 USD (cu 7,6%), "Industria alimentară" - 5318 ruble sau 330 USD (cu 14,5%), "Industria morăritului și furajelor" – 5150 ruble sau 320 USD (cu 17,2%), "Industria ușoară" – 4955 ruble sau 308 USD (cu 20,4%), "Industria tipografică" – 4502 ruble sau 280 USD (cu 27,7%).

Protecția socială a populației. În perioada aprilie-iunie 2020 numărul pensionarilor a fost de 98728 pers., cu 7,9% mai puțin decât în perioada similară din anul trecut. Mărimea medie a pensiilor era de 1390,46 ruble. Valoarea totală a pensiilor care le-au fost alocate cu indemnizații, creșteri, compensații și pensii suplimentare acordate în perioada aprilie-iunie 2020 a constituit 402704,1 mii ruble.

Minimul de existență. În ianuarie-iunie 2020, minimul de existență pe cap de locuitor era de 1554 de ruble, cu 2,0% mai mult decât în ianuarie-iunie 2019.

Tabelul 6.1. Minimul de existență în medie pe o persoană în Regiunea din partea stângă a Nistrului pentru perioada ianuarie-iunie a anului 2020, ruble pe lună

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați 16-59 ani	Femei 16-54 ani		cu vârsta până la 6 ani	De la 7 până la 15 ani
Ianuarie	1530	1705	1585	1292	1399	1722
Februarie	1530	1704	1585	1293	1397	1720
Martie	1538	1715	1592	1300	1402	1729
Aprilie	1570	1754	1622	1328	1423	1765
Mai	1569	1754	1621	1328	1422	1765
Iunie	1586	1767	1636	1340	1455	1802

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei

Infrațiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în perioada ianuarie-iunie a anului 2020 s-au înregistrat 4722 cereri și rapoarte de infracțiuni, cu 5,7% mai puțin decât în perioada ianuarie-iunie 2019.

În ianuarie-iunie 2020 au fost înregistrate 1771 de infracțiuni, ceea ce reprezintă cu 3,3% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului trecut. Au fost soluționate în total 1401 de cauze penale, dintre care 1042 au fost sesizate în instanță. În perioada ianuarie-iunie 2020 au fost suspendate 39 cauze penale pentru căutarea învinuiților, 95 cazuri - pentru neidentificarea persoanelor care urmează să fie acuzate ca inculpați. Din totalul infracțiunilor înregistrate, 290 (16,4%) au fost clasificate drept grave, 83 (4,7%) au fost deosebit de grave. Este de remarcat că față de perioada ianuarie-iunie 2019, numărul infracțiunilor deosebit de grave s-a redus cu 28,4%, iar numărul celor grave a scăzut cu 8,8%. În perioada ianuarie-iunie 2020 au fost înregistrate 134 infracțiuni legate de traficul de droguri; 101 infracțiuni legate de traficul ilicit de arme; 6 infracțiuni comise cu utilizarea armelor, munițiilor și explozivilor.

În perioada ianuarie-iunie 2020 au fost investigate 1535 de infracțiuni, dintre care 270 (17,6%) au fost comise de persoane condamnate anterior, 175 (11,4%) - de un grup de persoane, 162 (10,6%) erau femei, 83 (5,4%) - cetățeni minori. În perioada de raportare 219 (14,3%) de infracțiuni au fost comise în stare de ebrietate alcoolică, narcotică și alte tipuri de intoxicații. Ca urmare a infracțiunilor comise, au suferit 757 de pers., dintre care 21 de pers. au murit (2,8%), 23 au suferit pagube serioase de sănătate (3,0%).

Capitolul VII

PROGNOZA PENTRU ANUL 2020

(varianta actualizată)

Evoluția social-economică a Republicii Moldova în primul semestru al anului 2020

Criza sanitară generată de pandemia de COVID-19 a impus autoritățile să întreprindă măsuri care au avut ca efect reducerea activității afacerilor. Studiile recente, elaborate în baza chestionării întreprinderilor, dar și statisticile care deși apar cu întârziere indică clar asupra impactului negativ pe care criza îl produce asupra mediului de afaceri.

Turismul, HORECA, industriile creative sunt printre cele mai grav afectate de restricțiile impuse. Totodată studiile alternative arată că o scădere drastică a veniturilor companiilor s-a înregistrat și în domeniul educației, industriei ușoare, transportului și logisticii, comerțului⁹, dar nu numai. În plus, dacă excludem limitările sectoriale, atunci trebuie să constatăm că criza generează efecte greu de suportat pentru mai multe companii din diverse sectoare.

Specificul crizei curente este că diminuarea activității economice este impusă de măsurile luate de guvernare, care se referă atât la producători cât și la consumatori, ceea ce, în final, afectează atât oferta cât și cererea. Situația epidemiologică actuală nu permite de a spera la o relansare sanitară și economică rapidă, atât în Republica Moldova, cât și în alte state. Ori criza economică declanșată a afectat atât economiile puternice, cât și cele slab dezvoltate.

Criza economică a amplificat situația și așa precară a economiei naționale, iar efectele negative se vor resimți și în perioadele ce urmează în dinamica indicatorilor socio-economici: creștere economică, veniturile populației, bunăstare etc.

Produsul Inter Brut. Dinamica negativă a majorității indicatorilor macroeconomici din primul semestru a anului 2020 în mod natural s-a reflectat și asupra principalului indicator macroeconomic – **PIB-ul**, care a înregistrat o descreștere de 7,2%, în termeni nominali, constituind 88,3 mld.MDL. La evoluția negativă a PIB-ului au contribuit majoritatea activităților economice. Creșterea economică a fost modestă și în primul trimestru, totodată, în T2 a fost înregistrată cea mai mare contractare (-14%) începând cu anul 2011. **Realizarea exercițiului de prognoză a indicatorilor macroeconomici pentru anul 2020, efectuat cu ajutorul modelului macroeconomic elaborat în cadrul INCE, ținându-se cont de impactul pandemiei asupra evoluției economiei naționale și a unor posibile devieri de la normalitate care ar putea avea loc, permite să estimăm o diminuare a PIB în 2020 cu 9,2% comparativ cu anul 2019.** Prin urmare, trebuie să constatăm că comparativ cu exercițiul de prognoză realizat la început de an, când abia a fost declarată starea de urgență în legătură cu pandemia Covid-19, prognozele în mod firesc s-au înrăutățit. Iar acest lucru este comun pentru mai multe state, nemijlocit din spațiul european (Franța, Spania, Italia, Estonia, Belgia, Portugalia, Slovacia etc.). Spania, Franța, Italia

⁹ AmCham Moldova. Impactul pandemiei Covid-19 asupra activității companiilor din Moldova: realități, așteptări, acțiuni. August 2020.

alături de Rusia și Marea Britanie se numără printre statele care în perioada 31 decembrie 2019-08 octombrie 2020 au raportat cel mai mare număr de cazuri de Covid-19 în Europa¹⁰.

Diminuarea PIB în acest an va fi cauzată de o contractare puternică atât în sectorul de bunuri, cât și în cel de servicii.

Evoluția sectorului agricol, în anul 2020 a fost afectată, mai mult din cauza condițiilor climaterice nefavorabile: secetă, grindină, deoarece activitățile economice au continuat conform programului și piețele agricole, unde agricultorii își vând marfa au fost redeschise. Ploaia din această toamnă dă speranțe pentru roada din anul viitor. Conform calculelor efectuate în baza modelului și ajustate de experți, **producția agricolă** în 2020 va descrește cu 2,6%, atingând un volum de 32,7 mld.MDL. Este o descreștere relativ mică în comparație cu alte poziții. Sectorul agricol continuă să aibă un rol important pentru economia națională, deoarece de rezultatele acestuia depinde activitatea industriei, a transporturilor, asigurarea pieței interne și a exportului cu produse alimentare. Având în vedere că țara noastră, în prezent, nu este în stare să acopere pe măsură necesitățile interne de consum din resursele proprii și este nevoită să importe o bună parte din produsele de origine vegetală și animalieră, situația din acest domeniu trebuie să fie permanent în vizorul organelor de resort. Seceta din acest an va duce la majorarea importului de produse agricole, inclusiv nutrețurilor pentru animale.

Volumul **producției industriale** se va diminua cu 5,4% în anul 2020 și va constitui 57 mld. MDL. Involuția este determinată de descreșterile din agricultură din anul trecut, dar și cea prognozată pentru acest an. Din această cauză volumul de producție, care trebuie procesat va fi mai mic. Amintim că în 2019, câteva dintre principalele industrii manufacturiere: textile, de producere a îmbrăcăminte, echipamentelor electrice au fost în declin. Tendința s-a menținut și în prima jumătate a anului curent, la care se adaugă și involuțiile din sectorul de producere a automobilelor care în ultimii ani a cunoscut o dinamică foarte înaltă. Desigur, pe lângă aceasta este contractarea/stoparea activității mai multor întreprinderi industriale.

Criza Covid-19 impulsionează digitalizarea economiei și motivează angajatorii de a fi mai flexibili și toleranți în acordarea posibilității salariaților de a munci de la distanță. A luat amploare deservirea on-line și consumatorii din RM se obișnuiesc cu noua metodă de cumpărare, care în țările dezvoltate era ceva obișnuit încă înainte de pandemie.

Acest lucru ar permite sectorului IT să fie mai puțin vulnerabil comparativ cu altele la șocul produs în condițiile unui suport corespunzător și din partea autorităților. În pofida dinamicii foarte înalte în ultimii ani, VAB s-a redus și în acest sector în T2. Contribuția sectorului la creșterea economică în 2019 a constituit 0,4%, iar la formarea PIB de 4,7%. În prima jumătate a anului curent ponderea a sporit până la 5,1%. În plus serviciile de informare și comunicare au o contribuție importantă la formarea și creșterea exportului de servicii, pentru care Moldova dispune și de o balanță comercială externă pozitivă.

¹⁰ European Centre for Disease Prevention and Control

Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici principali în anii 2016-2019 și prognoza pentru anul 2020

	Unitatea de măsură	2016	2017	2018	2019	2020
		Efectiv				Prognoza
PIB nominal	mld. MDL	160,8	178,9	192,5	210,4	198,7
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	104,5	104,7	104,3	103,6	90,8
Indicele prețului de consum mediu anual	%	106,4	106,6	103,0	104,8	105
Cursul mediu de schimb	MDL/USD	19,9	18,5	16,8	17,6	17,4
Export de bunuri	mil.USD	2045	2425	2707	2779	2405,8
Față de anul precedent	%	104	118,6	111,6	102,7	87,6
Import de bunuri	mil.USD	4020	4831	5760	5842,4	4980
Față de anul precedent	%	100,8	120,2	119,2	101,4	85,2
Soldul negativ al balanței comerciale	mil.USD	1975	2406	3054	3506	2474
Producția industrială în prețuri curente	mld.MDL	47,6	52,7	56,2	59	57,5
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	100,9	103,4	103,7	102	94,6
Producția agricolă în prețuri curente	mld.MDL	30,5	34,1	32,6	34,4	32,7
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	118,8	109,1	102,9	98,4	97,4
Investiții în active imobilizate	mld.MDL	19,7	23,5	27,5	27,8	23,3
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	87,2	103,5	112,9	109,4	83,8
Salariul nominal mediu lunar	MDL	4998	5587	6268	7356	7632
Față de anul precedent nominal	%	110,1	111,8	112,2	117,4	105
real	%	103,5	104,9	108,9	112	100
Fondul de remunerare a muncii	mld.MDL	56,7	63	77,2	85	72
Rata șomajului	%	4	3,9	2,9	5,1	4,6
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil.USD	1079	1199	1266	1222	1370

Sursa: BNS, estimările autorilor

În 2018-2019 **investițiile** au fost un catalizator important al creșterii economice, având în vedere dinamica înaltă înregistrată, pe fondul temperaturii consumului și a exportului pe de alta parte. Comparativ cu 2017-2018 când acestea au fost susținute, preponderent din bugetul de stat, în 2019 au reanimat investițiile private și impulsul a venit din partea politicii fiscale care a fost relaxată ușor. Pentru anul 2020, deși Guvernul încearcă să găsească instrumente de stimulare

pentru mediul de afaceri, posibilitățile sunt mai limitate din cauza constrângerilor majore cu care se va confrunta bugetul public, dar și din cauza disponibilităților financiare mai mici ale companiilor. În ianuarie-iunie 2020 investițiile în active imobilizate au însumat 7892,1 mil.MDL. Comparativ cu ianuarie-iunie 2019 acestea au scăzut cu 14,9%. S-au înregistrat descreșteri atât a investițiilor din sursele proprii ale companiilor, cât și a celor realizate din resursele bugetului de stat și al UAT. De altfel, în această perioadă au crescut doar creditele și împrumuturile externe (68,8%) și investițiile realizate din fondul rutier (49,8%). Se prognozează că în acest an **volumul investițiilor** va descrește cu 16,2% comparativ cu anul 2019.

Evoluțiile semnificativ mai modeste din sectorul de producere, nemijlocit a celui de bunuri, care au o prezență impunătoare în exportul moldovenesc pe fundalul cererii externe reduse, va influența inevitabil în mod negativ valoarea bunurilor comercializate în afară țării în acest an. Pe de altă parte, contractarea puternică a cererii interne va cauza diminuarea importului. În perioada ianuarie-iulie 2020 exporturile de mărfuri au constituit 1379,5 mil.USD, volum inferior celui realizat în perioada corespunzătoare din anul 2019 cu 12,8%. Importurile de mărfuri au însumat 2889,7 mil.USD, mai puțin de cât în perioada respectivă din anul 2019 cu 12,6%. Estimările efectuate indică că, anul 2020 se va solda cu **importuri** mai mici față de anul 2019 cu 14,8%, iar **exporturile** vor scădea cu 12,4%. Aceasta va duce la îmbunătățirea soldului balanței comerciale, în comparație cu anul trecut. Ca rezultat **deficitul balanței** comerciale va atinge în acest an 2474 mil.USD, ori cu 1032 mil.USD mai puțin de cât în anul 2019.

Din cauza constrângerilor cu care se confruntă companiile, situația pe piața muncii se deteriorează. În primele 2 trimestre ale anului avem o rată a șomajului mai mica comparativ cu aceleași perioade ale anului trecut. Totodată, această scădere s-a produs concomitent cu diminuarea ratei de ocupare cauzată de cererea de muncă mai mică. În plus trebuie să constatăm că numărul populației ocupate s-a diminuat atât în mediul rural cât și în cel urban. Și un alt aspect foarte important este faptul că scăderea populației ocupate s-a produs, în special din cauza reducerii numărului de locuri de muncă din sectorul formal, cel informal dând dovadă de o reziliență mai înaltă, cel puțin ceea ce rezultă din statisticile oficiale. Numărul persoanelor ocupate, care au declarat că le-a fost afectată situația la locul de muncă datorită COVID-19 a constituit 200,6 mii sau 24,4% din total populație ocupate în T2, comparativ cu 33,2 mii sau 4,1% din total populație ocupată în trimestrul I 2020. Exercițiul de prognoză, indică că în acest an, **rata șomajului** va constitui în jur de 4,6% față de 5,1% în anul trecut.

Pandemia declanșată a afectat toate ramurile economiei naționale, în deosebi transportatorii și cei din domeniul HORECA. Este grav că mulți specialiști au fost disponibilizați, din cauza că întreprinderile s-au închis. Neavând o altă alternativă, chiar în timp de pandemie, oamenii pleacă peste hotare, fie pentru o perioadă scurtă, fie cu toată familia pentru totdeauna, unde găsesc un management al situației pandemice create cu mult mai bun. Redeschiderea firmelor închise, în primul rând, va fi dificilă din cauză lipsei cadrelor în domeniu, de ruperea continuității în activitatea unui colectiv.

În condițiile în care Moldova dispune de o rată de activitate a populației foarte mica în profil regional, criza din acest an a deteriorat și mai mult situația pe piața muncii. În Trimestrul II populația în afara pieței de muncă constituia circa 1293 mii persoane. Aceasta s-a redus cu aproximativ 17 mii persoane comparativ cu primul trimestru, dar a fost cu 61 mii persoane mai mare comparativ cu perioada similară a anului trecut. Conform statisticilor oficiale în T2,

persoanele care nu lucrează și nu caută un loc de muncă în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă (permanent sau sezonier) peste hotare, sau care planifică să lucreze peste hotare (care influențează pe de o parte diminuarea numărului de șomeri, iar pe de altă parte creșterea populației inactive) a constituit 12,6% din numărul total al populației inactive, comparativ cu 11% în trimestrul 2 2019¹¹.

Deteriorarea situației pe piața muncii a fost însoțită în prima jumătate a anului și de o temperare a creșterii veniturilor salariale, care au sporit cu 10,3% în T1 și cu 7,5% în T2 în termeni nominali. Creșterea reală a salariilor a fost de 3,7% în T1, încetinind în T2 la 2,9% f.p.s.a.p. Presiunile inflaționiste mai înalte în ianuarie-aprilie și-au avut partea sa de influență asupra acestor tendințe. În mai-iunie inflația medie anuală a temperat fiind comparabilă cu valorile înregistrate în perioada similară a anului trecut. Prognozele indică că către finele anului, creșterea **salariului nominal** comparativ cu 2019 va fi de 5%, iar **în termeni reali salariile vor rămâne la nivelul anului precedent**. Aceste temperări vor fi cauzate de o scădere impunătoare a fondului de remunerare de la 85 mld. MDL în 2019 până la 72 mld. MDL în 2020.

Se știe că creșterea economică din țara noastră este bazată pe consum, care în mare măsură este alimentat de remitențe. După o creștere cu 7% în trimestrul întâi, în cel de al 2-lea valoarea remitențelor s-a redus aproximativ cu 16% față de perioada similară a anului trecut. În același timp, contrar așteptărilor **transferurilor mijloacelor bănești realizate către persoanele fizice prin sistemul bancare** – componenta oficială a remitențelor, au continuat să crească în prima jumătate a anului, susținând prognozele privind evoluția pozitivă a acestor influxuri în anul 2020.

Prognoza actualizată pentru anul 2020 este mai pesimistă decât cea prezentată în luna martie, când se spera la o durată mai scurtă a pandemiei și a stării de urgență. Situația s-a agravat și incertitudinea nu a dispărut. Prognozele referitor la evoluție situației epidemiologice nu sunt optimiste și nici cea ce ține de evoluția economică. Guvernele tot mai greu fac față situației actuale. Pandemia COVID-19 duce nivelul datoriei la noi culmi. Conform experților în domeniu comparativ cu sfârșitul anului 2019, se estimează că ratele datoriei medii în 2021 vor crește cu 20% din PIB în economiile avansate, 10% din PIB în economiile de piață emergente și aproximativ cu 7% în țările cu venituri mici. Aceste creșteri se adaugă nivelurilor datoriei care erau deja mari din punct de vedere istoric. În timp ce multe economii avansate au încă capacitatea de a împrumuta, piețele emergente și țările cu venituri mici se confruntă cu limite mult mai stricte în ceea ce privește capacitatea lor de a suporta datoria suplimentare.

¹¹ BNS. Forța de muncă în Republica Moldova: ocuparea și șomajul în trimestrul II 2020

ANEXE STATISTICE

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

RESURSE PIB

Perioada	PIB		VAB		Agricultura		Industria		Construcții		Alte activități		Impozite nete pe produs	
	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.
2016	134476,6	104,1	114531,6	104,8	16409,4	118,2	20254,2	102,1	4388,4	93,3	73479,6	102,2	19945,0	100,6
2017	150369,3	104,5	126440,9	103,8	18357,6	107,9	21952,2	103,0	4928,6	104,3	81202,6	102,4	23928,3	108,6
2018	190016,3	104,0	164179,4	104,2	19306,1	101,9	28602,1	104,3	15050,5	116,0	101220,7	103,1	25836,9	102,7
2019	210098,8	103,6	182594,9	103,9	20718,3	97,7	29744,9	102,6	18153,5	115,9	113978,3	103,6	27503,9	101,4
Trimestrul I 2017	29669,65	103,1	24685,63	103,7	990,94	101,8	4685,5	101,2	834,96	102,7	18174,2	103,7	4984,02	100,1
Trimestrul II 2017	34251,17	102,5	28336,6	101,1	2140,64	93,1	5091,95	100	1592,77	105,5	19511,2	102,1	5914,57	110
Trimestrul III 2017	45523,5	105,4	38896,8	104,6	9241,1	106,0	6100,4	104,9	1625,5	104,0	21929,8	102,1	6626,7	110,1
Trimestrul IV 2017	40925,0	106,4	34521,9	105,3	5985,0	118,5	6074,3	105,1	875,3	104,3	21587,3	101,7	6403,0	113,3
Trimestrul I 2018	37608,54	103,7	32238,71	103,6	1115,93	100,0	6467,87	104,6	2230,05	103,5	22424,9	103,6	5369,83	104,0
Trimestrul II 2018	44166,31	105,2	37965114	104,9	2587,0	105,0	6856,59	109,3	4595,41	108,0	23926,1	114,5	6201,2	102,2
Trimestrul III 2018	57370,49	103,4	50251,63	103,5	9796,0	98,6	7522,73	102,5	5533,4	130,0	27399,5	101,5	7118,85	102,4
Trimestrul IV 2018	50871,0	103,9	43724,0	104,1	5807,2	105,9	7754,9	101,7	2691,6	116,2	27470,3	103,2	7147,0	102,3
Trimestrul I 2019	41184,8	104,4	35376,6	105,1	1139,4	99,0	6694,4	103,1	2603,3	115,7	24939,6	104,9	5808,1	100,3
Trimestrul II 2019	49704,1	105,8	43044,25	106,6	2893,6	95,6	7253,7	103,9	6294,35	132,0	26602,7	103,5	6659,8	101,5
Trimestrul III 2019	64323,5	104,3	56932,1	104,7	9677,7	106,3	8058,6	104,3	6435,4	109,6	32760,3	103,4	7391,4	101,7
Trimestrul IV 2019	54886,5	100,2	47241,9	99,9	7007,6	89,1	7738,1	99,4	2820,5	101,7	29675,6	102,9	7644,6	102,0
Trimestrul I 2020	43685,3	100,9	37287,7	101,1	1144,2	102,3	6746,0	98,3	2995,4	108,6	26402,0	100,9	6397,6	99,7
Trimestrul II 2020	44629,5	86,0	39225,7	87,4	3076,0	94,8	6559,7	88,3	5925,6	93,1	23664,5	84,9	5403,8	77,3

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

UTILIZĂRI PIB

Perioada	PIB		Consum final		Formarea brută de capital fix		Variația stocurilor		Export net	
	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %	mil. MDL	în %
	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț. curente	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.	preț.	f.p.s.a.p.
2016	134476,6	104,1	142112,0	103,0	30021,5	97,0	172,5	x	-37829,5	x
2017	150369,3	104,5	157666,1	104,0	32864,9	105,3	2129,9	x	-42291,7	x
2018	190016,3	104,0	191142,3	103,2	46148,1	114,0	1831,8	x	-49105,9	x
2019	2100098,8	103,6	206785,8	102,6	53713,9	112,9	1552,2	x	-51953,0	x
Trimestrul I 2017	29669,7	103,1	32357,3	103,4	6657,4	103,3	830,5	x	-10175,5	x
Trimestrul II 2017	34251,2	102,5	37579,8	103,2	7449,2	106,3	756,6	x	-11534,37	x
Trimestrul III 2017	45523,5	105,4	447566,8	104,6	9662,6	98,9	1866,6	x	-10762,5	x
Trimestrul IV 2017	40924,9	106,4	42972,2	104,7	9095,8	105,9	-1323,7	x	-9819,4	x
Trimestrul I 2018	37608,5	103,7	40745,1	103,3	7687,5	104,2	-629,9	x	-10194,1	x
Trimestrul II 2018	44166,31	105,2	37022,84	102,8	11406,47	109,3	137,07	x	-12354,6	x
Trimestrul III 2018	57370,49	103,4	51087,05	101,9	15636,67	120,3	3322,83	x	-12676,07	x
Trimestrul IV 2018	50871,0	103,9	54332,85	104,7	11417,51	118,1	-998,17	x	-13881,19	x
Trimestrul I 2019	41184,8	104,4	43909,3	101,9	8487,3	111,3	-691,4	x	-10520,3	x
Trimestrul II 2019	49704,1	105,8	48885,3	101,7	15137,1	126,1	-349,1	x	-13969,25	x
Trimestrul III 2019	64323,5	104,3	56934,6	104,6	17835,8	110,9	3352,3	x	-13799,1	x
Trimestrul IV 2019	54886,5	100,2	57056,6	102,0	12253,8	103,3	-759,6	x	-13664,3	
Trimestrul I 2020	43685,3	100,9	45226,5	98,6	9252,1	109,3	412,1	x	-11205,4	X
Trimestrul II 2020	44629,5	86,0	42236,2	84,5	12752,7	84,4	-2164,8	x	-8194,6	x

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

PREȚURILE DE CONSUM

	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
2017	6,6	7,9	4,5	7,1
2018	3,0	5,4	2,7	0,2
2019	4,8	7,6	4,2	1,5
T I 2017	4,3	4,5	4,7	3,1
T II 2017	7,1	8,4	4,9	8,2
T III 2017	7,4	8,9	4,4	8,7
T IV 2017	7,5	10,0	4,1	8,2
T I 2018	5,2	8,4	2,9	3,2
T II 2018	3,2	5,4	2,8	0,3
T III 2018	2,9	5,9	2,9	-2,0
T IV 2018	1,0	2,2	2,1	-2,3
T I 2019	2,5	3,4	3,2	-0,1
T II 2019	4,1	6,6	4,0	0,1
T III 2019	5,7	8,7	4,7	2,4
T IV 2019	7,1	11,6	4,8	3,5
T I 2020	6,1	11,0	3,2	3,9
T II 2020	4,6	8,8	0,8	3,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

PREȚURILE DE CONSUM

	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2019	2,2	3	3	-0,3
Februarie 2019	2,4	3,5	2,9	-0,2
Martie 2019	2,8	3,8	3,7	0,1
Aprilie 2019	3,2	4,5	3,7	0,5
Mai 2019	4,6	8	4	0,1
Iunie 2019	4,4	7,3	4,4	-0,3
Iulie 2019	5,4	8,6	4,6	1,4
August 2019	5,5	8,3	4,8	2,2
Septembrie 2019	6,3	9,3	4,6	3,7
Octombrie 2019	6,8	10,7	4,7	3,6
Noiembrie 2019	7,1	11,8	4,6	3,5
Decembrie 2019	7,5	12,4	5,2	3,5
Ianuarie 2020	6,9	11,5	3,8	4,1
Februarie 2020	6,4	11,0	3,2	3,8
Martie 2020	5	10,5	2,6	3,8
Aprilie 2020	5,3	10	1,5	3,5
Mai 2020	4,1	7,8	0,6	3,4
Iunie 2020	4,3	8,5	0,3	3,5
Iulie 2020	4,2	8,1	0,4	3,8
August 2020	3,5	1,6	0,0	2,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

PREȚURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE

	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,3	6,2	8,7	-3,4
2017	3,3	2,5	3,0	6,8	7,1	-2,1
2018	0,4	3,0	0,2	2,3	6,3	-7,5
2019	1,8	13,0	1,7	0,4	5,7	3,8
T I 2017	2,9	1,3	3,2	1,4	6,6	0,8
T II 2017	3,6	1,9	3,1	8,7	4,6	-1,1
T III 2017	3,9	3,9	3,2	11,5	2,1	1,2
T IV 2017	2,9	3,0	2,6	6,1	5	-5,2
T I 2018	1,5	3,8	1,2	5,1	1,9	-8,5
T II 2018	0,5	2,0	0,3	2,9	2,1	-4,6
T III 2018	-0,2	1,8	-0,4	1,1	2,6	-4,6
T IV 2018	-0,1	5,5	-0,2	0,3	3,4	-12
T I 2019	0,5	6,5	0,4	0,1	8,7	-4,8
T II 2019	1,7	17,8	1,6	-0,6	7,1	-6,5
T III 2019	2,7	16,0	2,6	0,3	5	0,7
T IV 2019	2,5	11,9	2,3	2,0	2	8,8
T I 2020	2,5	9,5	2,5	1,8	2,6	8,8
T II 2020	2,7	-1,7	3,7	-9,3	0,2	10,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

CURSUL VALUTAR

	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursul nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursul real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	19,7	2,2
2016	19,9	22,1	5,3	5,7	0,7	-0,6
2017	18,5	20,8	-7	-5,8	-11,2	-10
2018	16,8	19,8	-9,2	-4,8	-8,2	-5,9
2019	17,6	19,7	4,6	-0,6	0,2	-3,5
T I 2017	20,0	21,2	-0,6	-0,4	-2,6	-6,4
T II 2017	18,8	20,6	-5,3	-7,9	-10,2	-12,6
T III 2017	17,9	21,0	-9,5	-4,9	-14,2	-10,0
T IV 2017	17,4	20,5	-13,3	-5,5	-17,6	-10,5
T I 2018	16,7	20,6	-16,1	-3,2	-13,8	-6,5
T II 2018	16,7	19,9	-11,2	-3,4	-11,6	-4,8
T III 2018	16,7	19,4	-6,9	-7,7	-6,9	-8,3
T IV 2018	17,1	19,5	-1,5	-4,5	-0,4	-3,9
T I 2019	17,2	19,5	2,4	-5,3	-3,6	-5,7
T II 2019	17,9	20,1	7,7	1,3	5,4	-0,3
T III 2019	17,8	19,7	6,4	1,8	2,1	-1,9
T IV 2019	17,5	19,3	2,0	-1,1	-3,2	-6,0
T I 2020	17,6	19,4	2,6	-0,4	-2,0	-4,7
T II 2020	17,8	19,5	-1,0	-3,0	-5,8	-6,3

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

POLITICA MONETARĂ

	Agregatul monetar M0, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M1, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M2, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Agregatul monetar M3, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Baza monetară, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)
2015	15509,4	23561,8	39260,8	64006,2	29689,1
2016	17274,3	28091,2	46429,5	70519,6	33276,5
2017	19052,6	34593,0	52989,3	77055,9	36997,0
2018	21077,4	39165,0	58334,2	83158,6	43556,9
2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
Ianuarie 2019	20508,5	38035,4	57018,5	82248,5	40722,9
Februarie 2019	20669,7	37896,9	57081,5	82588,0	41820,7
Martie 2019	20936,3	37883,6	56936,4	81953,0	42732,8
Aprilie 2019	22432,0	39871,0	59109,8	86467,7	44096,8
Mai 2019	22428,2	39978,8	59371,5	86859,1	44236,1
Iunie 2019	23159,8	41270,4	60640,6	87293,4	44960,6
Iulie 2019	23157,2	41535,0	61094,8	87601,8	45653,8
August 2019	23234,4	41692,7	61383,2	87773,2	45737,6
Septembrie 2019	22765,8	41545,5	60963,4	87455,0	45637,0
Octombrie 2019	22745,4	41548,7	61091,0	88242,5	45570,8
Noiembrie 2019	22578,9	41578,7	61357,8	87904,6	46309,7
Decembrie 2019	22953,2	42629,7	63137,0	89950,7	46851,0
Ianuarie 2020	22666,6	42391,6	62891,6	90296,2	46696,2
Februarie 2020	22703,6	42769,7	63310,8	90886,7	46901,1
Martie 2020	23450,9	41869,1	61969,2	92152,5	47897,7
Aprilie 2020	24095,1	43016,0	62933,4	92598,7	45691,5
Mai 2020	24412,0	43778,0	63746,1	93227,3	46457,5
Iunie 2020	24782,9	44749,6	64639,4	95140,4	45920,1
Iulie 2020	25418,8	45500,2	66413,8	96749,2	47170,3
August 2020	25501,2	47910,1	67809,1	97939,2	48934,1

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

POLITICA MONETARĂ

	Rata de bază, %	CBN, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la credite overnight, %	Credite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata dobânzii la depozite overnight, %	Depozite overnight, mil. MDL (sold mediu zilnic)	Rata rezervelor obligatorii atrase în MDL, %
Ianuarie	6,5	6698,4	9,5	0	3,5	359,2	42,5
Februarie	6,5	5560,2	9,5	0	3,5	356	42,5
Martie 2019	6,5	6482,4	9,5	0	3,5	628,1	42,5
Aprilie 2019	6,5	4758	9,5	0	3,5	245,1	42,5
Mai 2019	6,5	5380,2	9,5	3,9	3,5	416,5	42,5
Iunie 2019	7,0	4809,3	9,5/10	3,8	3,5/4,0	201,4	42,5
Iulie 2019	7,0	5147,9	10/10,5	0	4,0/4,5	193	42,5
August 2019	7,5	4965,5	10,5	19,4	4,5	103,3	42,5
Septembrie	7,5	5308,8	10,5	3,7	4,5	204,7	42,5
Octombrie	7,5	5273,8	10,5	18,2	4,5	123,6	42,5
Noiembrie	7,5	8742,2	10,5	0	4,5	257,5	42,5
Decembrie	5,5	5739,3	8,5	0	2,5	374,6	42,5
Ianuarie	5,5	6802	8,5	0	2,5	418,3	42,5
Februarie	5,5	6519,8	8,5	0	2,5	365,2	42
Martie 2020	5,5/4,5/3,25	6096	8,5/7,5/6,25	4,4	2,5/1,5/0,25	213,1	41,5
Aprilie 2020	3,25	4387,4	6,25	0	0,25	350,8	34
Mai 2020	3,25	6483,8	6,25	7,4	0,25	451,1	34
Iunie 2020	3,25	6284,5	6,25	0	0,25	215,4	34
Iulie 2020	3,25	5284,8	6,25	0	0,25	129,3	33
August 2020	3,25/3,00	5406,8	6,25/5,50	6,5	0,25/0,50	170,1	33

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

FINANȚE PUBLICE

Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Creșterea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Creșterea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2015	43 660,7	2,86	46 393,9	4,51	2733,2	35,8
2016	45 946,9	5,24	48 434	4,40	3 298,5	31,61
2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	33,24
2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0	28,84
2019	62949,2	8,5	69 171	16	5738,7	30,31
Trimestrul I 2017	11 993,2	20,8	12 260,7	24,7	678,8	
Trimestrul II 2017	24 909,2	18,5	25 010,7	15,2	101,5	
Trimestrul III 2017	38 425,5	18,3	37 263,4	11,2	-1162,1	
Trimestrul IV 2017	53 379,4	16,2	54 524,1	12,5	1 144,7	
Trimestrul I 2018	13 248,8	10,8	12 153,7	-0,9	-1131,1	
Trimestrul II 2018	27 776,9	11,5	26 884,4	7,5	-892,5	
Trimestrul III 2018	42 645,4	11,0	40 874,7	9,7	1 770,7	
Trimestrul IV 2018	57 964,9	8,6	59 576,9	9,3	-1 612,0	
Trimestrul I 2019	14 128,3	6,3	14 483,8	19,1	-355,5	
Trimestrul II 2019	29 467,2	6,0	31 572,3	17,4	-2105,1	
Trimestrul III 2019	45 278,6	6,2	46 761,7	14,4	1483,1	
Trimestrul IV 2019	62949,2	8,5	69 171	16	5738,7	
Trimestrul I 2020	15028,1	6,3	15423,0	6,5	394,9	
Trimestru II 2020	29036,9	-1,5	32502,1	2,9	3465,2	

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL BANCAR

Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligațiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite mil. MDL*	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite în valută/total depozite	Rent. active-lor	Rent. capitalului	princi-piul I	princi-piul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2015	69095,5	57330,1	38186,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	1,7	10,2	0,70	41,73	12,10	2,56	14,06	7,01
2016	72 942,2	46318,7	34 761,3	54838,5	68,69	31,0	46,47	1,8	11,1	0,64	49,30	10,71	2,12	14,20	5,90
2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,8	66,15	33,85	42,79	1,9	11,4	0,61	55,46	5,73	1,63	10,33	5,01
2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,47	1,00	8,79	4,69
2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
T I 2017	70 233,77	60 956,72	38 165,6	55 616,5	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33
T II 2017	76567,63	61853,28	34216,6	55 370,4	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87
T III 2017	77547,5	66956,8	33841,9	58178,8	66,19	33,81	45,99	2,4	14,3	0,6	53,2	5,82	1,44	9,96	4,9
T IV 2017	79 541,8	69 435,1	33 473,3	59 896,9	66,15	33,85	42,79	1,85	11,07	0,61	55,48	5,19	1,37	9,58	4,66
T I 2018	80978,7	67118,5	32354,5	60 577,8	65,87	34,13	42,74	2,4	15,2	0,6	56,8	4,46	1,07	9,0	4,69
T II 2018	80327,8	66396,2	33146,1	61014,4	65,55	34,31	41,31	2,19	13,40	0,61	55,5	4,58	0,91	8,72	4,71
T III 2018	82303,7	67978,4	34580,6	62018,3	64,80	35,20	41,03	2,08	12,72	0,67	54,56	4,51	0,83	8,50	4,60
T IV 2018	83 152,6	68 860,7	35 452,7	63 577,3	65,67	34,33	41,14	1,9	11,6	0,72	54,64	4,10	1,08	8,61	4,56
T I 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27
T II 2019	86862,6	71585,9	38771,0	65700,5	67,77	32,23	42,57	2,56	15,5	0,73	51,53	4,6	1,04	8,11	4,41
T III 2019	87497,2	71597,8	39606,2	66023,5	66,17	33,63	41,83	2,61	15,57	0,72	50,41	4,69	0,90	8,36	4,42
T IV 2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
T I 2020	92496,5	75728,8	42031,9	70063,1	67,82	32,18	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25
T II 2020	94656,2	77662,2	41509,6	71766,5	65,92	33,91	44,18	1,36	7,80	0,72	51,38	3,79	0,90	8,16	4,00

* stoc la sfârșitul perioadei

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL BANCAR

Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL*	Total Obligațiuni, mil. MDL*	Total Credite, mil. MDL*	Total Depozite mil. MDL*	depozite ale pers. fizice/total depozite	depozite ale pers. juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	ROA	ROE	principiul I	principiul I > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
Ianuarie 2019	83346,1	68828,8	35276,8	63263,8	66,16	33,84	42,03	2,94	17,82	0,72	54,25	4,43	1,02	8,34	4,38
Februarie 2019	84238,5	69561,8	35776,8	63294,4	66,50	33,50	42,14	2,38	14,4	0,74	53,99	4,35	0,94	8,30	4,46
Martie 2019	82871,4	68057,2	36463,4	62369,3	67,55	32,45	41,93	2,39	14,6	0,73	52,28	4,36	0,86	8,17	4,27
Aprilie 2019	86728,2	71666,2	37497,8	65968,5	65,36	34,64	44,04	2,52	15,16	0,73	53,38	4,44	1,31	8,08	4,33
Mai 2019	87017,1	72015,4	37897,6	66149,4	66,18	33,82	43,78	2,42	14,6	0,73	52,5	4,53	0,95	8,08	4,58
Iunie 2019	86862,6	71585,9	38771,0	65700,5	67,77	32,23	42,57	2,56	15,5	0,73	51,53	4,6	1,04	8,11	4,41
Iulie 2019	87483,1	71955,8	39901,1	65999,6	66,24	33,76	42,21	2,64	15,9	0,72	51,52	4,54	0,94	8,0	4,42
August 2019	87507,6	71782,1	39378,6	66087,6	66,28	33,43	41,87	2,65	15,89	0,72	50,88	4,54	1,04	8,13	4,53
Septembrie 2019	87497,2	71597,8	39606,2	66023,5	66,17	33,63	41,83	2,61	15,57	0,72	50,41	4,69	0,90	8,36	4,42
Octombrie 2019	88773,0	72687,1	40021,4	67105,3	65,85	34,15	42,52	2,59	15,39	0,72	50,96	4,69	1,02	8,36	4,47
Noiembrie 2019	88636,9	72427,4	40137,2	66716,7	66,79	33,21	41,54	2,49	14,75	0,71	51,06	4,63	0,99	8,63	4,39
Decembrie 2019	90599,4	74190,1	40375,4	68357,6	66,71	33,29	40,98	2,47	14,63	0,72	50,65	5,26	1,10	8,43	4,33
Ianuarie 2020	91140,7	74636,1	40417,5	68357,6	67,03	32,97	41,36	2,02	11,68	0,71	51,22	4,68	1,03	8,35	4,19
Februarie 2020	91979,4	75311,1	40934,4	69486,1	67,55	32,45	41,27	1,98	11,42	0,72	51,01	4,52	1,06	8,74	4,17
Martie 2020	92496,5	75728,8	42031,9	70063,1	67,82	32,18	44,72	1,81	10,39	0,73	50,31	4,01	1,01	8,58	4,25
Aprilie 2020	92320,1	75418,7	41389,2	69861,9	67,38	32,62	44,11	-	10,10	0,73	50,46	3,75	1,02	8,47	4,35
Mai 2020	93030,6	76091,4	40938,3	70362,3	66,66	33,09	43,76	1,50	8,60	0,72	51,60	3,63	0,86	8,40	4,43
Iunie 2020	94656,2	77662,2	41509,6	71766,5	65,92	33,91	44,18	1,36	7,80	0,72	51,38	3,79	0,90	8,16	4,00
Iulie 2020	96238,6	79114,2	42145,1	73102,4	65,08	34,69	43,52	1,39	8,00	0,70	51,82	3,82	0,82	8,01	4,08
August 2020	96431,6	79122,3	42726,2	72891,6	65,24	34,61	42,99	1,52	8,76	0,71	49,34	3,65	0,67	7,80	4,19

* stoc la sfârșitul perioadei

SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI TRANSFERURI DE MIJLOACE BĂNEȘTI

Perioada	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Transferuri de mijloace bănești
Trimestrul I 2017	6,74	33,05	28,47	241,78
Trimestrul II 2017	4,24	16,36	30,24	299,89
Trimestrul III 2017	14,6	43,58	37,81	320,59
Trimestrul IV 2017	14,14	-60,73	90,68	327,71
Trimestrul I 2018	35,58	47,12	53,73	297,71
Trimestrul II 2018	15,13	-0,64	62,80	342,67
Trimestrul III 2018	33,35	9,08	29,98	315,46
Trimestrul IV 2018	31,09	-30,28	55,66	311
Trimestrul I 2019	64,48	53,7	31,21	276,02
Trimestrul II 2019	322,59	-7,11	32,07	313,47
Trimestrul III 2019	22,35	34,31	83,22	314,51
Trimestrul IV 2019	50,93	-6,23	75,5	319,92
Trimestrul I 2020	12,17	25,67	42,96	276,3
Trimestrul II 2020	10,18	-3,33	23,86	

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI

Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri mil.USD				Valoarea exportului mil.USD				Valoarea importului mil.USD				Exportul net. mil.USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
2016	6065,7	1441,6	3306,1	1317,5	2045,3	414,2	1332,4	298,7	4020,4	1027,4	1973,7	1019,2	-1975,1	50,8
2017	7256,8	1668,8	3986,1	1601,4	2425,3	462,8	1596,9	365,3	4831,3	1206	2389,2	1236,1	-2406	50,2
2018	8471,2	1865,3	4713,8	1892,1	2706,9	416	1862,1	428,8	5764,3	1449,3	2851,7	1463,3	-3057,4	47
2019	8621,3	1856,1	4694,1	2075,3	2779,5	439,2	1818,7	525,6	5841,8	1416,9	2875,4	1549,7	-3062,3	47,6
Trimestrul I 2017	1559	377,5	826,3	355,2	528,2	106,0	335,6	86,6	1030,8	271,5	490,7	268,6	-502,6	51,2
Trimestrul II 2017	1650,7	382,2	898,7	369,8	500	110,8	316,6	72,6	1150,7	271,4	582,1	297,2	-650,7	43,5
Trimestrul III 2017	1880,9	427,2	964,4	398,3	623,6	119,5	414,5	89,6	1257,3	307,7	549,9	308,7	-633,7	49,6
Trimestrul IV 2017	2166,2	482	1205,8	478,4	773,5	126,5	503,4	116,6	1392,7	355,5	675,4	361,8	-619,2	55,5
Trimestrul I 2018	2004,4	445,3	1098,6	459,5	678,2	113,7	454,7	109,8	1326,2	332,6	643,9	349,7	-648	51,1
Trimestrul II 2018	2045,9	399,4	1198,6	447,9	637	94,6	446,1	96,3	1408,9	304,8	752,5	351,6	-771,9	45,2
Trimestrul III 2018	2091,3	475,1	1175	441,2	644,9	98,7	463,2	83	1446,4	376,4	711,8	358,2	-801,5	45,6
Trimestrul IV 2018	2329,5	544,3	933,7	544,5	746,8	109	498,2	139,6	1582,7	435,3	742,5	404,9	-835,9	47,2
Trimestrul I 2019	2098	469,2	1123,9	504,8	733,0	102,2	458,9	171,9	1365	367	638,5	359,4	-632	53,7
Trimestrul II 2019	2070,9	433,1	1159,1	447,4	628,5	104,4	409,4	118,7	1442,4	328,7	749,7	328,7	-813,9	43,6
Trimestrul III 2019	2129,9	434,8	1180,5	514,8	664,8	99,5	448,3	117	1465,1	335,3	732	397,8	-800,3	45,3
Trimestrul IV 2019	2322,5	518,7	1257,3	546,5	753,2	133,1	502,1	118	1569,3	385,6	755,2	428,5	-816	47,8
Trimestrul I 2020	2040,8	436,5	1095,1	509,2	675	94,9	447,4	132,7	1365,8	341,6	647,7	376,5	-690,8	49,4
Trimestrul II 2020	3563,4	779,2	1860,8	923,4	1170,2	193,8	742,6	233,8	2393,2	585,4	1118,2	689,6	-1223	48,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL EXTERN

Perioada	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-22	-32,2
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	-2,3
2017	19,6	15,8	20,6	21,5	18,6	11,7	20	22,3	20,2	17,4	21,1	21,3	21,8
2018	16,7	11,8	18,3	18,2	11,6	-10,1	16,6	17,4	19,3	20,2	19,4	18,4	27
2019	1,8	-0,8	0,1	18,2	2,7	4,6	-1,7	19,8	1,4	-2,2	1,4	5,1	0,2
Trimestrul I 2017	19,3	12,5	19,2	27,6	26,6	20,4	26,4	31,2	19,7	8,4	23,2	26,5	-6,4
Trimestrul II 2017	10,3	17,7	8	8,9	2,3	7,9	2,8	-7,2	14,2	22,3	14,1	13,7	-25,4
Trimestrul III 2017	25,7	15,5	13	20,4	18,3	5,5	21,6	22,7	22,4	19,9	7,3	19,7	-26,8
Trimestrul IV 2017	24,7	17,1	26	29,4	26,3	11,7	20,5	43,2	23,8	19,2	25,4	25,5	-20,8
Trimestrul I 2018	28,6	17,9	32,9	29,4	28,4	7,3	35,5	26,8	28,7	22,5	31,2	30,2	28,9
Trimestrul II 2018	23,9	4,5	33,3	21,1	27,4	-14,7	40,9	32,6	22,4	12,3	29,3	18,3	-18,6
Trimestrul III 2018	11,2	11,2	21,8	10,7	3,4	-17,4	11,7	-7,4	15	22,3	29,4	16	-26,5
Trimestrul IV 2018	7,5	12,9	77,4	13,8	-3,5	-13,8	-1	19,9	13,6	22,4	9,9	11,9	35
Trimestrul I 2019	4,6	5,4	2,3	9,6	8	-10,1	3,5	45,6	2,9	10,3	1,4	-1,4	-2,5
Trimestrul II 2019	1,2	8,4	-3,3	-0,2	-1,3	10,4	-8,3	23,3	2,4	7,8	-0,4	-6,5	5,4
Trimestrul III 2019	1,8	-8,5	0,5	16,7	3,1	0,8	-3,2	40,9	1,3	-10,9	2,8	11,1	-0,1
Trimestrul IV 2019	-0,4	-4,7	34,7	0,4	0,9	22,1	0,8	-15,5	-0,8	-11,4	1,7	5,8	-2,4
Trimestrul I 2020	-2,8	-6,9	-2,6	0,9	-7,9	-7,1	-2,5	-22,8	0,1	-7	1,4	48	-7,1
Trimestrul II 2020	-26,4	-20,8	-59,8	-7,4	-21,2	-5,3	-27,9	-15	-28,7	-25,7	-7,7	-4,7	-34,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI

Perioada	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4
2017	118,5	116,4	104,6	104,7	113,4	114,7
2018	114	120	105,8	109,9	107,3	109,1
2019	102,7	101,5	96,2	96,8	106,8	104,9
Trimestrul I 2017	126,8	119,7	99,4	99,7	127,6	120,1
Trimestrul I 2017	102,3	114,3	97,4	100,8	105	113,3
Trimestrul III 2017	118,3	107,9	107,7	107,9	109,8	113,4
Trimestrul IV 2017	126,4	123,8	113,9	110,5	111	112
Trimestrul I 2018	128,4	128,7	111,5	115	115,1	111,9
Trimestrul II 2018	127,4	122,4	111,4	112,1	114,4	109,2
Trimestrul III 2018	103,5	115	103,5	108	99,9	106,5
Trimestrul IV 2018	96,6	113,7	96,9	104,4	99,6	108,9
Trimestrul I 2019	108,1	102,9	94,9	97,9	113,8	105,1
Trimestrul II 2019	98,7	102,4	95,7	96,6	103,1	106,0
Trimestrul III 2019	103,1	101,5	94,9	95,7	108,7	106,1
Trimestrul IV 2019	100,9	99,2	99,3	96,9	101,6	102,4
Trimestrul I 2020	92,1	100,1	103,2	95,1	89,2	105,2
Trimestrul II 2020	78,8	71,3	106,4	88,3	74,1	80,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

SECTORUL EXTERN

<i>Valoarea exporturilor, mil.USD</i>																		
	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T3/19	T4/19	T1/20	T2/20
Total export	417,2	488,8	527,3	612,7	528,2	500,0	623,6	773,6	678,2	367	644,9	746,8	732,9	628,4	664,8	753,2	675	495,2
Produse agroalim.	176,1	205,8	230,6	329,4	238,7	191,4	282,6	418,2	318,0	246	258	345,4	338,8	223,3	289,8	359,3	340,1	238,7
Fructe și legume	41,5	34,1	32,8	61,4	48,8	25,4	43,8	112,6	70,97	47,8	39	56,9	62,2	42,1	41,8	74,9	74,3	54
Cereale	14,2	37,7	70,3	43,1	32,9	20,5	76,4	53,2	51,2	34	66,4	71	68	35,4	75,1	53,7	71	32,0
Semințe oleaginoase	36,3	49,6	33,4	82,7	58,3	44,9	54,3	85,2	74,9	44,2	42,5	80,6	85,1	43,5	58,9	74	57	30,1
Băuturi	35,5	42,8	45,8	43,0	41,8	49,1	52,5	62	54,1	53	58,8	57,4	47,3	57	57,2	62	50,7	52,2
Uleiuri	13,3	11,5	1,4	28,0	13,2	11,7	1,2	27,7	24,5	23,7	1,6	17,2	25,2	9,0	5,6	30,1	30,1	
Mașini și echipamente electrice	53,0	62,7	66,4	69,2	70,2	80,4	90,4	105,4	118	140,9	146,2	159,5	162,5	151,6	127,4	137	126,7	82,6
Materiale textile	54,8	61,8	67,0	59,3	61,6	83,5	89,7	92,9	96,8	93,2	92,0	87	59,6	88,0	80,4	77,4	72	53,4
Medicam.	4,5	11,5	14,0	18,9	11,6	14,4	19,2	17,5	17,9	14,7	15,7	23,8	17,9	22,5	18,5	38,7	8	22,1
Mobilă	29	29,7	34,4	31,6	31,8	34	36,9	41	41,7	42,2	40	41,7	38,2	37,4	39,5	37,9	36,1	20,9
<i>Valoarea importurilor, mil.USD</i>																		
	T1/16	T2/16	T3/16	T4/16	T1/17	T2/17	T3/17	T4/17	T1/18	T2/18	T3/18	T4/18	T1/19	T2/19	T3/19	T4/19	T1/20	T2/20
Total import	861,1	1007,2	1026,9	1125,2	1030,7	1150,7	1257,4	1392,6	1326,2	1408,9	1446,5	1582,8	1365	1442,4	1465,1	1569,1	1365,2	1028
Produse alimentare și animale vii	102,9	108,1	97,7	132,0	121,5	118,6	114,2	155,5	149,4	134,5	118,9	158,6	156,9	142,2	178,2	229,8	177,1	139,9
Uleiuri, grăsimi	4,7	6,3	7,2	5,8	5,2	6,4	7,9	6,3	5,0	4,8	4,7	6,2	4,7	4,8	4,9	5,4	2,4	2,1
Băuturi și tutun	22,7	27,5	29,9	29,6	17,5	31,2	37,6	37,9	16,8	32,0	38,4	38,5	20,6	36,2	26,1	36,3	26,1	20,8
Produse minerale	159,3	130,4	140,9	199,5	177,5	175,6	184,5	236,7	228,8	217,7	256,3	305,5	247,8	216,0	215,2	261,2	222	185,8
Produse farmaceutice	28,1	44,9	46,4	64,6	47,9	55,9	56,5	63,3	55,6	57,3	57,3	74,6	63,9	63,2	60,8	87,5	57,4	60,8
Mașini și echipamente, aparate de înregistrat...	61,8	79,2	92,5	110,2	84,2	186,5	219,0	247,9	210,3	261,7	269,8	283,5	222,5	266,9	278,3	287,1	297,6	255,3
Materiale plastice și articole m.p.	51,4	66,1	75,0	65,3	53,8	72,7	82,6	83	70,7	87,6	95,8	91,5	72,9	88,0	98,1	92,2	87	73,9

Sursa: Calculele ajutorului conform datelor Biroului Național de Statistică.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Mediul de afaceri						
Numărul întreprinderilor după mărime, un.						
Perioada	Total întreprinderi, inclusiv:	Sectorul IMM, dintre care:	Mijlocii	Mici	Micro	
2015	51216	50555	1268	5849	43438	
2016	52320	51626	1299	5780	44547	
2017	54313	53573	1328	6061	46184	
2018	56463	55705	1299	6374	48032	
2019	56714	55918	1375	6487	48056	
Numărul angajaților după mărimea întreprinderii, pers.						
Perioada	Total întreprinderi, inclusiv:	Sectorul IMM, dintre care:	Mijlocii	Mici	Micro	
2015	510268	316937	102205	109755	104977	
2016	512474	313533	101529	107156	104848	
2017	528607	323277	103460	112028	107789	
2018	540277	328018	99311	117030	111677	
2019	552113	336059	102984	118662	114413	
Venitul din vânzări după mărimea întreprinderilor, mln MDL						
Perioada	Total întreprinderi, inclusiv:	Sectorul IMM, dintre care:	Mijlocii	Mici	Micro	
2015	282253,4	119398,8	39558,5	48356,5	31483,8	
2016	300733,4	124954,4	41303,7	50079,3	33571,4	
2017	330963,9	137506,1	45237,0	56090,4	36178,7	
2018	356663,48	144160,75	44738,78	60531,53	38890,44	
2019	397910,6	157346,55	50432,6	63515,67	43398,28	

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Rezultatul financiar (profit) pana la impozitare după mărimea întreprinderilor, mil.MDL					
Perioada	Total întreprinderi, inclusiv:	<i>Sectorul IMM, dintre care:</i>	Mijlocii	Mici	Micro
2015	3453,5	2905,0	1195,4	1631,4	78,2
2016	15026,1	5878,5	2101,3	2229,8	1547,4
2017	24634,6	10568,9	3322,9	3811,5	3434,4
2018	23081,93	11220,02	3544,43	4536,38	3139,21
2019	26247,42	12386,37	3572,97	5341,45	3471,95

Sursa: datele BNS

Note

Conform datelor din situațiile financiare prezentate de către entități, cu excepția organizațiilor necomerciale, băncilor, companiilor de asigurări, asociațiilor de economii și împrumut a cetățenilor.

Criteriile de raportare la sectorul întreprinderilor mici si mijlocii sunt determinate conform Legii Republicii Moldova nr. 179 din 21 iulie 2016 'Cu privire la întreprinderile mici si mijlocii: a) număr mediu anual de salariați (numărul mediu scriptic al personalului in perioada de gestiune) de până la 250, si b) realizează o cifra anuala de afaceri (venituri din vânzări) de până la 50 de milioane de lei sau dețin active totale (active imobilizate si active circulante) de pînă la 50 de milioane de lei.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Înregistrarea și radierea întreprinderilor		
Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
2014	6263	2770
2015	5985	3905
2016	5673	4055
2017	6406	8540
2018	5751	8895
2019	6136	10166
Ian.2019	560	584
Feb.2019	541	626
Mar.2019	592	1234
Apr.2019	553	1400
Mai2019	444	706
Iunie 2019	456	842
Iulie 2019	528	1084
August 2019	445	876
Sep. 2019	558	665
Oct. 2019	489	780
Noi. 2019	494	723
Dec. 2019	476	646
Ian.2020	629	1421
Feb.2020	607	2407
Mar.2020	309	835
Apr.2020	117	904
Mai 2020	451	1280
Iunie 2020	507	395

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Perioada	Situația demografică														
	Numărul populației stabile (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației prezente (mii locuitori) la începutul anului	Numărul populației obișnuite (mii locuitori) la începutul anului	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an		Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri	
				Numărul de născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2015	3555,2	3384,1	2844,7	40855	14,4	39848	14,0	367	9,0	1007	0,4	24709	8,7	11199	3,9
2016	3553,1	3369,1	2824,4	39961	14,1	38454	13,6	356	8,9	1507	0,5	21992	7,8	10605	3,8
2017	3550,9	3356,8	2780,0	36640	13,2	36820	13,2	337	9,2	-180	-0,1	20924	7,5	9312	3,3
2018	3547,5	3330,0	2730,4	34764	12,7	37307	13,7	316	9,1**	-2543	-1,0	20333	7,5	10707	3,9
2019	3542,7	3314,9	2681,7	32022**	11,9**	36416**	13,6**	278**	11,3*	-4394**	-1,7**	20301**	7,6**	10736**	4,0**
Trimestrul I 2016***				9342	10,6	10752	12,2	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1
Trimestrul II 2016***				18258	10,3	20160	11,4	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2
Trimestrul III 2016***				28264	10,6	28626	10,8	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0
Trimestrul IV 2016***				37390	10,5	38487	10,8	353	9,4	-1095	-0,3	21992	6,2	10605	3,0
Trimestrul I 2017***				8526	9,6	10834	12,2	86	10,1*	-2308	-2,6	3343	3,8	2498	2,8
Trimestrul II 2017***				16868	9,5	19775	11,2	174	10,3*	-2907	-1,6	8060	4,6	4980	2,8
Trimestrul III 2017***				26064	9,8	27585	10,4	250	9,6*	-1536	-0,6	16366	6,1	6978	2,6
Trimestrul IV 2017***				34059	9,6	36764	10,4	330	9,7*	-2705	-0,8	20921	5,9	9312	2,6
Trimestrul I 2018***				8068	9,2	10185	11,7	86	10,7*	-2117	-2,4	3176	3,6	2669	3,1
Trimestrul II 2018***				16040	9,1	19099	10,9	173	10,8*	-3059	-1,7	7899	4,5	5051	2,9
Trimestrul III 2018***				24915	9,4	27307	10,3	257	10,3*	-2392	-0,9	15844	6,0	7973	3,0
Trimestrul IV 2018***				32605	9,2	37199	10,5	326	9,9*	-4594	-1,3	20333	5,7	10707	3,0
. Trimestrul I 2019**				7795	11,8	10143	15,3	66	8,5*	-2348	-3,5	3538	5,3	2712	4,1
. Trimestrul II 2019**				15969	12,0	19160	14,4	153	9,6*	-3191	-2,4	8122	6,1	4560	3,4
. Trimestrul III 2019**				25055	12,5	27225	13,6	223	8,9*	-2170	-1,1	15913	7,9	7107	3,5
Trimestrul IV 2019**				32022	11,9	36416	13,6	278	8,7*	-4394	-1,6	20301	7,6	10736	4,0
Trimestrul I 2020**				6115	9,3	9283	14,2	72	11,3*	-3168	-4,9	3454	5,3	2461	3,8
Trimestrul II 2020**				13850	10,6	18770	14,3	149	10,8*	-4920	-3,7	5297	4,0	3530	2,7

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

*Cifrele au fost calculate în baza datelor BNS după formula $D/N*1000$ (%), unde D – numărul de decedați sub vârsta de 1 an, N – numărul de născuți-vii în perioadele respective.

** Date preliminare. Datele privind numărul născuților-vii și decedaților au fost calculate în baza datei nașterii/decesului, și nu în baza datei de înregistrare a evenimentului. În numărul născuților-vii sunt incluși și născuții înregistrați în baza actelor de naștere transmise și înscrise în registrele de stare civilă ale Republicii Moldova (RM), care satisfac următoarele condiții: nașterile au avut loc pe teritoriul RM, au fost înregistrate timp de un an de la nașterea copilului și mama are viza de reședință pe teritoriul RM (cu excepția datelor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender).

*** Indicatorii astfel marcați au fost calculați în baza numărului populației stabile. Ceilalți indicatori (trimestriali începând cu 2019 și cei anuali) au fost calculați în baza numărului populației cu reședință obișnuită.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Perioada	Piața forței de muncă																	
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)	Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)	Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)	Rata șomajului, %				
		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural		Total	bărbați	femei	urban	rural
2015	1038,0	44,5	48,2	41,2	46,8	42,9	989,1	42,4	45,3	39,8	43,8	41,4	48,8	4,7	5,9	3,4	6,5	3,4
2016	1035,3	44,8	48,7	41,3	46,6	43,5	993,7	43,0	46,1	40,2	43,8	42,4	41,6	4,0	5,2	2,7	6,0	2,5
2017	999,7	44,1	48,3	40,4	46,0	42,8	960,8	42,4	46,1	39,1	43,3	41,7	38,9	3,9	4,5	3,2	5,8	2,5
2018	1018,1	45,9	49,9	42,4	45,1	46,4	988,5	44,5	48,1	41,4	43,0	45,5	29,6	2,9	3,4	2,4	4,7	1,8
2019	919,3	42,3	47,0	38,2	49,4	37,6	872,4	40,1	44,2	36,5	47,0	35,6	46,9	5,1	5,8	4,4	4,9	5,3
Trimestrul I 2016	966,3	41,8	45,6	38,3	47,0	38,2	907,7	39,2	41,9	36,8	43,0	36,6	58,6	6,1	8,2	3,8	8,4	4,1
Trimestrul II 2016	939,5	48,1	52,0	44,6	46,6	49,0	1069,5	46,2	49,3	43,6	43,4	48,2	42,1	3,8	5,2	2,3	6,9	1,8
Trimestrul III 2016	912,0	47,3	51,4	43,7	46,7	47,8	1064,7	46,0	49,8	42,7	44,6	47,0	30,1	2,8	3,2	2,3	4,3	1,7
Trimestrul IV 2016	898,6	41,9	45,6	38,5	46,2	38,9	932,9	40,3	43,5	37,5	44,1	37,8	35,7	3,7	4,6	2,7	4,5	3,0
Trimestrul I 2017	939,5	41,4	45,6	37,7	46,0	38,4	882,2	38,9	42,2	36,0	42,6	36,4	57,3	6,1	7,5	4,5	7,3	5,1
Trimestrul II 2017	912,0	46,3	51,5	41,7	45,9	46,5	1014,9	44,8	49,7	40,4	43,6	45,5	34,1	3,3	3,5	3,0	5,0	2,1
Trimestrul III 2017	898,6	46,3	50,7	42,5	46,9	45,9	1016,3	44,8	48,9	41,3	44,0	45,3	33,9	3,2	3,5	2,9	6,1	1,3
Trimestrul IV 2017	840,6	42,3	45,3	39,7	45,3	40,4	929,7	41,0	43,6	38,7	43,0	39,6	30,5	3,2	3,8	2,6	4,9	1,9
Trimestrul I 2018	912,0	41,1	44,2	38,3	44,9	38,5	874,6	39,4	42,1	37,0	42,7	37,2	37,4	4,1	4,8	3,4	5,0	3,4
Trimestrul II 2018	898,6	49,6	53,8	45,9	45,2	52,5	1070,3	48,2	52,2	44,8	42,6	51,9	30,4	2,8	3,0	2,5	5,7	1,1
Trimestrul III 2018	840,6	50,4	54,8	46,5	46,6	52,9	1094,8	49,3	53,3	45,8	44,8	52,3	24,2	2,2	2,7	1,6	3,8	1,2
Trimestrul IV 2018	1105,3	42,4	46,6	38,7	43,7	41,5	914,3	41,2	44,9	37,9	41,9	40,7	26,5	2,8	3,5	2,1	4,2	1,9
Trimestrul I 2019	898,6	41,3	46,5	36,7	48,1	36,8	829,0	38,1	42,4	34,3	45,5	33,2	69,6	7,7	8,9	6,5	5,4	9,7
Trimestrul II 2019	840,6	43,4	48,6	38,8	50,8	38,4	901,1	41,4	45,8	37,6	48,2	36,9	42,0	4,5	5,7	3,1	5,1	3,9
Trimestrul III 2019	1105,3	43,6	48,0	39,7	50,9	38,8	909,8	41,8	46,1	38,2	48,5	37,5	37,8	4,0	4,1	3,9	4,6	3,4
Trimestrul IV 2019	1111,6	40,8	44,7	37,5	48,0	36,2	849,7	39,1	42,7	35,9	45,8	34,7	38,1	4,3	4,5	4,0	4,5	4,1
Trimestrul I 2020	840,5	39,1	43,5	35,2	46,4	34,3	806,3	37,5	41,5	34,0	44,4	33,0	34,2	4,1	4,6	3,5	4,4	3,8
Trimestrul II 2020	857,7	39,9	44,8	35,6	45,1	36,5	821,5	38,2	42,6	34,3	42,6	35,3	36,2	4,2	4,9	3,5	5,5	3,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Notă: La estimarea rezultatelor cercetării Anchetei Forței de Muncă s-a utilizat numărul populației cu reședință obișnuită.

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Perioada	Remunerarea muncii						
	Câștigul salarial mediu lunar - Total			Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %			Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	
Trimestrul I 2017	5218,9	261,5	245,6	111,3	112,0	115,9	106,7
Trimestrul II 2017	5636,7	300,6	273,7	113,2	119,5	122,8	105,7
Trimestrul III 2017	5809,1	324,2	276,3	111,1	122,7	116,8	103,4
Trimestrul IV 2017	6113,6	352,0	298,8	112,4	129,7	118,9	104,6
Trimestrul I 2018	5906,5	352,7	287,2	113,2	134,9	116,9	107,6
Trimestrul II 2018	6369,8	382,4	320,3	113,0	127,2	117,0	109,5
Trimestrul III 2018	6507,3	389,8	335,4	112,0	120,2	121,4	108,9
Trimestrul IV 2018	6987,5	408,3	357,6	114,3	116,0	119,7	113,2
Trimestrul I 2019	6923,0	403,7	355,3	117,2	114,5	123,7	114,3
Trimestrul II 2019	7302,6	407,2	362,6	114,6	106,5	113,2	110,2
Trimestrul III 2019	7385,0	416,0	373,9	113,5	106,7	111,5	107,4
Trimestrul IV 2019	7813,1	447,6	404,4	111,8	109,6	113,1	104,3
Trimestrul I 2020	7633,9	434,0	393,5	110,3	107,5	110,8	103,7
Trimestrul II 2020	7849,0	441,9	401,9	107,5	108,5	110,8	102,9

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Remunerarea muncii după activități economice

Activități economice	Total economie	Agricultura, silvicultura și pescuit	Industria	Construcții	* Comerț cu ridicata și cu amănuntul;	Transport și depozitare	Activități de cazare și alimentație publică	Informații și comunicații	Activități financiare și de asigurări	Tranzacții imobiliare	Activități profesionale, științifice și tehnice	Activități de servicii administrative și activități de servicii	Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii	Învățământ	Sănătate și asistență socială	Artă, activități de recreere și de agrement	Alte activități de servicii
2016	5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6806,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0
Trimestrul I 2017	5218,9	3265,6	5276,5	4784,8	4713,4	4797,7	3495,2	11567,4	9821,9	4634,6	6908,5	4336,6	7197,4	4085,6	5066,8	3318,1	7039,6
Trimestrul II 2017	5636,7	3554,6	5812,6	5577,6	5047,8	5244,8	3680,1	12553,8	10503,2	5010,6	7448,0	4651,2	7258,2	4530,6	5718,6	3307,2	7406,0
Trimestrul III 2017	5809,1	4035,5	6112,6	5884,2	5304,7	5650,6	3965,9	12775,1	10763,9	5337,0	7413,5	5019,8	7272,2	4565,9	5517,3	3209,3	7547,7
Trimestrul IV 2017	6113,6	4254,2	6367,7	6225,1	5398,2	5881,1	4106,0	12875,5	13021,6	5475,8	7814,9	5012,5	7727,9	4663,9	6234,9	3460,2	8353,7
2017	5697,1	3798,0	5902,7	5649,8	5120,1	5389,6	3812,9	12443,7	11034,7	5107,2	7392,1	4752,3	7361,4	4459,0	5634,6	3323,9	7592,9
Trimestrul I 2018	5906,5	3713,3	5904,5	5597,8	5509,2	5470,0	4075,5	13089,4	11262,6	5188,5	7770,6	4944,5	8307,2	4679,5	5476,8	3685,1	6592,4
Trimestrul II 2018	6369,8	4154,6	6533,9	6413,0	5931,1	5943,0	4404,8	14026,3	11724,7	5596,8	8531,1	5201,7	8187,4	5142,0	6331,6	3734,8	7229,9
Trimestrul III 2018	6507,3	4530,5	6759,7	6682,2	6154,1	6227,0	4750,7	14228,4	11976,5	5583,0	8265,6	5327,8	8123,5	5263,1	6096,6	3529,7	7089,1
Trimestrul IV 2018	6987,5	4793,1	6946,9	6979,5	6436,2	6658,0	4063,0	15741,6	13723,0	5785,8	9262,8	5499,8	8971,6	5513,2	6999,9	4165,6	7809,8
2018	6446,4	4318,4	6544,7	6456,2	6009,7	6077,0	4544,0	14276,1	12181,8	5534,9	8447,7	5243,1	8397,8	5147,4	6228,0	3780,2	7182,1
Trimestrul I 2019	6923,0	4241,1	5480,8	6558,0	6241,6	6438,3	4702,2	15454,9	12502,5	5673,4	9421,0	5158,1	9404,2	6247,7	6469,1	5015,0	8188,3
Trimestrul II 2019	7302,6	4578,3	7143,0	7187,5	6564,1	6933,4	4965,9	16056,6	13834,4	6008,5	9748,4	5694,9	8665,2	6523,3	7300,1	5158,8	8540,0
Trimestrul III 2019	7385,0	5180,0	7372,9	7661,5	6880,2	7265,7	5372,3	16174,6	13087,2	6239,9	9776,6	5966,1	8692,8	6203,4	6915,1	5065,1	8882,8
Trimestrul IV 2019	7813,1	5291,0	7728,3	7751,3	7233,9	7285,8	5508,3	17589,5	15918,6	6478,2	10243,0	6201,2	8897,3	6379,6	7952,2	5274,3	9499,7
2019	7356,1	4834,4	7184,3	7301,5	6729,4	6979,3	5136,5	16323,5	13834,0	6096,9	9792,6	5748,2	8916,9	6338,7	7160,1	5128,4	8773,4
Trimestrul I 2020	7633,9	4842,6	7319,9	7145,5	7123,0	6685,1	5152,2	17786,3	13728,5	6309,2	9952,3	6041,1	9337,6	6827,8	7082,4	5587,4	8964,2
Trimestrul II 2020	7849,0	4994,1	7245,1	7265,0	6977,8	6027,1	4944,6	18528,4	14367,5	6406,9	10164,6	6032,5	9369,8	7015,4	8472,1	5483,9	10112,6

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorul real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați

*Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor

TENDINȚE ÎN ECONOMIA MOLDOVEI

Perioada	Infrațiuni																					
	Infrațiuni înregistrate - total, (cauze)	Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)		Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)						Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)			Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)		
		Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Total	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism
2015	40302	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
2016	41921	1505	189	250	642	341	22440	16238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699
2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447
2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
Trimestrul I 2017	8287	n/d	41	48	n/d	59	n/d	2835	34	198	n/d	n/d	n/d	n/d	287	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	331
Trimestrul II 2017	16778	n/d	76	89	n/d	136	n/d	5754	49	367	n/d	n/d	n/d	n/d	564	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	635
Trimestrul III 2017	25818	n/d	113	137	n/d	215	n/d	8735	65	612	n/d	n/d	n/d	n/d	961	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	1052
Trimestrul IV 2017	35581	1250	154	196	592	301	17224	12154	98	846	2159	1217	69	1411	1269	1025	41	1060	212	194	1653	1447
Trimestrul I 2018	7402	n/d	49	51	n/d	58	n/d	2223	16	194	n/d	n/d	n/d	n/d	310	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	313
Trimestrul II 2018	15041	n/d	89	91	n/d	114	n/d	4742	29	357	n/d	n/d	n/d	n/d	634	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	633
Trimestrul III 2018	23265	n/d	126	144	n/d	199	n/d	7506	57	572	n/d	n/d	n/d	n/d	1011	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	965
Trimestrul IV 2018	32035	1218	170	208	611	266	15240	10411	85	762	2071	1081	99	1485	1351	1111	37	881	239	200	1539	1335
Trimestrul I 2019	6722	n/d	44	46	n/d	79	n/d	1964	30	165	n/d	n/d	n/d	n/d	308	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	318
Trimestrul II 2019	14241	n/d	92	90	n/d	150	n/d	4378	49	307	n/d	n/d	n/d	n/d	529	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	647
Trimestrul III 2019	22699	n/d	134	143	n/d	248	n/d	7407	75	482	n/d	n/d	n/d	n/d	802	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	967
Trimestrul IV 2019	31657	1127	175	199	644	331	15116	10378	98	645	2114	1001	81	1183	1052	1142	29	538	135	199	1523	1342
Trimestrul I 2020	6608	n/d	48	45	n/d	64	n/d	1974	21	166	n/d	n/d	n/d	n/d	225	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	289
Trimestrul II 2020	12091	n/d	80	77	n/d	120	n/d	3863	34	259	n/d	n/d	n/d	n/d	409	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	493

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică

Echipa redacțională a Serviciului Editorial:
Redactor-șef: Bîrcă Iulita, redactare, machetare
Inginer mecanic cat. I-a: Bîrcă Valentin, tehnoredactare
Specialist cat. I-a: Alexandru Sandulescu, design copertă

Bun de tipar: 16.10.2020, Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 7,8, Coli editoriale 8,2, Com.8

Serviciul Editorial, INCE, 2020
MD 2068. Chișinău, str. Ion Creanga, 45.
fax. (+37322) 74-37-94, tel.: (+37322) 50-11-30
www.ince.md, bircaiulita@mail.ru